

КИРИЛЪ КОЛЧАКОВЪ
ОТЪ ОТЕЧЕСТВЕНА МОБИЛИЗАЦИЯ

СПРАВОЧНИКЪ

- I. Предпазване при въздушни и химически нападения — П.В.З.Х.
- II. Издържане семействата и обработване земеделските стопанства на военно повиканитѣ — И В П
- III. Правила за хранене и запазване на хранителнитѣ продукти.
- IV. Разни. — Закони, Министерски постановления, таблици и пр.

Одобренъ и препоръчанъ отъ Министерството на войната — Шаба на войската, съ наредба № 3, отъ 18. VI. 1941 г.; отъ Министерството на вътрешнитѣ работи и народното здраве, съ № П 1202-ж, отъ 23. VI. 1941 г. и отъ Министерството на народното просвѣщение, отделение за висше образование и народни култури, съ окръжно № 2109, отъ 23. IV. 1941 г.

СОФИЯ

1542/11

Годината има 365 дни, разпредѣлени въ 12 месеци, именно: януарий, февруарий, мартъ, априлъ, май, юний, юлий, августъ, септемврий, октомврий, ноемврий и декемврий.

Високосна година е тая, която има 366 дни и се познава, ако сбора отъ цифритѣ ѝ се дѣли на 2 и 4, и на всѣки 3 години четвъртата по редъ е високосна. Единиятъ день въ повече е въ месецъ февруарий, който има 29 дни вмѣсто 28 дни при обикновената година.

Годината има четири времена: пролѣтъ, която започва отъ 21 мартъ; лѣто — започва отъ 21 юний; есенъ — 21 септемврий и зима, която започва отъ 21 декемврий.

Официални празници :

Всички недѣлни дни презъ годината. Рождество Христово — два дни. Възкресение Христово — два дни. Възнесение Господне. Петдесетница и Св. Духъ.

Януарий. 1 (19 декемврий) — Нова година. 19 (1) — Богоявление. 30 (17) — Рождениятъ день на Н. Царя.

Мартъ. 3 (18 февруарий) — Освобождението на България.

Априлъ. 7 (25 мартъ) — Благовещение.

Май. 6 (23 априлъ) — Гергьовденъ, день на храбростта. 24 (11) — Св. Кирилъ и Методи.

Юний. 16 (3) — Рождениятъ день на Н. Ц. В. Князь Симеонъ.

Юлий. 12 (29 юний) — Св. Ап. Петъръ и Павелъ
Августъ. 28 (15) — Успѣние на Пресвета Богородица.

Октомврий. 3 (20 септемврий) — Възшествието на Н. В. Царя.

Ноемврий. 1 (19 октомврий) — Денъ на народнитѣ будители. 8 (26 октомврий) — Великомъченикъ Димитрий Мироточиви.

Неприсъжтвени дни сж още и двитѣ предъ Нова година, Рождество Христово и Възкресение Христово.

Църковни празници:

Януарий. 9 (27 декемврий) — Св. Архид. Стефанъ. 14 (1) Св. Василий Велики. 20 (7) — Ивановденъ.

Февруарий. 12 (30 януарий) — Св. Три Светители. 15 (2) — Сретение Господне.

Май. 15 (2) — Св. Царь Борисъ.

Юний. 3 (21 май) — Св. св. царь Константинъ и царица Елена.

Юлий. 7 (24 юний) — Рождение св. Иоана Кръстителя — (Еньовденъ). 13 (30 юний) — Съборъ на св. Апостоли.

Августъ. 19 (6) — Преображение Господне.

Септемврий. 11 (29 августъ) — Отсичане главата на св. Иоана Кръстителя (постъ). 21 (8) — Рождество Богородично. 27 (14) — Въздвижение на честния кръсть Господень — Кръстовденъ (постъ).

Ноемврий. 21 (8) — Св. Архангелъ Михаилъ.

Декемврий. 4 (21 ноемврий) — Въведение Богородично, празникъ на православната християнска младежъ. 19 (6) Св. Николай Чудотворецъ.

Задушници:

1. Сжбота срещу недѣля Месупустна (месни загвезни) 22 (9) — февруарий.

2. Сжбота срещу Петдесетница 7 (25 май) юний

3. Сжбота срещу Архангеловденъ 15 (2) ноемврий.

Не се позволява вѣнчаване:

1. Срещу недѣля и Господски и Богородични празници.

2. Отъ срѣда на сирни заговѣзни до Томина недѣля, въ краенъ случай и съ разрешението на Архиерея се допуша вѣнчаване до недѣля на сирни заговѣзни.

3. Презъ Богородичнитѣ пости.

4. На праздничитѣ: Успѣние Богородично. Усѣкновение главата на св. Иоана Предтеча и Кръстовденъ.

5. Отъ Коледни заговѣзни до Въведение Богородично.

6. Отъ Игнажденъ до Томина недѣля.

Не се прави поменъ за умрѣли:

1. Презъ първата седмица на великия постъ.

2. Отъ Лазаровденъ до Томина недѣля.

3. Отъ предвечерието на Рождество Христово до Ивановденъ.

4. На Господски и Богородични празници.

Блажи се наредъ въ срѣда и петъкъ:

1. Отъ 7 януарий до 17 януарий включително.

2. На 18 януарий се пости, какъвто денъ и да се случи.

3. На 19 януарий, Богоявление, макаръ да се падне въ срѣда или петъкъ, не се пости.

4. Блажи се наредъ отъ недѣля на Митаря и Фарисея до Блудния синъ.

5. Блажи се презъ цѣлата свѣтла седмица.

6. Блажисе презъ цѣлата седмица следъ Петдесетница.

7. Блажи се (отговява се) на Рождество Христово, въ който денъ и да се падне.

8. Ако Петровденъ и Успѣние Богородично се паднатъ въ срѣда или петъкъ, отговява се на следния денъ.

9. Строгъ постъ се пази въ деня на Усѣкновение главата на Иоана Кръстителя, както и на Кръстовденъ.

10. Когато заговѣзни се паднатъ въ срѣда или петъкъ, заговѣва се предния денъ.

ЗА РОДСТВОТА.

Св. Синолъ съ окръжно дава нареждания, които трѣбва да се иматъ предъ видъ при разрешаване на бракъ между сродници:

I. Абсолютно се забранява бракъ при родства

1. По кръвъ — до пета степенъ включително.
2. По двоеродие — първа, втора и трета степенъ а така също и четвъртата степенъ само при случаи когато двама братя искатъ да взематъ две сестри братъ и сестра да взематъ сестра и братъ.
3. По третородие — първа степенъ.
4. По св. кръщение — първа степенъ, а така също и втора степенъ, когато кръстниците искатъ да взематъ въ бракъ съ родителитъ на своитъ кръщелници

II. Съ разрешение на Св. Синодъ се позвол бракъ при сродства:

1. По кръвъ — шеста степенъ.
2. По двоеродие — случаитъ отъ четвърта пень, които не сж забранени.

III. Съ разрешение на епархийския архиерей позволява при следнитъ сродства:

1. По кръвъ — седма степенъ.
2. По двоеродие — пета и шеста степенъ.
3. По третородие — втора и трета степенъ.
4. По св. кръщение — трета степенъ.

IV. За всички други родства, неотбелязани по-горе не се иска разрешение

V. Законната възраст за встъпване въ бракъ

за момъка — 19 години навършени, а за момата — 17 години навършени.

По църковно снизхождение и уважителни причини разрешава се брака:

1. Отъ епархийския архиерей при навършени момъка 18 години, а за момата — 16 години.
2. Отъ Св. Синодъ при навършени за момъка години, а за момата — 15 години.

Деньтъ е 10 часа, а нощта — 14.

ЯНУАРИЙ

1	с	†Нова година	19
2	ч	Свещмжч. Игнатий Богоносскъ	20
3	п	Мца Юлиана	21
4	с	Мца Анастасия	22
5	н	†Преп. Паумъ Схридски	23
6	п	Препица Евгения (Блдинъ вечеръ)	24
7	в	†Рождество Христово	25
8	с	†Рожд. Христово. Св. Иосифъ	26
9	ч	*Първомжч. Архид. Стефанъ	27
10	п	Св. 20,000 мцъ Никомидийски	28
11	с	Св. 14,000 млад., избити отъ Ирода	29
12	н	†Св. мца Анисия	30
13	п	Преп. Мелания Римлянка	31
14	в	*Св. Васили В. (Рожд. Д. Ки. М. Л.)	1
15	с	Св. Силвестръ, папа Римски	2
16	ч	Прор. Малахия	3
17	п	Препмжч. Онуфрий Габровски	4
18	с	Мцъ Тезометъ и Тезона (нощъ)	5
19	н	†Богоявление	6
20	п	*Св. Иоанъ Предтеча	7
21	в	Преп. Доминика	8
22	с	Мжч. Полнеактъ	9
23	ч	Св. Григорий, еп. Нисийски	10
24	п	Преп. Тодосий Велики	11
25	с	Мца Татяна	12
26	н	†Мцъ Ермакъ и Стратоникъ	13
27	п	Преп. Отци, избити въ Синай	14
28	в	Преп. Гавриилъ и Прохоръ	15
29	с	Преп. Ромилъ Видински	16
30	ч	†Св. Антоанъ (Рожд. Д. Н. В. Ц.)	17
31	п	Св. Атанасий и Кир. Александр.	18

ФОТО-СКЛАДЪ

ДЮЛГЕРОВЪ и ПЕНХАСЪ

СОФИЯ — УЛ. „МАРИЦА“ № 1

ДОСТАВЯ:

Ц А Й С Ъ Фотографически апарати, обективи, свѣтломѣри, проекционни уредби и пр.

ЛЕОНАРЪ Фотографически хартии за всѣкаква работа — любителска, професионална и научна.

ЛИЗЕГАНГЪ Апарати за увеличение

и всички други фотографически апарати,помощни уреди и материали като салонни камери съ принадлежности, стативи, лещи, лабораторни уреди и принадлежности химикали, електрически лампи (за тъмни камери и Вакублици и пр. и пр.

Доставки при най-износни цени и условия
Оферти при първо поискване и безъ ангажименти
за запитвача.

Деньтъ 11 часа, а нощта — 13.

ФЕВРУАРИЙ

1	с	Преп. Макарий Египетски	19
2	н	†На Закхя. Преп. Евтимий	20
3	п	Мжч. Неофитъ. Преп. Максимъ	21
4	в	Ап. Тимотей	22
5	с	Свещмжч. Климентъ Анкирски	23
6	ч	Преп. Ксения Римлянка	24
7	п	Св. Григорий Богословъ	25
8	с	Преп. Ксенофонтъ	26
9	н	†На Митаря и Фарисея	27
10	п	Преп. Ефремъ Сиринъ	28
11	в	Преп. мощ. Игнатия Богоносещъ	29
12	с	*Св. Три Светители	30
13	ч	*Св. Безср. Киръ и Иоанъ	31
14	п	Мжч. Трифонъ	1
15	с	*Сретение Господне	2
16	н	†На Блудния Синъ	3
17	п	Преп. Исидоръ Пилусиотски	4
18	в	Мца Агатия	5
19	с	Преп. Вуколь, еп. Смирненски	6
20	ч	Преп. Партегий	7
21	п	Великомжч. Теодоръ Стратилатъ	8
22	с	Мжч. Никифоръ (задушица)	9
23	н	†Месопустна	10
24	п	Свещмжч. Власий	11
25	в	Св. Мелетий Антиохийски	12
26	с	Св. Евлогий, архиеп. Александр.	13
27	ч	Смъртъ на св. Кирилъ слав.-бълг.	14
28	п	Ап. Онисимъ	15

ОБУЩА

ВИНАГИ ЕЛЕГАНТНИ И ЗДРАВИ

ТОШО МАЙСТОРСКИ

СОФИЯ

Пиротъ 19

Тел. 551

ЦЕНИ КОНКУРЕНТНИ

Денът е равенъ на нощта

МАРТЪ

1	с	Св. Флавианъ	16
2	н	+Сиропустна (заговезни)	17
3	п	+Освобождението на България	18
4	в	Ап. Архипъ	19
5	с	Преп. Лъвъ, еп. Катански	20
6	ч	Преп. Тимотей	21
7	п	Намир. мощ. м.ч. въ Евгения	22
8	с	*Тодоровденъ	23
9	н	+1. Православна	24
10	п	Св. Тарасий, Архиеп. Царигр.	25
11	в	Св. Порфирий Газски	26
12	с	Преп. Прокопи Декаполитъ	27
13	ч	Миа Кирана Солунска	28
14	п	Преп.мца Евдокия	1
15	с	Свещ.м.ч. Теодотъ, еп. Кирин.	2
16	н	+2. Св. Григорий Палама	3
17	п	Преп. Герасимъ	4
18	в	М.ч. Иоанъ Български	5
19	с	42 м.ч. въ Амория	6
20	ч	Свещ.мца Василий, Ефремъ и др.	7
21	п	Преп. Теофилактъ, еп. Никомид.	8
22	с	Св. 40 мъченици Севастийски	9
23	н	+3. Кръстопоклонна	10
24	п	Св. Софроний Иерусалимски	11
25	в	Преп. Теофанъ Изповѣдникъ	12
26	с	Св. Никифоръ, патр. Цариградски	13
27	ч	Преп. Бенедиктъ	14
28	п	М.ч. Агапий	15
29	с	Миа Савинъ и Папий	16
30	н	+4. Св. Иоанъ Лествичникъ	17
31	п	Св. Кирилъ Иерусалимски	18

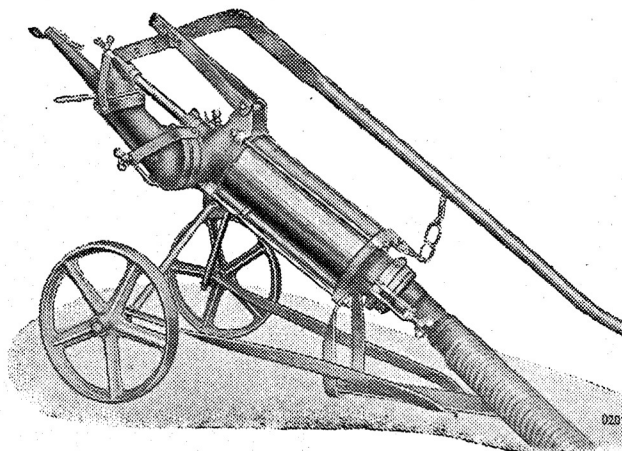
АПРИЛЪ

1	в	Мци Хрисантъ и Дария	19
2	с	Св. Отци, избити въ обит. св. Савз	20
3	ч	Преп. Яковъ Изпов.	21
4	п	Свещмъч. Васили Анкирски	22
5	с	Препмъч. Никонъ	23
6	н	†С. Преп. Мария Египетска	24
7	п	†Благовещение	25
8	в	Съборъ Арханг. Гавриила	26
9	с	Св. Матрона Солунска	27
10	ч	Преп. Иларионъ Нови	28
11	п	Преп. Марко, еп. Аретуски	29
12	с	Лазарево възкресение	30
13	н	†С. Връбница	31
14	п	Велики понеделникъ	1
15	в	Велики вторникъ	2
16	с	Велика сряда	3
17	ч	Велики четвъртъкъ	4
18	п	Велики петъкъ	5
19	с	Велика сбота	6
20	н	†Възкресение Христово	7
21	п	†Възкресение Христово	8
22	в	*Възкресение Христово	9
23	с	Свѣтла сряда	10
24	ч	Свѣтли четвъртъкъ	11
25	п	Свѣтли петъкъ (Живопр. источн.)	12
26	с	Свѣтла сбота	13
27	н	†Томина	14
28	п	Ап. Аристархъ	15
29	в	Мци Агапия и Ирина	16
30	с	Преп. Симеонъ	17

НАИ-ПОДХОДЯЩАТА ПОМПА ЗА СЕЛСКИ И ГРАДСКИ
ОБЩИНИ Е СПЕЦИАЛНАТА ОТВОДНИТЕЛНА ПОМПА

„РАКЕТА“

ОРИГИНАЛЪ „СИГМУНДЪ“

Служи за бързо отводняване на изби, ями и други помѣщения отъ нечиста и мѣтна вода. Помпата е универсална. Съ известни приспособления може да служи и като пожарогасителна.

Тя е най-необходимъ инвентаръ за всѣко предприятие, стопанство, община и пр.

Одобрена и препоръчана отъ Министерството на вѣтр. работи и народното здраве съ протоколъ отъ 10. I. 1939 г. и отъ Министерството на войната съ протоколъ отъ 29. XI. 1937 г.

ГЕНЕРАЛЕНЪ ПРЕДСТАВИТЕЛЪ —
— ФАБРИЧЕНЪ СКЛАДЪ

Инж. ЦВѢТКО КАДИНСКИ

СОФИЯ, ДОНДУКОВЪ 26 Тел. 2-34-10

ХЛАДИЛНИ

МАШИНИ

за

КЛАНИЦИ

ХАЛИ

МЛЪКАРНИЦИ

МЕСАРНИЦИ

РЕСТОРАНТИ

И ДР.

СВЪТЛИНА а. д.

СОФИЯ

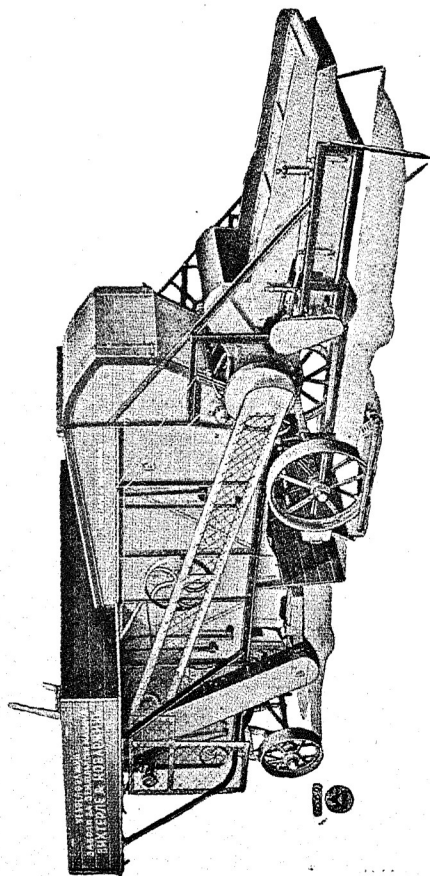
Денкоглу 38

Деньтъ е 14 часа, а ношъта — 10.

МАЙ

1	ч	Преп. Иоанъ	18
2	п	Преп. Иоанъ Ветхопещерникъ	19
3	с	Преп. Теодоръ Трихнинъ	20
4	н	† На Мироясницѣ	21
5	п	Преп. Теодоръ Сикеотъ	22
6	в	† Св. Георги Поб. (День на храбр.)	23
7	с	Мжч. Сава Стратилатъ	24
8	ч	Св. ап. и еванг. Марко	25
9	п	Свещмжч. Василий Амасийски	26
10	с	Свещмжч. Симеонъ, бр. Господень	27
11	н	† На Разслаблениа	28
12	п	Преп. Мемнонъ Чудотворецъ	29
13	в	Ап. Иаковъ Зеведеевъ	30
14	с	Прор. Иеремиа	1
15	ч	* Св. Царь Борисъ (Им. д. Н.В. Царя)	2
16	п	Мци Тимотей и Мавъръ	3
17	с	Мца Пелагия	4
18	н	† На Самарянката	5
19	п	Св. прав. Иовъ	6
20	в	Мжч. Акакий	7
21	с	Ап. и еванг. Иоанъ Богословъ	8
22	ч	Прор. Исаия	9
23	п	Ап. Симонъ Зилотъ	10
24	с	† Свв. Кирялъ и Методий	11
25	н	† На Слѣпия	12
26	п	Мца Гликерия	13
27	в	Мжч. Иоанъ Български	14
28	с	Преп. Пахомий Велики	15
29	ч	† Възнесение Господне	16
30	п	Мжч. Николай Софийски	17
31	с	Мжч. Теодотъ Анкирски	18

СВѢТОВНО ИЗВЕСТНИ СЖ ВЪРШАЧКИТ ВИХТЕРЛЕ & КОВАРЖИКЪ

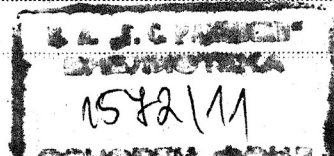

Съвременни машини произвеждатъ само заводи, които иматъ дълга опитностъ и традиция. Заводитъ съ свѣтвно име и традиция сж ВИХТЕРЛЕ & КОВАРЖИКЪ. Добри сътрудници и помощници на земеделския стопанинъ сж всички произвеждани отъ насъ земеделски машини. Искайте офerti и проспекти отъ заводитъ ВИХТЕРЛЕ & КОВАРЖИКЪ
ГЕНЕРАЛНО ПРЕДСТАВИТЕЛСТВО И ФАБРИЧЕНЪ СКЛАДЪ
МИХАИЛЪ КАЛИНСКИ — СОФИЯ

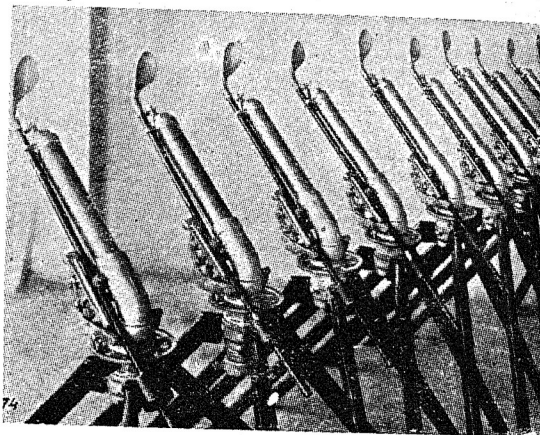
Деньтъ е 15 часа, а ношъта — 9.

ЮНИЙ

1	в	†На Св. Отци	19
2	п	Мжч. Талалай	20
3	в	*Св. Царь Константинъ и Елена	21
4	с	Велмжч. Иоанъ-Владим., кн. Бълг.	22
5	ч	Преп. Михаилъ Синадски	23
6	п	Преп. Симеонъ	24
7	с	3-то нам. глав. Иоанна Кр. (задушн.)	25
8	н	†Св. Петдесетница	26
9	п	†Св. Духъ	27
0	в	Преп. Никита	28
1	с	Препица Теодосия	29
2	ч	Преп. Исааки Далматски	30
3	п	Ап. Ермий	31
4	с	Мжч. Иустинъ Философъ	1
5	н	†На Всички Светни (заговезни)	2
6	п	†Мч. Лукил. (Р. Д. Н. Ц. В. Ки. Сим.)	3
7	в	Св. Митрофанъ, патр. Цариград.	4
8	с	Свешмжч. Доротей Тирски	5
9	ч	Преп. Висарионъ Чудотворецъ	6
0	п	Свешмжч. Теодотъ, еп. Анкирски	7
1	с	Велмжч. Теодоръ Стратилатъ	8
2	н	†Св. Кирилъ, архиеп. Александр.	9
3	п	Свешмжч. Тимотей Прусски	10
4	в	Ап. Вартоломей и Варнава	11
5	с	Преп. Онуфрий Велики	12
6	ч	Мца Акилина	13
7	п	Прор. Елисей	14
8	с	Прор. Амосъ	15
9	н	†Св. Тихонъ Амагунски	16
0	п	Мжч. Манасий Габровски	17

СВѢТОВНО ИЗВЕСТНИ СЖ ПОМПИТЪ „СИГМУНДЪ“

Група оросители патентъ „Сигмундъ“

Помпитъ „Сигмундъ“ иматъ рекордни постиж. Защото заводитъ „Сигмундъ-помпи“ не произвеждатъ друго освенъ помпи. Заводитъ „Сигмундъ“ ботятъ отъ 60 години само помпи и затова иматъ своя традиция и опитностъ. — Заводитъ „Сигмундъ-помпи“ произвеждатъ: — Всички видове кладен помпи. Домашни помпени инсталации. Всички ви Флюгелъ помпи. Центрофугални помпи за ниско и соко налѣгане. Оросителни и отводнителни инсталации. Ръчни и моторни помпи за торене. Всички видове шарски и лозарски прѣскачки. Специални уреди и рати за борба противъ вредителитъ на растенията.

При насъ ще намѣри всѣко земедел. стопанство всички помпи и прѣскачки отъ каквито се нуж

Името „Сигмундъ-помпи“ е гаранция за добро качество и дълготрайностъ.

ИНЖ. ЦВѢТКО КАДИЙСКИ

София, бул. Дондуковъ № 26. Телефонъ 2-3

Денътъ е 14 часа, а нощта — 10.

ЮЛИЙ

1	в	Мжч. Леонтий	18
2	с	Преп. Паисий Велики	19
3	ч	Преп. Науиъ Охридски	20
4	п	Мжч. Юлианъ Тарсийски	21
5	с	Свещмжч. Евсеви, еп. Самосатски	22
6	и	† Мца Агрипина	23
7	п	Рожд. Иоанъ Кръстит. (Еньовденъ)	24
8	в	Препмца Феврония	25
9	с	Преп. Давидъ Солунски	26
10	ч	Преп. Самсонъ Страноприемецъ	27
11	п	Прен. мощитъ на Киръ и Иоанъ	28
12	с	† Св. Ап. Петъръ и Павелъ	29
13	и	† Съборъ на 12 Апостоли	30
14	п	Св. безср. Козма и Дамианъ	1
15	в	Пол. чест. риза Св. Богородица	2
16	с	Мжч. Иакинтъ	3
17	ч	Св. Андрей, архиеп. Критски	4
18	п	Преп. Атанасий Атонски	5
19	с	Преп Сисой Велики	6
20	и	† Велица Недѣля	7
21	п	Велмжч. Прокопий	8
22	в	Свещмжч. еп. Панкратий	9
23	с	Св. 45 мци въ Никополъ Арменски	10
24	ч	Св. Олга	11
25	п	Мци Прокълъ и Иларий	12
26	с	Съборъ Архангелъ Гавриила	13
27	и	† Ап. Акила. Нед. на Св. Отци	14
28	п	Св. Князь Владимиръ	15
29	в	Свещмжч. Атиногенъ	16
30	с	Велица Марина	17
31	ч	Мжч. Емилианъ	18

ЗАВОДИ НИКОЛА ЧИЛОВЪ

А. Д. ЗА ХИМИЧЕСКИ ПРОИЗВЕДЕНИЯ

СОФИЯ, ул. Александър I № 1 Тел. 2-56-78, 2-56-79

ОСНОВАНО 1912 г.

ПРОИЗВЕЖДА:

МАСЛЕНА ФАБРИКА :

Слънчогледово рафинирано масло „Нива“
въ бутилки по 1 литър — оригинална
опаковка, рафинирано масло „Нива“ въ
варели пломбирани, растителни масла,
втвърдени масла, фуражи.

САПУНЕНА ФАБРИКА :

Сапуни за пране и миене „Пътелъ“, зеленъ
Котка, жълтъ, Палма, Савонетка. Сапунъ
Химпро за лице, баня и ржце.

ПАРФЮМЕРИЙНА ФАБРИКА:

Паста за жби „Идеалъ“, тоалетни сапуни
„Идеалъ“, хормоновъ кремъ „Гита“, кре-
мове за лице „Идеалъ“, пудри „Идеалъ“,
кремъ за бръснене, червило за устни и
страни, одеколони, вода за жби, боя за
коси въ разни цвѣтове и др.

ГЛИЦЕРИНОВА ФАБРИКА :

Апекарски глицеринъ, технически и дина-
митенъ.

ТУТКАЛНА ФАБРИКА :

Коженъ, кокаленъ туткалъ „Слонъ“, же-
латинъ, химичетки торове.

ХИМИЧЕСКА ФАБРИКА :

Всички видове гресове, консистентни и
текстилни масла, паста за печки „Пътелъ“
и др.

Денътъ е 13 часа, а нощта — 11.

АВГУСТЪ

1	п	Преп. Макрини	19
2	с	*Прор. Илия	20
3	н	†Прор. Иезекилъ	21
4	п	Равноап. Мария Магдалина	22
5	в	Мци Трофимъ и Теофилъ	23
6	с	Великмица Христина	24
7	ч	Успѣние на св. Ана	25
8	п	Свещмжч. Ермолай	26
9	с	*Св Седмочисл. Вмжч. Пантелеймонъ	27
10	н	†Ап. Прохоръ и Никаноръ	28
11	п	Мжч. Калиникъ	29
12	в	Ап. Сила и Силуанъ	30
13	с	Св. Евдокимъ (Богор. заговезни)	31
14	ч	Св. 7 мци Макавеи	1
15	п	Прен. мощ. Арх. Стефана	2
16	с	Преп. Исаакъ	3
17	н	†Препица Евдокия	4
18	п	Мжч. Евсигний	5
19	в	*Преображение Господне	6
20	с	Препмжч. Дометий	7
21	ч	Мжч. Трендафилъ Загорски	8
22	п	Ап. Матия	9
23	с	Мжч. архид. Лаврентий	10
24	н	†Мжч. архид. Евпълъ	11
25	п	Мци Фотий и Аникита	12
26	в	Преп. Максимъ Изповѣдникъ	13
27	с	Прор. Михей	14
28	ч	†Успѣние на Пресв. Богородица	15
29	п	Преп. Иоакимъ Осоговски	16
30	с	Мжч. Миронъ	17
31	н	†Смъртъ на св. Ив. Рилски	18

ЗА БОРБА ПРОТИВЪ СУШАТА

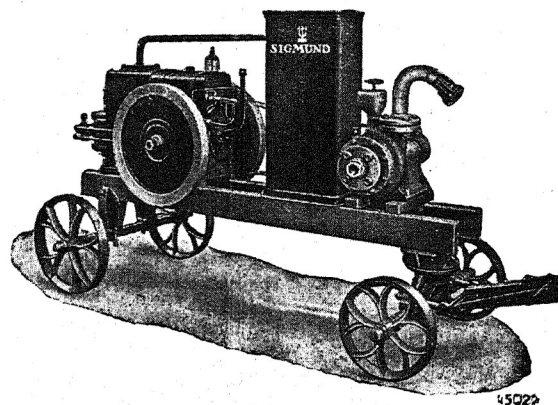
употрѣбвайте само помпитѣ

„СИГМУНДЪ“

Помпитѣ „Сигмундъ“ сж разпространени въ цѣль свѣтъ, защото сж олицетворение на напредѣкъ, икономия и качественостъ.

Снабдете вашето стопанство съ помпи

„СИГМУНДЪ“

Мотори РОБОТЪ, Електро-мотори
оригиналъ

ВИХТЕРЛЕ КОВАРЖИКЪ

Апарати за оросяване и напояване
СИГМУНДЪ сж най-силното орѣжие на
трудолюбивия градинарь срещу сухата.

Генерално Представителство и Фабр. складъ за България

ИНЖ. ЦВѢТКО КАДИЙСКИ — СОФИЯ

Бюро : Бул. Дондуковъ 26

Телефонъ 2-34-10

Складъ :

ул. Царь Борисъ 171

Денътъ е равенъ на нощтъ

СЕПТЕМВРИЙ

1	п	Преп. Теофанъ Македонски	19
2	в	Прор. Самуилъ	20
3	с	Ап. Тадей	21
4	ч	Мжч. Агатоникъ	22
5	п	Мжч. Лупъ	23
6	с	Свещмжч. Евтихъ	24
7	н	†Ап. Тятъ	25
8	п	Мци Адрианъ и Наталия	26
9	в	Преп. Пимень	27
10	с	Преп. Моисей Муринъ	28
11	ч	Отсич. гл. Иоана Кръст. (постъ)	29
12	п	Св. князь Александъръ Невски	30
13	с	Честн. поясъ Пресв. Богородица	31
14	н	†Пр. Симеонъ. (И. Д. Кн. Симеонъ)	1
15	п	Мжч. Мамантъ	2
16	в	Свещмжч. Антимъ, еп. Ником.	3
17	с	Свещмжч. Вавила, еп. Антиохийски	4
18	ч	Прор. Захария	5
19	п	Мжч. Евдоксий	6
20	с	Мжч. Созонтъ	7
21	н	†Рожд. Богородич. (И. Д. Кн. М. Л.)	8
22	п	Св. Иоакимъ и Ана	9
23	в	Мци Минод. Митрод. и Нимф.	10
24	с	Преп. Теодора Александрийска	11
25	ч	Свещмжч. Автономъ	12
26	п	Свещмжч. Корнилий Сотникъ	13
27	с	*Кръстовденъ (постъ)	14
28	н	†Великомжч. Никита	15
29	п	Великмица Евфимия Всехвална	16
30	в	Мци Соф. Вѣра Надежда и Любовь	17

ТЪРГОВСКО ИНДУСТРИАЛНО
АКЦИОНЕРНО ДРУЖЕСТВО

„ЛЮЛИНЪ“

ПРОИЗВОДСТВО
ПАМУЧНИ ПРЕЖД
БОЯДИСАНИ
МЕРСИЛИЗИРА

С О Ф И Я

Пощенска кутия № 99

Фабрика КНЯЖЕ

Телеграми : „ЛЮЛИН“
Телефони : 2-65-55, 5-65

Пощенска чек. сметка № 4

Фирмата е регистрирана при Соф. обл. съдъ съ
№ 2641 — 19. 10. 1938 г. гр. дѣло № 235/1938 г. Д
бр. 235 — 21. 10. 1938 г.

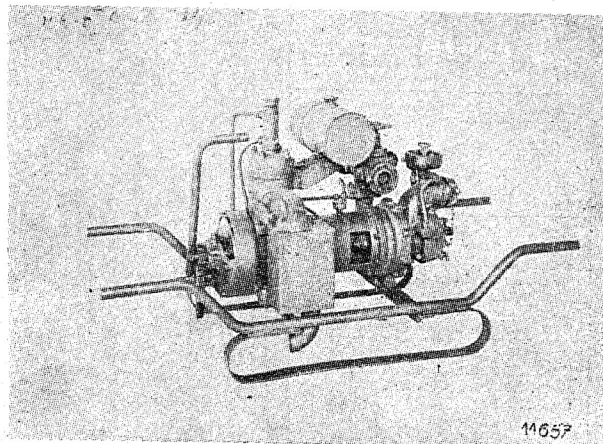
Денътъ е 11 часа. а нощта — 13.

ОКТОМВРИЙ

1	с	Преп. Евмени, еп. Гортински	18
2	ч	Мци Трофимъ и Саватий	19
3	п	†Вмч. Евстати (Възш. Н. В. Царя)	20
4	с	Ап. Копратъ	21
5	и	†Прор. Йона	22
6	п	Зач. св. Иоана Кръстителя	23
7	в	Първомца Текла	24
8	с	Преп. Ефросиния	25
9	ч	Смъртъ на св. Иоана Богослова	26
10	п	Мжч. Калистратъ	27
11	с	Преп. Хартонъ Изповѣдникъ	28
12	и	†Преп. Киракъ Отшелникъ	29
13	п	Свещмжч. Григорий	30
14	в	Покровъ на Пресв. Богородица	1
15	с	Свещмжч. Киприанъ, еп. Карт.	2
16	ч	Свещмжч. Диониси Ареопагитъ	3
17	п	Свещмжч. Иеротей, еп. Атински	4
18	с	Мца Харитина	5
19	и	†Ап. Тома	6
20	п	Мци Сергей и Вакхъ	7
21	в	Преп. Пелагия	8
22	с	Ап. Иаковъ Алфеевъ	9
23	ч	Мци Евлампий и Евлампия	10
24	п	Ап. Филипъ	11
25	с	Мци Провъ, Тарахъ и Андроникъ	12
26	и	†Мци Карпъ и Папила	13
27	п	Преп. Параскева Българска	14
28	в	Преп. Евтимий Нови	15
29	с	Мжч. Лонгинъ Сотникъ	16
30	ч	Прор. Осия	17
31	п	Ап. и еванг. Лука	18

ПОЖАРНИКАРСКИ ПОМПИ
ОРИГИНАЛЪ

СИГМУНДЪ

Най-сигурнитѣ и ефикасни пожарни-
карски помпи сж помпитѣ

„СИГМУНДЪ“

Всички видове и голѣмини моторни
и ржчни помпи! Специални конст-
рукции за селски общини и предприятия.
Поискайте проспекти.

ГЕНЕРАЛНО ПРЕДСТАВИТЕЛСТВО
И ФАБРИЧЕНЪ СКЛАДЪ

ИНЖ. ЦВѢТКО КАДИЙСКИ

Б у р о : Бул. „Дондуковъ“ № 26 — Тел. 2-34-10
Складъ: ул. „Царь Борисъ“ № 171

Деньтъ е 10 часа, а нощта — 14.

НОЕМВРИЙ

1	с	†Св. Ив. Рил. Н. Б. (И. Д. Н. В. Ц.)	19
2	н	†Велмжч. Артемий	20
3	п	Преп. Иларионъ Велики	21
4	в	Св. Аверки, еп. Иераполски	22
5	с	Ап. Иаковъ, бр. Господенъ	23
6	ч	Мжч. Арета	24
7	п	Мин. Маркианъ и Мартирий	25
8	с	†Велмжч. Димитрий Мироточиви	26
9	н	†Мжч. Несторъ	27
10	п	Мца Параскева	28
11	в	Препмца Анастасия Рямлянка	29
12	с	Мца Зиновий и Зиновия	30
13	ч	Ап. Стахий	31
14	п	Св. Чуд. Козма и Дамианъ	1
15	с	Мца Акидинъ и Пигасий (задуш.)	2
16	н	†Мжч. Акепсимъ	3
17	п	Преп. Иоаники Велики	4
18	в	Мжч. Галактионъ	5
19	с	Св. Павелъ, архиеп. Цариградски	6
20	ч	Преп. Лазаръ	7
21	п	*Св. Архангелъ Михаилъ	8
22	с	Мци Онисифоръ и Порфирий	9
23	н	†Ап. Ерастъ и Олимпъ	10
24	п	Мци Мина, Викторъ и Викентий	11
25	в	Св. Иоанъ Милостиви	12
26	с	Св. Иоанъ Златоустъ	13
27	ч	Ап. Филипъ (Коледни заговезни)	14
28	п	Мжч. Гурий	15
29	с	Ап. и еванг. Матей	16
30	н	†Св. Григорий, еп. Неокесарийски	17

ВЖЖАРСКА ФАБРИКА

СЛАВЧО П. ВЖЖАРОВ

СОФИЯ

ул. Клементина 25

Тел. 2-07-92

ПЛОВДИВ

Фабрика ул. Тракия

Тел.

ПРОИЗВОДСТВО И НА
СКЛАДЪ ВСИЧКИ ВИДОВЕ

ВЖЖА, ВЪРВИ, КАНАГ
КОНОПЕНИ ПРЕЖДИ И Д

СТАНЕТЕ БОГАТЪ
И
ЩАСТЛИВЪ

СЪ 1 БИЛЕТ

ОТЪ
ДЪРЖАВНАТ
ЛОТАРИЯ

ЩАСТИЕТО ВИ ТЪРСИ!

Денътъ е 9 часа, а нощта — 15.

ДЕКЕМВРИЙ

1	п	Мци Платонъ и Романъ	18
2	в	Прор. Авдий, мжч. Варлаамъ	19
3	с	Преп. Григорий Декаполитъ	20
4	ч	*Въвед. Богор. (Празд. хр. мл.)	21
5	п	Ап. Филимонъ	22
6	с	Св. Амфилохи, еп. Иконийски	23
7	н	†Велмца Екатерина	24
8	п	Св. Климентъ Охридски	25
9	в	Преп. Алий Стълпникъ	27
10	с	Мжч. Иаковъ Персянинъ	27
11	ч	Св. 15 мци Тивериополски	28
12	п	Мжч. Парамонъ	29
13	с	Ап. Андрей Първозвани	30
14	н	†Прор. Наумъ, Преп. Филаретъ	1
15	п	Прор. Авакумъ	2
16	в	Прор. Софония	3
17	с	Велмца Варвара	4
18	ч	Преп. Сава Освещени	5
19	п	*Св. Николай Чудотворецъ	6
20	с	Св. Амаросий Медиолански	7
21	н	†Преп. Потаний	8
22	п	Зачатия на св. Ана	9
23	в	Мжч. Мина	10
24	с	Преп. Даниилъ Стълпникъ	11
25	ч	Преп. Спиридонъ	12
26	п	Мжч. Евстратий	13
27	с	Мци Тарсъ и Левкий	14
28	н	†Нед. на св. Праотци	15
29	п	Прор. Агей	16
30	в	Прор. Даниилъ	17
31	с	Мжч. Севастиянъ	18

„РАКОВСКИ“

**АКЦ. Д-ВО ЗА ИНДУСТРИЯ И
ВНОСНО-ИЗНОСНА ТЪРГОВИЯ**

СОФИЯ, ул. „Клементина“ № 11
Тел. 2-28-02

Притежава вакумната
консервна фабрика на
гара Раковски. Тел. 19

Производство на всъщности
ленчукови консерви, плод
компоти и концентрати, ваку-
доматено пюре „Раковски“.

**ИЗНОСЪ НА ГРОЗДЕ,
ОВОЩИЯ И ЗЕЛЕНЧУЦИ**

**ВЪ ПРЪСНО И ПРЕГ-
БОТЕНО СЪСТОЯНИЕ.**

Заучи, препрочитай и изпълнявай!
Само така може да ти помогне въ
случай на нужда и ще бъдеш поле-
зенъ за себе си, околните и Родината!

I. — НАСТАВЛЕНИЯ ЗА ПРЕДПАЗВАНЕ ПРИ ВЪЗДУШНИ И ХИМИЧЕСКИ НАПАДЕНИЯ

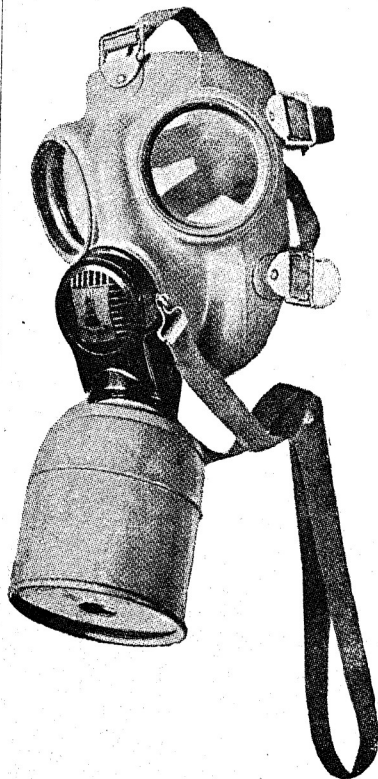
Съ откриването и усъвършенствуването
на самолета и употребата на бойните хими-
чески вещества, като средство за борба, се
измени коренно характера на войната. Тя се
води вече по цялата територия на воюващите
страни или групировки, презъ всяко време на
доенонщието и безъ огледъ на атмосферните
влияния (дъждъ, вѣтъръ, снѣгъ и пр.)

Ето защо, отъ въздушно-химическите
нападения има опасностъ и за цялото мирно
население, затова е необходимо организиране
и опознаване съ начините и средствата за за-
пазване отъ тая опасностъ.

Опознай опасността, за да
можешъ въ случай на нужда
да се справишъ съ нея.

ПРОТИВОВЪЗДУШНА И ПРОТИВОГАЗОВА СЛУЖБА **ХЕМА**

ИЗПИТАНИ, ПРОВЪРЕНИ И ОДОБРЕНИ

- Маски
- Филтри
- Противогазови облекла
- Бойни химически материали
- Дедектори
- Сирени
- Противогазови скривалища
- Учебни помагала
- Специални колекции за курсове
- Дегазационни материали
- Аптечки „Примозани“
- Автоматически водоснабдителни инсталации
- Стоителни и конструктивни планове за газова охрана

Заводитѣ **ХЕМА-СИГМУНДЪ**, Оломоуцъ, Лутинъ (Чехия), сж съ свѣтовно реноме. Пойскайте нашитѣ проспекти, които винаги държимъ на разположение всѣкому.
ГЕНЕРАЛНО ПРЕДСТАВИТЕЛСТВО и ФАБР. СКЛАДЪ за БЪЛГАРИЯ
Инж. ЦВѢТКО КАДИЙСКИ — СОФИЯ

Бюро : Бул. Дондуковъ 26 Тел. 2-34-10. Складъ : Царь Борисъ 171

България е била велика и мощна само когато цѣлиятъ народъ е билъ единенъ и преданъ на своя ЦАРЬ!

Грамадниятъ и бързъ тласъкъ на науката и техниката даде своето положително отражение и въ въздухоплаването. Откри се и усъвършенствува самолетътъ до такава степенъ, че доби невъобразимо широко приложение и въ войската. Образува се новиятъ родъ войска — въздушнитѣ войски съ своята специална пехота — парашутисти. Въ сѣщото време се откриха и усъвършенствуваха въ значителни размѣри земнитѣ и морски сили за борба срещу въздушнитѣ войски. Поради тѣзи причини, сегашната война се води съ еднаква сила, решителност и постоянство по сухо, вода и въздуха, както презъ деня така и презъ нощта. Използуватъ се въ значителни размѣри въздушнитѣ сили, като не е изключено и употрѣбата на бойнитѣ химически вещества (Б. Х. В.). Тя се води съ много голѣма бързина, упоритост, продължителност и то до пълното изтощение на бойната и производителна мощъ на една отъ воюващитѣ страни или групировки. Ето защо, необходимо е извънредно тѣсно сътрудничество и сплотеност между всички сили въ държавата.

Воюващата армия се представлява вече отъ цѣлия въоръженъ и невъоръженъ народъ. Войската, която действува на бойното поле и народътъ — действащъ въ вътрешността на страната. Това сж два елемента съ неразривна връзка и много голѣма материално-духовна зависимост помежду си и то презъ цѣлото времетраене на войната.

Военнитѣ действия, обикновено, започватъ съ неочаквани и много силни въздушни нападения, които извършени върху войскитѣ, индустриалнитѣ и снабдителни центрове, желѣзопѣтни и шосейни възли, голѣми населени пунктове, мостове, укрѣпителни и муниционни складове и пр., иматъ за целъ да унищожатъ и парализиратъ

Отечеството загива само когато
въ сърдцата на своите синове и дъ

Самопожертвването за родината е
най-висшата човешка добродетел.

а) да попрѣчат на мобилизацията, съсърдотонето и снабдяването на войските съ храни и муници

б) да деморализират мирното население, създадат ужасъ, паника и убиятъ духътъ му за дено на борбата.

Ето защо, цѣлата територия на воюващите яви представлява бойно поле и опасността и мения тормозъ отъ войната се понасятъ почти един отъ бойците, намиращи се непосредствено срещу противниковите бойци и мирното население въ дълбитилъ. Опасността за мирното население въ минувойни бѣ до толкова, до колкото то бѣ близо до търна на военните действия и досегаемостта на артириятъ. Съ използването, обаче, на въздушните войкомбинирани съ бойните химически сръдства, се изкоренно характера ѝ. Така, че опасността при днешевойни е сжщо такава и за мирното население, кжди да се намира то, затова всѣки трѣбва да опознаеопасностъ и подготви, за да може въ случай на нуда се справи съ нея.

Самолетътъ се използва за военни цели прБалканската война, за пръвъ пжтъ отъ насъ българисъ разузнавателна задача. Презъ Свѣтовната войнаупотрѣби и за нападения отъ въздуха. Тѣ се извършенай-напредъ съ картечници, а напоследък и съ самолетни бомби. Първоначално нападенията се извършвотъ единични самолети и къмъ края на войната съ гротъ 3 до 5 самолета, а като изключение и отъ по-голята. Въ сегашната война, обаче, при повечето слунападенията се извършватъ отъ голѣмъ брой самолети то презъ всѣко време на денонощието и безъ оглна атмосферните влияния.

Споредъ задачите, които имъ се възлагатъ, самолетите биватъ:

1. Разузнавателни. Това сж малки апарати съ голѣма скоростъ на летенето и назначение да разузнаватъ за противниковите войски и територия.

2. Изтрѣбители. Тѣ сж малки апарати съ мощни мотори и много голѣма скоростъ на летенето. Главното имъ назначение е да водятъ въздушенъ бой съ противниковите самолети.

3. Щурмови. Апарати съ различна голѣмина и скоростъ, въоръжени съ тежки картечници и леки бомби. Служатъ за атакуване на войскови части и много често летятъ ниско.

4. Бомбардировачи. Това сж голѣми апарати, въоръжени съ картечници и малокалибрени оръдия за своя лична отбрана, а съ обикновени и химически самолетни бомби за нападение на противникови населени пунктове, желѣзопжтни гари, индустриални центрове, хранителни и муниционни складове, хангари и пр. Въ зависимостъ отъ скоростта на летенето и товароподемността имъ биватъ: *леки, сръдни и тежки.*

5. Учебни, санитарни, свѣрзочни, транспортни и пр. самолети. Апарати съ различна голѣмина, мощностъ, които изпълняватъ различни задачи.

Самолетите извършватъ нападенията си главно съ самолетни бомби. Самолетната бомба е чугуненъ или стоманенъ сждъ, пълненъ съ експлозивъ и бойно химическо вещество (Б. Х. В.) или само съ експлозивъ. Има форма пригодена да пори въздуха, снабдена съ перки, които служатъ да я направляватъ при падането. На върха има запалка, която е най-важната частъ на бомбата и служи да възпламени взривното вещество. Устройството на запалката е такава, че може да се нагласи експлозията да стане въ въздуха надъ обекта, въ момента на удара или съ известно закъснение.

Въ зависимостъ назначението и устройството на самолетните бомби различаваме:

Основният дълг на всеки гражданин
е преданост към Негово Величество
ЦАРЯ и обич към РОДИНАТА.

1. Разрушителни бомби, които биват:

а) *Бризанти*. Това са малки бомби, с дебели чугунени стени, които се пръскат на много малки парчета.

б) *Фугаси*. Тъ са с тънки стоманени стени, различна голѣмина и тежестъ, съ и безъ закъснителъ. Пълни съ силенъ експлозивъ, който при разпръскването издава много голѣмъ трѣсъкъ.

2. *Химически бомби*. Тъ са с тънки стени, пълни съ химическо вещество и малко експлозивъ, необходимъ само за пръскане на бомбата.

Въ зависимостъ отъ бойното химическо вещество (Б. Х. В.), съ което са пълни и предназначението имъ, бомбитъ се дѣлятъ на:

а) *Запалителни*. Малки по обемъ бомби, пълни съ специално запалително вещество, което развива голѣма топлина (дори до 2,000°) или, пъкъ, съ обикновено запалително вещество. Тъзи бомби се използватъ по живи цели, резервуари съ горивни течности, складове за бойни и хранителни припаси, пощи и прочее.

б) *Газови*. Пълни съ разни Б. Х. В. и затова са съ различна голѣмина. Голѣмитъ по обемъ бомби обикновено са пълни съ летливи, бързо действащи Б. Х. В. и затова не са толкова опасни, отколкото малкитъ, които са пълни, въ повечето случаи, съ упорити бавнодействащи Б. Х. В.

в) *Димни*. Пълни съ димно вещество, което образува изкуствени облаци надъ застрашенитъ обекти.

3. *Бронебойни бомби*. Тъ са съ много дебели стени и малко експлозивъ. Служатъ да пробиятъ бронята на кораби или бетонови укрепления.

4. *Торпеда*. Специални бомби, които се използватъ отъ водосамолетитъ и самолетитъ за нападения главно на кораби.

ВИДОВЕ БОЙНИ ХИМИЧЕСКИ ВЕЩЕСТВА (Б.Х.В.) И КРАТКИ СВЕДЕНИЯ ЗА ТЪХЪ

Б. Х. В. са химически съединения, които разпръскани въ въздуха, мѣстността или предметитъ, непосредствено дразнятъ, разрушаватъ, троятъ, задушаватъ или умиряватъ живитъ организми. Тъ действуватъ като се смѣсватъ съ въздуха въ следнитъ физически състояния:

а) мъглообразно — въ видъ на много малки течни частички — капки;

б) прахообразно и димообразно — въ видъ на много малки твърди частички — пращинки и

в) газообразно — въ състояние, въ каквото е и самия въздухъ.

Б. Х. В. проявяватъ своето действие следъ като обхванатъ въ облакъ, допратъ или облѣятъ живитъ организми (сжщества) и предмети. Тъ произвеждатъ поражения върху всички живи сжщества, материали и сръдства, намиращи се въ обгазения районъ. На живитъ организми действуватъ не само прѣко, а сжщо посредствомъ храната, облѣклото, снаряжението и материалитъ, които се употребяватъ въ разни случаи. Силата на действието имъ е въ зависимостъ: свойствата, гжстотата, продължителността на действието, тереннитъ и атмосферни условия. Изобщо, действието имъ е почти въ всички посоки, т. е. радиално. Опасността отъ тѣхъ продължава, въ зависимостъ отъ свойствата и силата имъ и следъ преминаване на въздушното нападение. Затова моралното въздействие, което произвеждатъ, трае много по-продължително време, отколкото това на куршумитъ и снарядитъ, действието на които е праволинейно и мигновено.

Присжствието на Б. Х. В. не винаги може да се познае, защото нѣкой отъ тѣхъ са почти безъ миризма и цвѣтъ. Независимо отъ това, силата на миризмата не винаги отговаря на степенята на действителната опасност. По-трудно усѣщащитъ се Б. Х. В. са винаги по-опасни, защото вредното имъ действие върху организма на човѣка е започнало преди още да е било открито присжствието му и почувствано началото на действието.

Силенъ и могъщъ е онзи народъ,
който винаги върва въ своето свѣтло
бъдеше и се стреми къмъ него.

Отечеството живѣе отъ труда и
грижитъ на всичкитъ си деца.

Опасността, която представляватъ Б. Х. В. налага всѣки единъ, независимо отъ това, къде ще се намира, да познава добре новитъ химически срѣдства за борба, а така сжщо какъ да се подготви и съ какви срѣдства и мѣрки може да се предпази отъ вредното имъ действие. Това дава възможностъ всѣки да гледа спокойно, трезво и съ нуждната съобразителностъ, а не само да познава единъ неоправданъ и необяснимъ страхъ. Още повече, че до сега не е открито Б. Х. В., което едновременно да действа върху всички функции и органи на живия организъмъ, затова винаги сме въ положение да се защитимъ, обаче, дотолкова, доколкото сме се запознали съ природата и особеното действие на употребеното Б. Х. В. Ето защо, трѣбва да се запознаемъ съ качествата имъ, да ги заучимъ и запечатимъ въ паметта си така, че да бъдемъ въ положение да може да ги разпознаемъ при употребата имъ.

Бойнитъ химически вещества споредъ устойчивостта си биватъ:

а) летливи или неустойчиви, които бързо се обръщатъ въ пари и много лесно и скоро се разсѣйватъ отъ вѣтъра, влагата, слънцето, бързо встъпватъ въ реакция съ другитъ химически тѣла и леко се хидролизиратъ и

б) упорити или устойчиви, които се задържатъ много по-дълго време върху предметитъ и почвата, сравнително бавно се хидролизиратъ и много малко се поддаватъ на метериологическитъ влияния — вѣтъръ, слънце и влага.

Въ зависимостъ на физиологическото имъ действие върху живитъ организми, бойнитъ химически вещества се раздѣлятъ:

1. Сълзотворни. Тѣ дразнятъ очитъ и причиняватъ обилно отдѣляне на сълзи, ако очитъ не сж затворени или защитени.

2. Кихателни или раздразнителни, които предизвикватъ силно кихане или кашляне, като действуватъ въ гърлото и носа.

3. Наранителни, обривни или разяждащи. Действуватъ силно изгарящо върху живитъ организми.

4. Задушващи и отровни, които действуватъ авно върху дихателнитъ органи и кръвообръщението.

За да прояви своето вредно действие всѣко отъ изброенитъ групи бойно химическо вещество, обходима е една точно и строго определена гъстота (концентрация), която, колкото малка и да бъде, то се има предъ видъ грамадността на въздушния океанъ съ своитъ непостоянни явления, днага проличава грамадното количество бойно химическо вещество (Б. Х. В.), което ще е необходимо, да се застраши единъ обектъ.

ДЕЙСТВИЕ НА БОЙНИТЪ ХИМИЧЕСКИ ВЕЩЕСТВА

Бойнитъ химически вещества проявяватъ своето действие върху живитъ организми, като проникнатъ тѣхъ чрезъ:

1. дихателнитъ органи заедно съ вдишвания въздухъ;

2. храносмилателнитъ органи заедно съ хранитъ отъ обгазената атмосфера храна, вода, продукти и пр.;

3. кожата или очитъ, на които действа наивно обгазения въздухъ или при съприкосновение заразената почва, вода, дрехи, посуда, предмети и пр.

Това си въздействие проявяватъ:

а) съ цѣлата си молекула безъ да измѣнятъ химически си съставъ, като се натрупватъ по цѣлото тяло или само въ отдѣлнитъ органи на тѣлото;

Духът на единъ народъ е залогътъ за неговото свѣтло бъдеще.

б) съ своитѣ производни, които се образуватъ отъ хидролизата на бойното химическо вещество, при която се образуватъ нови химически вещества, които разяждатъ органитѣ и

в) като влѣзатъ въ стабилна връзка съ хемоглобина на кръвта и по такъвъ начинъ прѣчатъ за правилното кръвообръщение, като последица на което се явява задушването.

Това имъ въздействие е въ зависимостъ на химическитѣ и физически свойства на бойното химическо вещество, гъстотата и продължителността на действието, а така сжщо отъ възрастта, физическата преумора и физическа здравина на индивида, **затова всѣки трѣбва да спазва следнитѣ правила:**

а) да диша колкото се може по-повърхностно (не дълбоко), ако е изненаданъ въ газова атмосфера безъ противогазова маска или импровизирана такава, за да не проникнатъ Б. Х. В. дълбоко въ дробоветѣ му. Най-добре е да спре дишането си, което следъ упражнениа може да се постигне. Така човѣкъ може да достигне да поема въздухъ само единъ пжтъ въ една минута, обаче, за кратко време;

б) по възможность да не тича и върши тежка физическа работа въ газова атмосфера;

в) съ поставена маска да диша спокойно, бавно и дълбоко, за да даде възможность издишаниятъ въздухъ да излѣзе навнѣн презъ вентила и мъртвото пространство на маската остане празно (пространството между маската и лицето), а не издишаниятъ въздухъ на ново да се поглъне отъ организма;

г) въ скривалището да стои въ пълненъ покой, безъ да върши каквато и да било излишна работа. При стоенето въ легнало положение е необходимо най-малко въздухъ.

Побеждава оня, който е по-смѣлъ, упоритъ и не се страхува отъ смъртта.

Достойно живѣе само онзи, който е готовъ да жертвува живота си за другитѣ.

Изобщо, въ газова атмосфера и въ скривалищата трѣбва да се избѣгватъ излишни работи, които изискватъ повече въздухъ.

СРѢДСТВА И НАЧИНИ ЗА ПРЕДПАЗВАНЕ ОТЪ БОЙНИТѢ ХИМИЧЕСКИ ВЕЩЕСТВА.

Науката е изнамѣрила защитни срѣдства, които, ако не могатъ напълно да премахнатъ въздушно-химическата опасность (В. Х. О.), то я ограничаватъ до степенъ на неефикасность. Употрѣбата на тѣзи срѣдства и начини съставляватъ въздушно-химическата защита (В. Х. З.), която се дѣли на:

1. **Активна**, целта на която е да възприпятствува противниковитѣ въздушни сили да достигнатъ и нападнатъ обекта. Това сж: самолетитѣ, противовъздушната артилерия, противовъздушнитѣ картечници или приспособенитѣ такива и прожекторитѣ.

2. **Пасивна**, която има за целъ да намали до възможния минимумъ пораженията отъ въздушно-химическитѣ нападения (В. Х. Н.).

Пасивнитѣ защитни срѣдства биватъ:

а) *прецеждащи или филтриращи*, които даватъ за дишане обгазения въздухъ следъ прочистването (филтрирането) му и

б) *изолиращи*, които напълно изолиратъ живитѣ организми отъ околния въздухъ, а даватъ да се диша чистъ кислородъ.

И двата изброени вида се дѣлятъ на:

а) *лични*, които предпазватъ само притежателя имъ. Това сж: противогазовата маска, кислородниятъ апаратъ противогазовото облѣкло.

б) *групови*, които предпазват група от хора или животни. Това сж: разнитъ противогазови скривалища и окопи.

3. Спوماгателни срѣдства. Разнитъ сигнални уреди, провѣрителни и прецеждащи системи и прочее

ЛИЧНИ ЗАЩИТНИ СРѢДСТВА

1. Противогазовата маска изолирва дихателнитъ органи отъ обгазения въздухъ и ни дава да дишаме филтриранъ (пречистенъ) въздухъ.

2. Кислородниятъ апаратъ напълно ни изолирва отъ околния въздухъ и ни дава да дишаме чист разрѣденъ кислородъ, а не филтриранъ обгазенъ въздухъ.

3. Противогазовото облѣкло не позволява н обривнитъ Б. Х. В. да проникнатъ до организма на човѣка.

ИМПРОВИЗИРАНИ ЛИЧНИ ЗАЩИТНИ СРѢДСТВА

За личната ни защита, освенъ специалнитъ предпазни срѣдства, могатъ да ни послужатъ и импровизирани тѣ срѣдства, като:

а) *Консервена кутия, торба, шапка, киселина и др.* като се пробиятъ на дъното нѣколко дупки, напълни съ трева, сѣно, шума, мѣхъ, растителна прѣст (не глина) и намокри съ вода или урина. Така приготвениятъ сждъ се поставя на устата и презъ него се диша като носътъ се запушва съ ржка или зашипва; а очитъ се затварятъ;

б) *Обикновена кърпа, парцалъ, парче от астаръ, риза или чорапъ и пр.* сгнати на нѣколко пжти и намокрени съ вода или урина и употребени по горния начинъ;

в) *Отрѣзанъ краешникъ отъ хлѣбъ*, на който срѣдата е извадена, намокренъ съ вода и се диши презъ него по казания способъ.

ГРУПОВИ ЗАЩИТНИ СРѢДСТВА

Груповитъ защитни срѣдства предпазватъ отъ действието на бойнитъ газове (Б. Г.) група хора, животни, предмети и пр. Това сж противогазовитъ скривалища и окопи. Устройството имъ е такова, че не позволяватъ да проникне околния въздухъ въ тѣхъ и може да се стои въ сжитъ безъ противогазова маска, затова тѣ трѣбва:

а) *да не пропускатъ външния въздухъ* да проникне въ тѣхъ;

б) *да има достатъчно въздухъ* за хората или животнитъ, които ще го използвуватъ;

в) *да бждатъ устойчиви* за най-обикновенитъ самолетни бомби;

г) *да иматъ поне по единъ входъ и единъ изходъ* и

д) *да има въ тѣхъ шансовъ инструментъ*, пѣськъ, сждъ съ вода, аптечка, хлорна варъ и прочее.

Споредъ устройството си груповитъ защитни срѣдства биватъ:

1. Обикновени скривалища съ неподновяванъ въздухъ. Най-простиятъ и обикновенъ типъ скривалища, действуващи съ запаса въздухъ, който има въ тѣхъ. Сѣмта се по три кубически метра на всѣки човѣкъ за единъ часъ;

2. Скривалища съ подновяващъ въздухъ. Съ свършено сжитата направа и приспособления за подновяване на въздуха. Сѣмта се по единъ куб. метъръ въздухъ на всѣки човѣкъ и по 0'60 кв. м. площъ. Подновяването на въздуха въ тѣхъ става:

а) *като се всмуква и филтриранъ* вкарва въ помѣщението отъ обгазения околень въздухъ;

б) *като отъ предварително складиранъ въ помѣщението кислородъ* се пуска необходимото количество кислородъ и

в) *като се произвежда кислородъ* отъ специални апарати въ момента на нуждата;

Помни и незабравяй ШИПКА!
Символъ на нашето търпение
храбростъ, саможертва и победа

Гордостъ е да бждеш обрече-
на жертва за ОТЕЧЕСТВОТО.

3. противопогазовитѣ окопи. Това сж обикновени не много широки, но дълбоки ровове съ зигзаговидна форма, въ които въроятността да попаднатъ самолетни бомби е много малка. Сжщитѣ, покрити съ дървета, шубрачки, шума, трева, слама и прѣстъ, могатъ да служатъ и за защита отъ Б. Х. В.. За да могатъ, обаче, да се използватъ въ всѣко време трѣбва да се обърне особено внимание на заздравяването и отводняването им (гледай чертежитѣ на стр. 98, 99 и 100).

При входоветѣ на всички видове скривалища се оставя преддверие, което се изолира отъ вътрешността чрезъ завеса, напоена въ содовъ растворъ, ленено или минерално масло.

ДРУГИ ЗАЩИТНИ СРѢДСТВА СЖ

1. Наблюдение и предупреждаване населението за въздушно-химическа опасностъ (В. Х. О.) съ задача да открие неприятелскитѣ самолети и на врем предупреди застрашения обектъ. То бива:

а) външно или наблюдение на небето — на окол 30 до 40 клм. отъ отбранителния обектъ и

б) вътрешно — наблюдение на вътрешността на сжщия обектъ.

2. Разпрѣсване на населението, т. е. доброволно или принудително премѣстване на населението отъ по застрашения къмъ по-безопаснитѣ пунктове, приложим само при изключителни случаи.

3. Маскировка на застрашения обектъ, което се постига чрезъ:

а) задимяване, образуване на мъчно прогледни или непрогледни изкуствени облаци надъ застрашения обектъ. Това е много мъчно приложимо, особено за голѣмитѣ обекти и затова не се практикува;

б) затъмняване, оставяне въ мракъ на едно голѣмо пространство отъ територията и лишаване неприятелскитѣ летци отъ ориентировачни предмети (свѣтлини). То бива: *намалено,* когато се загаси само уличното освѣтление и се оставятъ на важнитѣ пунктове малки невидими отъ въздуха свѣтлини, а освѣтлението въ къщитѣ, локалитѣ, учрежденията и пр. се загаси или намали съ тъмни абажури, като се поставятъ на прозорцитѣ тъмни пердета, черна книга, одеяла, черги, чували и пр., за да не се процежда свѣтлината навънъ и — *пълно,* когато напълно се загаси освѣтлението по улицитѣ и сградитѣ;

в) свѣтлинна маскировка, изкуствено създаване на улично освѣтление вънъ и близо до населеното мѣсто, за да заблуди противниковитѣ самолети.

4. Противопожарна борба. Вземане на предварителни мѣрки срещу пожаритѣ и снабдяване съ съоръжения за загасяването имъ. Затова трѣбва да се взематъ следнитѣ мѣрки за предпазване на жилищата, посѣвитѣ, горитѣ и пр.:

а) да се почистатъ отъ лесно запалителнитѣ предмети таванитѣ на сградитѣ, дворищата, улицитѣ и пр.;

б) да се запасятъ съ кирка, лопата, брадва, сждъ съ вода, ситенъ сухъ пѣськъ или прѣстъ и пр. необходими за загасяване огнищата на самолетнитѣ бомби и причинения отъ тѣхъ пожаръ;

в) да се оставятъ по нѣколко метра незасѣти ивици между посѣвитѣ или засѣти съ варива, а въ горитѣ широки просѣки, за да ограничатъ появилия се пожаръ;

г) да се организиратъ команди отъ по нѣколко човѣка, които да обикалятъ и потушаватъ пожара още отъ самото начало. По посѣвитѣ и горитѣ чай-напредъ се взематъ мѣрки за локализирането на по-

Бжди винаги готовъ да се жер-
вувашъ за ОТЕЧЕСТВОТО

жара чрезъ покосяване, заораване на широки ивици и изсичане на широки просѣки, а следъ това се пристѣпва къмъ потушаване на пожара съ разполагаемитѣ сръбства, по общитѣ правила.

5. Полицейски мѣрки, целта на които е да осигурятъ и запазятъ обществения редъ, спокойствието общественото и частно имущество и поставятъ въ редъ движението въ населеното мѣсто.

6. Санитарни мѣрки, подготвяне и обучение на специални санитарни команди, които да издирватъ даватъ първа бърза медицинска помощъ на пострадали при въздушнитѣ и химически нападения (В. Х. Н.) — ранени или обгазени.

7. Откриване и почистване на обгазенитѣ мѣста. Бързо откриване на обгазенитѣ мѣста и определяне Б. Х. В., съ което е действувалъ противникътъ ограничаване пространството до кждето се е прострѣлъ това действие и незабавното му почистване.

8. Ограничаване и поправяне на разрушенията. Състои се въ бързото разчистване и поправяне на причиненитѣ разрушения и повреди по сградитѣ, въ допроводитѣ, електрическата инсталация, телефонната телеграфна мрежа, мостовѣтѣ, шосетата, ж. п. линии и пр.

Извършването на всичко това става отъ специални подготвени команди, снабдени съ необходимите инструменти и материали. Тѣзи команди образуватъ разнитѣ ядра, които се попълватъ съ освободенитѣ отъ войската лица, девойки и жени съ по-малко семейни задължения. Защитницитѣ се подготвятъ още отъ мирно време, за да могатъ при нужда да изпълняватъ възложената им задача. *Гражданството, за да имъ се притече въ помощъ, а така сжщо и за своята лична противовъздушна и химическа отбрана (П. В. Х. О.), отъ мирно време е длъжно и трѣбва:*

Празникътъ на победитѣ на армията е празникътъ на народния духъ и на цѣлия български народъ.

а) основно да се запознае съ въпроситѣ за противовъздушната и химическа защита, като редовно посещава устройванитѣ курсове, сказки, филми, изложби, демонстрации и др., въ връзка съ подготовката на населението за противовъздушната му и химическа защита като за изяснение на нѣкои въпроси да се обръща за указание къмъ най-близката военна или административна властъ или гражданско сдружение за противовъздушната и химическа защита;

б) да си приготи скривалище въ най-подходящото избено или друго помѣщение, напълно изолирано отъ околния въздухъ, което да има поне единъ входъ съ преддвѣрие, като: запуши всички дупки и пукнатини съ напоени въ масло парцали, гипсъ, циментъ, варъ, изолиръ-бандъ, книги, глина и др. и укрепи отвѣнъ прозорцитѣ съ дървени или желѣзни капаци; като направи плътно да се затварятъ вратитѣ, отвжтре на които поставя напоена въ минерално масло завеса (платно, одеяло, черга); като го снабди съ хлорна варъ, превѣрзочни материали, тѣрнокопъ, лопата, брадва, вода, електрическо фенерче, сухъ пѣсъкъ и др., а така сжщо да направи приспособление за бързото му и напълно провѣтриване. Въ случай, че нѣма подходящо помѣщение за скривалище, да се направи въ двора или другаде окопъ, който да не бжде близко до постройкитѣ и по възможностъ на по-високо мѣсто. Той представлява обикновенъ ровъ съ дълбочина 2 — 3 метра и ширина на дъното около 60 см., за да могатъ да се разминатъ двама човѣци. Направата имъ е много проста, лесна, бърза и почти не коштуваща скжпо;

в) да набави за себе си и своитѣ близки установенитѣ народни противогазови маски и други защитни сръдства като се погрижи за запазване на

Търпението е най-ценното качество и необходима добродетел за живота. Съ търпение отъ черничевия листъ коприна става.

Почитай паметта на падналитъ въ бранъ, защото върху тѣхната прахъ се издига величието на РОДИНАТА.

домашнитъ животни, продукти, дрехи, вода, посуда и пр., да се запознае съ правилното използване и пазене на защитнитъ сръдства, които винаги да бждатъ въ исправностъ, като пази маската отъ влага, огънь, огъвания, притискания, удари, особено, пѣкъ, дихателя ѝ;

г) да подготви и уреди загасяването на свѣтлинитъ въ жилището, локала, работилницата и други така, че загасяването за самата сграда да стане централно, чрезъ прекъсване на електрическия токъ по сръдствомъ входния бушонъ или приспособи затъмнява нето на прозорцитъ така, че свѣтлината да не се процежда навънъ;

д) да си подготви и уреди бързото ограничаване и угасяване на евентуално причинения пожаръ отъ самолетни бомби, като предварително почисти отъ лесно запалителни предмети таванитъ и дворищата си и се запаси съ пѣсѣкъ, лопати, вода и пр. и не забравя, че *огнищата отъ всички бомби се гасятъ като се задушатъ съ пѣсѣкъ или ситна прѣста а причинения пожаръ съ вода;*

е) да има въ дома си винаги исправна аптечка съ най-необходимитъ лѣкарства, като кислородна вода, йодъ, йодъ-бензинъ, памукъ, вазелинъ, борова водка, защитна смазка и др. и се подготви да може да дава първа медицинска помощъ;

ж) редовно да отбива ежегодната си работна и учебна противовъздушно-химическа подготовка и провѣрѣва дали останалитъ членове отъ семейството сж исправни въ това отношение;

з) винаги и всѣкога добросъвестно и точно да изпълнява нарежданията отъ службата и противовъздушната и химическа защита на населението.

его, като съ готовностъ влиза въ състава на гражданитъ сдружения и противовъздушнитъ и химически защитни групи и ядра на селището;

и) редовно да провѣрѣва и поддържа въ исправностъ скривалищата, окопитъ, разнитъ стѣнни съоръжения за гасене пожаръ, сандѣцитъ за прокѣти, посуда и пр.;

к) да е винаги готовъ за борба съ въздушно-химическитъ нападения, като спокойно и трезво изпълнява даденитъ за случая нареждания и дава примѣръ въ това отношение на останалитъ.

РЕЗЪ ВРЕМЕ НА ВЪЗДУШНО-ХИМИЧЕСКОТО НАПАДЕНИЕ

1. Когато селището е подъ въздушна опасностъ и се подаде сигнала *“въздушна тревога”* — рзо и непрекъснато биене на църковнитъ камбани, следователни виещи звуци отъ сигналнитъ сирени или прекъснати свирения отъ фабричнитъ свирки и сирени, ъки е длѣженъ и трѣбва:

а) да запази пълно спокойствие и хладнокрѣвие бжде за примѣръ на другитъ;

б) да съблюдава и изпълнява всички нареждания на властта и ръководството на въздушно-химическата защита, като има пълно довѣрие въ тѣхъ;

в) веднага да се прибере въ дома си, най-близкото скривалище или сграда, безъ да тича и вика, за да не издава паника, като въ никой случай не остане не приатъ. *Стоенето на улицата е забранено;*

г) ако е заангажиранъ въ противовъздушната химическа отбрана на селището веднага да отиде на редѣленото сборно мѣсто.

Мисли добре и бжди постоянен въ решенията си

2. Когато се намира въ дома си домакинята и останалитѣ членове отъ семейството, които предварително сж си разпредѣлили работата трѣбва спокойно и незабавно:

а) да затвори всички прозорци и врати, спусн пердетата, ролеткитѣ или капациитѣ; добре да затвор вратитѣ на горящитѣ печки, а ако има време да загас огъня; да загаси освѣтлението, ако нападението е през нощта и прекъсне тока или постави специалнитѣ тъмни абажури и пердета, за да не се процежда свѣтлината навън; да затвори всички кранове на чешмитѣ и главния водопроводенъ кранъ щомъ разполага съ достатъчно време

б) да провери и прикрие хранителнитѣ продукти: вода, посуда, дрехи и др., ако това не е сторилъ преди има време за това;

в) да прегледа изправността на съоръженията: пожарогасене;

г) да подсети и прегледа дали всѣки е взелъ газова маска. Въ случай, че нѣма маска или е неправна, да си послужи съ нѣкой отъ импровизирани сръдства;

д) бързо и спокойно да прибере семейството си въ приспособеното помѣщение за скривалище или окопъ или пъкъ въ опредѣленото му близко квартално скривалище, като се погрижи и за домашнитѣ си животни. Домакинята взема съ себе си най-необходимитѣ завивки: вода, храна и др. и води децата и болнитѣ въ скривалището;

е) да помни добре, че съ поставена маска, въ газова атмосфера, а така сжщо и въ скривалищата, всѣк трѣбва да стои спокойно и да диша бавно, като по възможность избѣгва усиленни движения, тежка физическа работа, тичане и пр. За препоръчване е стоенето въ легнато положение;

Злото търпи, но зло никому не прави. Юнакъ е той, който знае да търпи. Човѣкъ безъ търпение прилича на ламба безъ газъ.

ж) да не забравя, че и при липса на пригодено скривалище ще е много по-добре запазенъ въ къщи отколкото навън, затова въ никой случай не трѣбва да излиза на улицата или двора.

3. Когато се намира вънъ отъ селището трѣбва:

а) незабавно да легне по коремъ въ нѣкоя канавка-дупка, за да избѣгне бомбонитѣ парчета;

б) да бжде съ закопчани дрехи, по възможность съ поставени ръкавици и си запуши ушитѣ съ памукъ;

в) щомъ усѣти особенъ мирисъ, което е признакъ на „химическо нападение“, ако нѣма противогазова маска, да си послужи съ споменатитѣ импровизирани защитни сръдства, да диша повърхностно или спре дишането си, като гледа спокойно и бързо да излѣзе отъ газовия облакъ безъ да тича, за да не предизвика бързи и дълбоки вдишвания, изискващи повече въздухъ.

г) когато попаднатъ капки отъ бойни химически вещества по открититѣ части на тѣлото, веднага внимателно да ги попие съ памукъ, кърпа или парцалъ, който веднага да унищожи. Мѣстото да посипе съ хлорна варъ и после измие съ спиртъ, петролъ или топла вода и сапунъ. Никога раненитѣ мѣста да не се търкатъ и явилитѣ се пришки (мѣхури) да не се пукатъ. Памука да се държи съ пенси или навитъ на една пръчка.

4. Водачитѣ на моторнитѣ и обикновени превозни сръдства сж длъжни и трѣбва:

а) веднага да доближи и спре до дѣсния тротуаръ или въ близка второстепенна улица;

б) да загаси фароветѣ, ако е презъ нощта и вземе мѣрки, които да попрѣчатъ на злонамерени хора да отпътуватъ съ моторнитѣ превозни сръдства, като

спирачките остават свободни, за да могат при нужда да се мѣстятъ. Обикновенитѣ превозни сръдства (файтони и коли) се оставятъ неподвижни на мѣстото, на което сж заварени при нападението, а добитъка се разпрѣга и прикрива;

в) да се скрие въ нѣкое обществено скривалище или най-близка сграда, като предварително е прикрилъ добитъка си.

5. Общественитѣ съобщителни сръдства — трамваи, автобуси и др. сжщо така спиратъ движението си по казанитѣ правила, а пжтниците и прислугата имъ бързо и спокойно се прикриватъ въ най-близката сграда.

6. Мотоциклетитѣ и велосипедитѣ непремѣнно трѣбва да се заключатъ и оставятъ до стенитѣ на къщитѣ или край оградитѣ.

Изобщо, водачитѣ на всички превозни сръдства да оставятъ колитѣ си така, че сръдата на улицата, кждето сж ги спрѣли да бжде свободна.

7. Сваренитѣ въ учрежденията, заведенията и др. обществени сгради, кждето има много хора, се отвеждатъ отъ служащитѣ при пѣленъ редъ и спокойствие въ скривалищата, ако има такива или въ подолнитѣ етажни и избени помѣщения, като всички прозорци и врати се затварятъ отъ опредѣленитѣ служащи въ сжщата сграда.

8. Сваренитѣ по пазарищата хора — продавачи и купувачи трѣбва веднага да опразнатъ пазаря, спокойно и въ редъ се отправятъ за най-близкото скривалище или сграда, като оставятъ всичко, за което има грижата полицейския постъ.

9. Ученицитѣ заварени при въздушно нападение въ училището, подъ ржководството на учителитѣ си, спокойно напускатъ класната стая и се отправятъ въ по-долнитѣ етажни помѣщения или скривалища. Прозорцитѣ и вратитѣ се затварятъ отъ назна-

Запази хладнокрѣвие, за да чуешъ разума си, защото на война и въ живота разумътъ обмисля, а волята решава.

чени ученици или служители, което се провѣржава отъ дежурния учителъ, който последенъ се прибира въ скривалището.

10. Заваренитѣ по желѣзопжтнитѣ гари по-сетители или пжтници трѣбва веднага да ги напуснатъ и се отправятъ за най-близкитѣ обществени скривалища или сгради вънъ отъ района на гарата. Сваренитѣ въ влака се отвеждатъ отъ личния желѣзопжтенъ персоналъ до гаровитѣ скривалища, а тия, за които времето е недостатъчно — оставатъ въ самия влакъ. Всички входи на гарата се затварятъ и последната остава въ пѣленъ мракъ, ако нападението е презъ нощта, като само полицията и дежурнитѣ чиновници сж по мѣстата си.

11. Когато селището е и подъ „химическа опасностъ“ подава се повторно сигнала „въздушна тревога“ — бързо биене на църковнитѣ камбани, свирене на фабричнитѣ свирки и сирени или последователни външи звуци отъ сигналнитѣ сирени, което значи, че има и „химическа тревога“. Всѣки е длъженъ и трѣбва:

а) да изпълни незабавно по-горе даденитѣ наставления, следъ което спокойно и правилно си постави газовата маска и стои съ нея до подаването на сигнала „отбой“;

б) да не забравя, че съ не добре прогонена маска не ще може да се предпази отъ вредното действие на бойнитѣ химически вещества;

в) въ случай, че нѣма маска или е неизправна, да си послужи съ нѣкои отъ импровизиранитѣ защитни сръдства.

До подаване сигнала „отбой“ всички да стоятъ скрити и по възможностъ въ пѣленъ покой.

НАЧИНИ ЗА ЗАПАЗВАНЕ ДОМАШНИТЪ ЖИВОТНИ, ХРАНИТЕЛНИ И ФУРАЖНИ ПРОДУКТИ ВОДА, ДРЕХИ, ПОСУДИ И ДР.

Животните попаднали подъ влиянието на Б. Х. В. сж изложени на опасностъ, обаче, сж по-издръжливи от колкото хората. Предпазването на тия животни, които сж заангажирани въ служба, като коня, катъра, рогати добитъкъ, става по сжитиѣ начини и принципи, както и това на хората, т. е. съ единична и групова защита.

1. Единичната защита е съ противогазовата маска за конь, катъръ, куче и др., като се взематъ мърки за предпазване на краката имъ съ специални обувки или обвити въ парцали, кожа и пр. и

2. Груповата защита се изразява въ направата на противогазови конюшни, въ които не прониква обгазения околень въздухъ.

За предпазване на животните всѣки трѣбва да знае и изпълнява още следното:

а) конетъ, мулетата, едрия и дребень добитъкъ ако нѣматъ газови маски или пригодена конюшна закривалище, се изкарватъ вънъ отъ селището съ пазачъ прѣснати на малки групи по високитъ мѣста, като се внимава да не отиватъ въ низкитъ или обгазени райони;

б) кучетата, като силно чувствителни на бойнитъ химически вещества, се прибиратъ въ закривалищата или прѣснати заедно съ добитъка се държатъ завързани отъ пазача на добитъка, за да не ходятъ въ обгазени райони и станатъ разпространители на зараза;

в) коткитъ трѣбва сжщо да се прибиратъ въ закривалищата;

г) птицитъ, като особено чувствителни на всички Б. Х. В. въ случай, че липсватъ специални кафези или курници, добре изолирани и снабдени съ нѣколко обикновени дихатели, за да филтриратъ околния въздухъ трѣбва да не се държатъ затворени, а да се пуснатъ, и имъ се даде възможностъ по инстинктъ да избѣгнатъ газовия облакъ. Ето защо, особено по-големитъ стада

(кокошки, патици, гъски, пуйки и пр.), трѣ предварително да се изгонватъ вънъ отъ населеното мѣсто;

д) пчелитъ, ако сж въ близостъ до застрашения обектъ, трѣбва да се премѣстатъ вънъ отъ селището и поставятъ на високо и по-безопасно мѣсто;

е) хранителнитъ продукти, които не сж добре опаковани, сж изложени на обгазяване, а отъ тѣхъ хората или животните, които ще ги употребятъ, затова хлѣбътъ, захарта, сиренето, солта, маслото и пр. трѣбва да се поставятъ въ предварително приготвени добре затворени кутии, шкафове, сандѣци, покрити грижливо или опаковани — обвити въ мокри одеала, черги, платница, чували или пъкъ специални книги;

ж) зърнениятъ и тревень фуражъ се запазва ю сжщия начинъ. Особено тревниятъ се събира на голѣми камари (купи), като впоследствие повърхниятъ пластъ, който е обгазенъ се изхвърли и унищожи чрезъ изгаряне (когато е обгазенъ съ упорититъ Б. Х. В.), а жтрешния се употребява;

з) водата се държи въ плѣтно затворени металически сждове, матерки, шишета или дамаджани, отворитъ на които сж покрити съ мокри кърпи или чисти парцали. Преди употребата пакъ трѣбва много внимателно да се избѣрса устата на сжда съ кърпа, трева, гъсѣкъ и пр., за да не се зарази водата;

и) дрехитъ, юрганитъ, одеалата и пр. се опакоатъ добре или поставятъ въ плѣтно затворени шкафове, сандѣци, обвити съ мокри платница, черги и др. и

к) посудата, като ченици, чаши, вилици, лъжици и др. се поставятъ между дрехитъ въ сандѣцитъ съ хранителнитъ продукти или пъкъ въ специалень отдѣленъ шкафъ, сандѣкъ — плѣтно затворень и обвитъ съ юкра обвивка.

Изобщо, всички предмети, които служатъ въ всѣдневния животъ, трѣбва да се поставятъ въ обвивка, която да ги изолира напълно отъ околния въздухъ.

Спокоенъ и щастливъ е оня, който в
наги и всѣкому мисли само доброт

Скромността е много важна
добродетель. Остави другитѣ
да те хвалятъ, а не устата ти.

СЛЕДЪ ВЪЗДУШНО-ХИМИЧЕСКОТО НАПАДЕНИ

Когато опасността отъ въздушно-химическото нападение е преминала, подава се сигнала „отбой“ - бавно биене на църковнитѣ камбани, равномерно свирен на сигналнитѣ свирки, фабричнитѣ сирени или фабрич свирки. При подаване на този сигналъ всѣки е длъжен и трѣбва:

1. веднага да напусне скривалището, да остави вратитѣ и прозорцитѣ отворени и пусне вентилатора, ако има, за да се провѣтри колкото се мож по-скоро. Ако е използвалъ друго скривалище или не е билъ въ дома си незабавно да се отправи за вкъщи. Ученицитѣ веднага да се разпуснатъ, за да се прибератъ въ домоветѣ си;

2. да провѣри внимателно дали около къщата е било обгазено и следъ като се увѣри, че не е, да влѣзе и веднага да отвори всички прозорци и врати, за да предизвика течение и бързо провѣтряване. Въ случай, че има вентилатори да ги пусне въ действие или пъкъ си послужи съ размахване на дрехи, платно и др. подобни, за да подпомогне на провѣтряването. Д прегледа дали нѣма повреда, която веднага да отстран или нареди за незабавното ѝ поправяне;

3. да не влиза въ стая или отива тамъ където сж попаднали самолетни бомби, нито пъкъ тамъ, където има извѣстни разрушения, за да задоволи любопитството си, а бързо и спокойно да се оттегли и веднага съобщи за виденото на властта;

4. да не пипа съ ржце земята, предметитѣ и пр., да не се чеше или дращи тѣлото и очитѣ, безъ огледъ на това, дали тѣ сж обгазени или не. Винаги много добре да си измива ржцетѣ съ вода и сапунъ или съ дезинфекционна течность преди и следъ отиване по естествена нужда, преди и следъ храна;

5. да не купува и консумира храна и пие-тиета, които сж били обгазени или съмнителни, докато това не се разреши отъ санитарната властъ, а така сжщо да не си служи съ дрехи, завивки и пр., които сж били въ допиръ или съмнителни за обгазени, докато не се почистатъ;

6. ако е леко пострадалъ или засѣгнатъ отъ газове, веднага да се измие съ хладка вода и сапунъ, преоблече съ чисти дрехи и отправи къмъ спасителното мѣсто за санитарна помощ и прегледъ. Ако е тежко обгазенъ, да не се движи, а спокойно да дочака пренасянето му отъ санитарнитѣ команди до мѣстото за даване първа медицинска помощ.

Изобщо, следъ сигнала „отбой“ всѣки е свободенъ да продължи прекъснатата си работа и въ селището наново започва да тече нормалния ежедневенъ животъ.

ОБЩИ УКАЗАНИЯ.

При въздушно химическо нападение всѣки гражданинъ, независимо отъ това къде се намира, трѣбва да знае и спазва още и следното:

1. да запази самообладание и спокойно да изпълнява даденитѣ за случая нареждания отъ органитѣ на противовъздушната и химическа защита на селището;

2. да не се поддава на никакви слухове, суматохи или провокатори, като за забелязанитѣ такива незабавно съобщава на властта;

3. търпеливо и безропотно да изчаква развиването на събитията, безъ да се впуска въ каквито и да било коментарии;

4. да има пълна вѣра въ ржководството на противовъздушната и химическа защита и свѣт-

лото бждеше на страната, като винаги, всъкога и на всѣкжде се притича въ помощъ на службата по противовъздушната и химическа защита (П. В. Х. З.) на страната;

5. съ готовность да влиза въ учреденитѣ градски сдружения за противовъздушна и химическа защита, а така сжщо въ състава на противовъздушно-химическитѣ защитни групи и ядра, особено *домаки-нята, която въ време на война съ достоинство може да взема редица отговорни служби.*

Признацитѣ, по които може да се познае присжтствието на бойнитѣ химически вещества сж

1. ако въ помѣщението се чувствува миризма на аптека — показва, че въ него сж проникнали Б. Х. В., затова трѣбва веднага да се разтворатъ всички врати и прозорци и образува силно въздушно течение, за да се изкаратъ, колкото се може по-скоро, бойнитѣ химически вещества вѣнъ отъ помѣщението и

2. ако ли пъкъ се забележатъ петна, слаба миризма на горчица или хрѣнъ — показва проникване на течни бойни химически вещества. Въ такъвъ случай трѣбва незабавно да се напусне жилището и да не се влиза въ него докато не се почисти.

Почистване отъ бойнитѣ химически вещества

Следъ преминаване на опасността се откриватъ и почистватъ (обезвредяватъ) всички обгазени мѣста, което се извършва съ хлорна варъ и други химикали, съобразно употребеното бойно химическо вещество. Почистватъ се кжщитѣ, дворищата, площадитѣ, улицитѣ и пр.. Съ единъ кгр. хлорна варъ (течно млѣко) могатъ да се почистатъ около десетъ квадратни метра. При дегазацията (почистването) трѣбва да се обърне особено внимание върху следното:

а) водата, особено въ кладенцитѣ и гьоловетѣ поглѣща голѣмо количество бойни химически вещества и става опасна за използване въ продължение на дни и седмици. Въ този случай най-целесобразната мѣрка се явява преварената вода при най-малко половинъ часть кипене като веднага се пресипе въ другъ сждъ;

б) незащитенитѣ хранителни припаси могатъ да се употребятъ, ако следъ продължително провѣтряване се изгуби миризътъ на бойното химическо вещество, като се консумиратъ само преварени или печени;

в) магазинитѣ и фурнитѣ да не продаватъ нищо докато не се добре дезинфекциратъ и следъ основенъ прегледъ (анализа), разреши отъ санитарната власть.

Изобщо, нищо не трѣбва да се употребява докато не се получи разрешение отъ санитарната власть, че е годно за употребление. Обгазенитѣ съ кихавичнитѣ бойни химически вещества вода, хранителни припаси и пр., обаче, въ никой случай не трѣбва да употребяватъ, особено следъ преваряване, а да се унищожаватъ чрезъ изгаряне или закопаване дълбоко въ земята.

Не прави нищо подъ
влиянието на гнѣва
или умразата.

Стори добро па го
хвърли въ морето.

Кратки сведения за действието, предпазването, лѣкуването и почистването на бойнитъ химически вещества

А — ВЪРХУ ХОРАТА

1. — Сълзотворнитъ бойни химически вещества

Действие Тѣзи Б. Х. В., въ повечето случаи, действуватъ веднага дразнещо върху лигавицитъ на очитъ, което се състои въ лютене (парене) и бодежи въ очитъ съ обилно отдѣляне на сълзи. Клепачитъ до толкова се зачервяватъ и подуватъ, че гледанѣто става невъзможно.

Това принуждава човѣка да свали маската си и по такъвъ начинъ се излага на действието на останалитъ Б. Х. В.. Доста слаба концентрация предизвиква сълзене и по такъвъ начинъ принуждава тургането на маската, което изморява носителя ѝ.

Предпазване Противогазовата маска или плътнo прилегнали къмъ очитъ защитни очила напълно предпазватъ отъ тѣзи бойни химически вещества.

Първа помощ Пострадалиятъ да се извади отъ обгазения районъ колкото се може по-скоро. Следъ стоенето на чистъ въздухъ въ продължение на около десетъ минути, особено на високо и вѣтровито мѣсто, сълзенето преминава и не оставатъ никакви последици. Когато пострадалиятъ е стоялъ повече въ атмосфера напоена съ сълзливи Б. Х. В. и възпалението на очитъ не се премахва само отъ стоенето на чистъ въздухъ, трѣбва да се покаже на лѣкарь за указания на понататъшното му специално лѣкуване.

лѣкуване На тежко пострадалия се прави промиване или баня на очитъ, като обгазениятъ остави да легне, а разтворътъ бавно и внимателно се тива въ окоото отъ около 5—10 см. височина. Гледа се итъ на всѣкъде добре да бждатъ промити. Баня се ави съ:

а) борова вода или борова киселина въ разтворъ въ 3%;

б) натриевъ бикарбонатъ въ разтворъ отъ 1%;

в) натриевъ перманганатъ въ разтворъ отъ 1 до 0/100.

Следъ промивката очитъ и клепачитъ да се нажатъ съ:

а) алкална паста или алкаличенъ мехлемъ;

б) основна очна помада.

Ако дразненето продължава добре е да се капнатъ нковни капки въ разтворъ отъ 1 на %.

Въ случай, че обгазениятъ е дишалъ тежкъ газъ, женъ горното лѣкуване, на пострадалия трѣбва да се даде:

а) да диша пари отъ смѣсъ на амонякъ и хлорформъ;

б) да прави гаргара съ разтворъ отъ 3 до 5% натриевъ бикарбонатъ (познатъ на пазаря подъ името да за пиене).

Кихателни или раздразнителни бойни химически вещества

Иствие Проявява се веднага и се изразява въ дразнене, парене и болки въ носа, гърлото, хеята, хранопровода и стомаха, а понѣкога и чувствена вътрешно притискане, свиване въ гърдиния кошъ и неударимо, остро и мжчително кихане и кашляне. гълнати въ по-голѣмо количество предизвикватъ глаулие, отслабване дейността на сърдцето, възпаление

на бѣлитѣ дробове, а при силно отравяне се явява кр-
воизливъ въ дробовѣтѣ, хранене на кръвъ и задушван

Тая група газове така сжщо поражаватъ бѣбр-
цитѣ, черния дробъ и далака.

Б. Х. В. отъ тая група, които съдържатъ арсин
предизвикватъ въ дробовѣтѣ натрупване на червени кръв-
тѣлца, съ които се намалява течната маса на кръвта
причинява бързо изтощение на сърдечния мускулъ, с
следнитѣ признаци: слабостъ, студъ и главоболие. Пр
лежитѣ случаи за нѣколко дни тѣзи признаци изчезватъ
При по-тежкитѣ случаи въ урината се появява кръв
болниятъ губи съзнание, повръща жлъчка, а понѣкога
кръвъ. Дѣхътъ му издава миризма на чесънъ. После,
ватъ болки въ бѣбрецитѣ, черния дробъ и далака, кои
сж силно увеличени. Въ случай, че у болния се поя
жълтеница, лѣкуването и оздравяването е по-малко в-
роятно. При много тежкитѣ отравяния урината значи-
телно намалява до пълното ѣ изчезване, явяватъ се отоц-
конвулси и болниятъ умира следъ 7—9 дни отъ обгазяването

**Предпаз-
ване** Противогавовата маска напълно ни пре-
пазва отъ вредното действие на тѣзи бойни
химически вещества.

**Първа по-
мощъ** Пострадалиятъ трѣбва веднага да се и-
вади на чистъ въздухъ, кждето, при л-
китѣ случаи на обгазяване, раздразнениет
много бързо минава, а при тежкитѣ и по-сериозни слу-
чаи да се даде на болния:

а) да пие топло млѣко, да смърка млѣко на прах
или прахъ отъ хлорна варь;

б) да се предизвика изкуствено повръщане;

в) да се намаже носътъ отвътре съ ланолинъ-ко-
каинова помада (100 грама ланолинъ и 2 грама кокаинъ)

г) да прави гаргара съ 3% разтворъ отъ на-
триевъ бикарбонатъ или 0.025% разтворъ отъ калиев
перманганатъ;

д) да се промиятъ очитѣ, като имъ се прави
баня съ борова вода, по сжщия начинъ, както при съл-
зливитѣ газове.

Лѣчение Вънъ отъ казанитѣ помощи, които трѣбва
да се приложатъ, добре е да се даде на бол-
ния, особено при по-тежкитѣ случаи, да взима вътрешно
кодеинъ по рецепта на лѣкаръ.

**Почист-
ване** Кихавичнитѣ или раздразнителни газове отъ
тая група проникнали въ затворени помѣ-
щения се задържатъ продължително време,
обаче, могатъ да се почистватъ съ силно провѣтряване, За-
това трѣбва да се отворятъ всички врати и прозорци и пре-
дизвика силно течение по изкуственъ начинъ, а сжщо се
разпрѣсне 1% разтворъ отъ хлораминъ или прахъ отъ
хлорна варь. Заразенитѣ предмети се почистватъ сжщо
съ хлорна варь, защото хлорната варь или хлорътъ раз-
рушаватъ действието на тая група газове.

3. Разяждащи или обривни бойни химически вещества.

Действие Действието на тая група газове се явява
обикновено отъ 2 до 12 часа следъ обга-
зяването. До появяването на признацитѣ не може да се
сжди за характера на поражението, затова разпознава-
нето въ самото начало е много трудно, даже почти не-
възможно.

**Предпаз-
ване** Противогазовата маска, а още по-добре
кислородниятъ апаратъ и противогазовото
облѣкло напълно предпазватъ отъ тази група
бойни химически вещества.

Признаци Следъ протичане на 2 — 8 часа отъ обга-
зяването, ако очитѣ не сж защитени, се
явява сърбежъ по лигавицитѣ, щипане и болки въ очитѣ,

Трудът е основата за напредъка на
човъка и е училище за характера му

Постоянствувай, ако искаш
да успѣешъ въ живота.

сълзене и подуване на клепачитѣ. Ако сж засѣгнати ди-
хателнитѣ органи появява се хрема въ остра форма,
главоболие, хъркане и повръщане следъ нѣколко часа.
По откритѣ мѣста на кожата се появява безболезнено
зачервяване съ дребни мѣхурчета, които се увеличаватъ и
сливатъ въ по-голѣми, които следъ нѣколко дни отпадатъ.
При по-продължителни действия върху незащитенъ човѣкъ
се явяватъ по-силни поражения съ следнитѣ признаци:

а) силно възпалени мѣста по кожата, които ста-
ватъ мжчно излѣчими рани, защото оставатъ лоши рѣ-
bove за зарастване. По клепачитѣ на очитѣ такива рѣб-
ци влѣкатъ трайни повреди;

б) червениятъ цвѣтъ на кожата понѣкога е на
голѣми части отъ повърхността на тѣлото. Въ случай,
че $\frac{1}{3}$ и повече отъ повърхността на тѣлото е засѣг-
нато, излѣкуването става доста трудно, особено пѣкъ,
ако не се взематъ бързи и навременни мѣрки;

в) предизвиква възпаление на бѣлитѣ дробове,
кждето може да се явятъ рани, плевритъ, силно възпа-
ление на слизестата ципа въ устата и ларинкса, като на-
пълно се повреждатъ гласовитѣ струни;

г) възпаление на очнитѣ ябълки и на клепачитѣ,
което понѣкога е до такава степенъ, че се отдѣля гной
отъ очитѣ и настѣпва временна слѣпота.

Попадналитѣ върху кожата капки, следъ 4 до 12
и повече часа, предизвикватъ мѣстни поражения, които
въ последствие преминаватъ въ дълбоки рани. При това
първоначално не се чувстватъ никакви болки и дразнене,
обаче, следъ нѣколко минути, около обгазеното мѣсто
се явява единъ свѣтълъ прѣстенъ. По-късно се зачервя-
ва и възпалението увеличава, като следъ 10 до 24 часа
се появяватъ мѣхури подобно на лошо изгаряне. Мѣху-
ритѣ сж пълни съ вода и ако се пукнатъ или облѣятъ
откриватъ злокачествени рани.

Вдишани пари отъ тая група Б. Х. В. причиняватъ
болки въ очитѣ съ подуване на клепачитѣ (следъ 3 до 6
аса), после почва главоболие, явява се треска, диария,
хъркане, повръщане, хрема, задухъ, кашлица съ кърваво-
тънисти храчки и бронхо-пневмония, която въ много
лучай е смъртоносна. По-после горнитѣ първични при-
знаци се придружаватъ съ възпаление на носа, гърлото,
устата, а кожата се покрива съ дълбоки и болезнени рани.

Заразата може да се принесе и чрезъ опиране до
болни или обгазени дрехи, предмети и пр. или консуми-
ране на обгазени продукти. Чрезъ последнитѣ заразата
се пренася въ храносмилателнитѣ органи, съ много опас-
ни последици, които понѣкога сж и смъртоносни.

Първа по-мощъ Понеже действието на тая група газове
не е моментално, затова още въ първитѣ
5—10 минути обгазениятъ може да се из-
мие съ вода и сапунъ и намаже съ паста отъ хлорна
варь. Добре е следъ измиването да се намаже съ спиртъ,
петролъ или бензинъ. Попадналитѣ капки отъ газа бързо
и внимателно да се попиятъ съ памукъ (държанъ съ пен-
сетъ или навитъ на дълга дървена прѣчка), кърпичка или
тарчалче и посипе съ хлорна варь или намаже съ каша
отъ хлорна варь. Поразеното мѣсто да се измие съ спиртъ,
петролъ или газъ, а следъ това намаже съ вазелинъ,
като пострадалиятъ се отправи или занесе при лѣкаръ
за прегледъ и по-нататъшно лѣкуване.

Лѣкуване Обгазениятъ да се съблече извънредно
много внимателно, като залепилитѣ се по
кожата му дрехи се обрѣзватъ. Съблеченитѣ дрехи не-
забавно се даватъ за специално и старателно почистване.
Старитѣ и негоднитѣ за употребяване дрехи се унищо-
жаватъ чрезъ изгаряне. При това трѣбва да се взематъ
мѣрки за предпазване отъ образувалия се пушекъ.

Безъ здравъ моралъ не
може здраво общество.

Неправи онова, което не искашъ
другитъ да ти направятъ.

Цѣлото тѣло на обгазенитъ се измива съ хладка вода и сапунъ, като капкитъ предварително сж попити съ памукъ.

Очитъ да се измиятъ съ разтворъ отъ 2 до 3% отъ амониачна вода, натриевъ бикарбонатъ или боровъ вода, а на обгазенитъ съ иперитъ се капне 3% разтворъ отъ натриевъ бикарбонатъ.

Дава се да прави гаргара съ 1 на 1000 разтворъ отъ перманганатъ или 2 и 1/2 на 100 разтворъ отъ натриевъ бикарбонатъ.

При болки въ стомаха да се дава по 1 супенъ лъжица сода три пжти дневно.

Изобщо, лѣкуването е доста мжчно, дълготрайно и смъртността на лѣкуванитъ е доста голъма.

Почистване Обгазенитъ предмети, мѣстности и пр. освенъ съ хлорна варъ се почистватъ още и чрезъ обгаряне съ бензинова ламба или пжкъ при нашитъ условия, съ прѣсната слама върху тѣхъ и запалена. Въ този случай се взематъ мѣрки за предпазване отъ образуваниса се пушекъ, въ който има пари отъ иперитъ, затова трѣбва да се работи съ поставена маска и гумени ботуши или най-малко галоши, които после внимателно се почистватъ.

4. Задушващи и отровни бойни химически вещества

Действие Задушващитъ бойни химически вещества (хлоръ, фосгенъ, дифосгенъ) се съеди няватъ съ водорода на клетката, която е основния градиванъ материалъ на организма. Разрушаватъ клеткитъ и разяждатъ капиляритъ на бѣлитъ дробове. Отъ това с нарушава правилното кръвообръщение, понѣкога съ последици на задушване. Последното се появява веднагъ

тъ поразяването и по-рѣдко следъ нѣколко (обикно о 8) часа.

При лекитъ случаи първоначално се чувствува люе, нетърпимо щипене и възпаление на очитъ, носа и лото, бучене на ушитъ, кашлица, повръщане, слабо иняване на устнитъ, носа и ушитъ.

При тежитъ случаи се явява мжчителна кашлица хрипове, която е съпроводена съ обилно отдѣляне хрочки, примѣсени често съ кръвъ, рѣзко ускорено иане, сърдцебиене, треперене, главоболие, голъма слатъ, рѣзко посиняване на лицето и ушитъ, силно появяване на крайниците, носа и устнитъ, които ставъ синьо морави и ненормаленъ приливъ на кръвъ въ итъ кръвоносни съсжди. Смъртъта последва следъ олко часа или дни, а при много рѣдки случаи бързо. нѣкога, около 10 — 12 дни следъ отравянето, се ва бърза бронхо-пневмония, придружена съ силно понижение на температурата у пострадалия.

Смъртъта последва отъ задушване, което се превиква отъ разрушителното действие на Б. Х. В. върстенитъ на дихателнитъ органи. Бѣлитъ дробове се ълватъ съ течность (течната частъ отъ кръвта), копрониква въ тѣхъ отъ кръвоноснитъ съдове презъ реденитъ стени.

едпазие Съвременната противогазова маска или кислородниятъ апаратъ напълно ни предпазватъ отъ вредното действие на бойнитъ химически вещества отъ тази група.

изнаци Обгазенитъ е обзетъ отъ внезапно самочувствие, че дишането му спира и прави ти да облекчи дишането си, като разкопчава дрехити и хвърля главата си назадъ. Гласътъ му пресипва, щето се разширява, аортата силно бие подъ гръдната гъ. Следъ малко настѣпва привидно успокоение съ

дълбока отпадналост и не толкова мъчителна кашлица. Тя може да спре, обаче, тогава бързо се появява бледо-дробен оток. Болният вади пѣнести и обагени с кръв храчки, пулсът му е ускорен и температурата достига до 38 — 40° С. Нараняванията въ хранопроводния канал се изразяват въ повръщания и диария, придружени понѣкога с кръв. Азота въ урината се увеличава и съдържа албуминъ.

Лѣкуване Пострадалият бързо и спокойно да се пренесе и постави на легло. Да се остави въ абсолютен покой, особено пѣкъ, когато настѣпи периода на едно малко подобрене, което е привидно.

Да се даде на болния да диша кислородъ и на прави инжекция с 1 куб. см. кардиазолъ. Въ никакъв случай, обаче, да не се прави изкуствено дишане. Лѣкуването се предоставя на лѣкаръ.

Действие. Отровнитѣ бойни химически вещества (циановодородъ, въглероден окисъ, ксилил бромидъ) действуватъ: едни въ върху нервната система (циановодородътъ), а другитѣ въ върху кръвта (въглеродният окисъ). Последнитѣ не се употребяватъ, защото сж необходими по-силни концентрации и съвършено благоприятни метериологически условия. Действието на тая група газове се проявява веднага следъ отравнето или следъ известно време, а често и грѣмотевично, като не оставятъ даже видими следи.

Тѣзи бойни газове отнематъ на организма необходимия при дишането кислородъ, като се съединяватъ съ него и нарушаватъ правилното кръвообръщение, вследствие на което се предизвиква задушване. Появяватъ се трѣпки, горчивъ вкусъ на гърлото съ силно отдѣляне на слюнки. Отровениятъ чувствува болки въ тила, явява се задухъ, лицето му посинява и малко следъ това пада.

При слабитѣ и леки отравяния се явява виене на святъ, мъжа, ускорено дишане, сърдцебиене, обща сла-

ридружена съ особено чувство на тежко разпое, желание къмъ повръщане, а понѣкога и по-е, лицето е бледо и се чувствува силна жажда ане и въ последствие настѣпва задушване.

ри тежкитѣ отравяния се явява губене на съзна-моментално падане, спиране на дишането съии. Понѣкога, вследствие парализация на дихател-ргани, може да настѣпи смъртта въ течение наинутѣ. Външнитѣ явления сж сжщитѣ както иоплексия, а именно: губене на съзнание, разши-на зеницитѣ, стискане на челюститѣ, пѣна въхрипливо и рѣдко дишане, бързъ и нервенъ пулсъулси. Смъртта може да последва и следъ нѣ-часа или дни вследствие на обща парализация назма.

из- Противогазовата маска и кислородниятъ апаратъ напълно ни предпазватъ отъ тази група бойни химически вещества.

иаци. При силно отровнитѣ газове признацитѣ сж: сухота въ устата, стомахътъ изглежда ценъ, дѣхътъ на обгазения издава миризма на горбадеми, роговицата на окото потъмнява, появяватъупи на роговицата, повдигане, повръщане, тѣжаване, безсъзнание и конвулсии. Температурата съ нѣколко градуса, вследствие спирането на всѣобмѣна на веществата и на окислителнитѣ про-въ организма.

а по- Обгазениятъ да се пренесе веднага на чистъ въздухъ и прави продължително време (много часове) изкуствено дишане. Да му де кислородъ, но не подъ налегане. Да се направимасажи по крайницитѣ и гърдитѣ, за да се предизви-издвижване на кръвта.

Бъди кротък и благъ всъ-
къде и особено въ къщи.

Лѣкуване. Да се пусне отъ кръвта на обгазения
което дава много добри резултати и дей-
ствува противъ сгъстяването на кръвта причинено отъ
влиянието на тая група върху бѣлитѣ дробове, обаче
трѣбва на време да се вкара кислородъ. Противъ сър-
дечната слабостъ да се инжектира съ съответнитѣ меди-
каменти, като напримѣръ: 0.003% любелинъ — ватро-
венозно по указание на лѣкарь.

Действие Запалителнитѣ самолетни бомби са
най-много употребяванитѣ и най-ефикас-
нитѣ. Ето защо, трѣбва да се опознаемъ и съ начина
за подпомагане на пострадалитѣ отъ тѣхъ. Изгарянето
отъ тѣзи бомби може да бѣде по различнитѣ мѣста на
човѣшкото тѣло и бива въ четири степени:

а) първа степенъ, когато засѣгнатото мѣсто е по-
дуто и зачервено;

б) втора степенъ изгаряне, — на засѣгнатото мѣ-
сто се образуватъ мѣхури;

в) трета степенъ — има струпи по кожата и ра-
ната е отъ червена до мръсно-синкава и

г) четвърта степенъ — кожата е овжглена, съ
тъменъ цвѣтъ и голѣмо разрушение на тъканитѣ, които
достига до мускулитѣ или до коститѣ.

Степенята на изгарянето на засѣгнатия, обаче, не
е отъ толкова голѣмо значение, откожкото площта на
изгарянето и настъпналитѣ въ последствие усложнения.

Признаци. Засѣгнатиятъ освенъ видимитѣ рани, при
по-тежкитѣ изгаряния, има висока темпе-
ратура, ускоренъ пулсъ и намалено кръвно налягане.
При появяване на повръщане и намаление количеството
на урината, сж лоши признаци за оздравяването на
пострадалия.

При обгаряния, които обхващатъ по-голѣмата частъ
отъ повърхността на кожата, последва смъртъ. Така, на-

За да бѣдешъ щастливъ из-
корени завистта отъ себе си.

бръ, при изгаряне отъ втора степенъ, ако е засѣг-
повече отъ половината повърхность, при изгаряне
трета и четвърта степенъ, когато е засѣгната отъ
от $\frac{1}{3}$ отъ повърхността на кожата.

ва по- Пострадалиятъ много внимателно да се съ-
иъ. блече и потопи въ вана съ вода или се
намокрятъ само обгоренитѣ части отъ тѣ-
му. Следъ това се намазва съ смѣси. Появилитѣ
палки мѣхури не трѣбва да се изрѣзватъ, а голѣмитѣ
бѣва да се пробиятъ, за да се даде възможность да
се секрета, като кожата се запази. Следъ това мѣ-
сто да се намаже съ бисмутова масть или дезитинова
ада. Ранитѣ се покриватъ съ стерилна марля и поли-
въ съ 3-5% разтворъ отъ сода бикарбонатъ или 5% та-
овъ разтворъ. Това продължава всѣки 2—3 часа безъ
се маха марлята и не се прави превръзка на раната.

При по-голѣмитѣ площи на изгаряне и при по-сил-
нѣ лѣчението трѣбва да се остави на лѣкаря.

ОБЩИ УКАЗАНИЯ ПРИ ДАВАНЕ НА ПЪРВА МЕДИЦИНСКА ПОМОЩЪ

При въздушно-химическитѣ нападения, колкото и
сна да бѣде активната отбрана, все ще се промѣкнатъ
инични противникови самолети, които може би ще
пѣятъ да нанесатъ вреди върху нападнатия обектъ.
ли нападенията, освенъ причиненитѣ разрушения, ще
на повече или по-малко пострадали хора, животни и
.. Особено пѣкъ тия, които сж били незащитени или из-
надани. На пострадалитѣ незабавно трѣбва да се даде
враза медицинска помощъ отъ околнитѣ хора или спе-
циално подготвенитѣ спасителни команди. Ето защо, въ
лѣки населенъ пунктъ трѣбва още въ мирно време да
е подготвятъ хора, като санитарни, санитарки, пожарни-

Упоритата добрина побеждава и най-лошото сърдие

Съ добъръ другаръ и
въ зло време е лесно.

кари, полицаи и пр. (разнитъ защитни ядра), които въ случай на нужда да се притечатъ въ помощъ на пострадалиятъ и въ зависимостъ на Б. Х. В., съ което е действувалъ противникътъ или нанесената повреда на достъпността, даватъ съответната помощъ.

Даването на тая помощъ се извършва преди всичко въ претърсване нападнатия районъ, разчистването му и търсене и откриване на пострадалиятъ, като следъ даванетоъ имъ на първа помощъ, ще трѣбва да се разпредѣлятъ и разпрятятъ за по нататъшното имъ лечение въ съответнитъ болници, както следва:

а) раненитъ отъ бомбени парчета, заризане, разни тежки предмети и пр.;

б) обгоренитъ отъ причиненитъ пожари или други запалителни вещества;

в) болнитъ;

г) пострадалиятъ отъ употребеното бойно химическо вещество.

Даването на бърза медицинска помощъ на пострадалиятъ на самото мѣсто се състои въ грижата за обикновено раненитъ и засѣгнатитъ отъ бойното химическо вещество.

Подпомагане на обикновено раненитъ се състои въ:

а) пречистване на раната и превързване чрезъ бинтосване, за да се предпази отъ заразяване;

б) превързване и намѣстване на счупенитъ кости

в) спиране на кръвоизлиянието чрезъ бинтосване или притискателнитъ приспособления.

Подпомагане на пострадалиятъ отъ Б. Х. В. става така:

а) на пострадалия незабавно да се смѣни маската или постави такава. При липса на маска си по-

служи съ нѣкой отъ импровизирани защитни срдѣства, кърпа, парцалъ и др., напоени съ течностъ — разтворъ отъ натриевъ карбонатъ или хексаметиленъ тетрааминъ, а най-често и бързо приложимо съ обикновена вода или урина;

б) пострадалиятъ незабавно да се отстрани отъ обгазения районъ. Да се изведе бързо на чистъ въздухъ, ако е слабо засѣгнатъ и е въ съзнание. По-тежко пострадалиятъ внимателно се пренасятъ съ носилка и оставятъ въ пълненъ покой;

в) организмътъ да се почисти отъ заразата;

г) да се ограничатъ и лѣкуватъ образуванитъ рани.

Въ очитъ на всѣки обгазенъ обезателно да се сложатъ капки отъ 2-5% разтворъ на сода бикарбонатъ въ физиологически серумъ. На силно задушенитъ да се направи инхалация съ кислородъ.

Ако пострадалиятъ е изгубилъ съзнание и нѣма присъствие на Б. Х. В. трѣбва много внимателно да се удри по слѣпнитъ очи, бързо да се разкопчае, прѣска и тирка съ студена вода. Да се издърпа единъ-два пѣти езика му, за да се подпомогне дишането. Да се прави внимателно и продължително изкуствено дишане (не при всички случаи на обгазяване), за да се възвърне съзнанието му. Да се пренесатъ много внимателно съ носилки, за да бждатъ въ абсолютенъ покой. Въ никой случай не трѣбва засѣгнатиятъ да се остави да си търка очитъ, да се движи, да разтрива попадналитъ по тѣлото му капки отъ обривнитъ газове и прочее.

Следъ даване първа помощъ на самото мѣсто по-леко пострадалиятъ, които сж въ съзнание и могатъ да се движатъ се водятъ, а тежко пострадалиятъ и болнитъ, внимателно пренасятъ до подвижното спасително мѣсто. Тукъ всички се подлагатъ на основенъ медицински прегледъ отъ лѣкаря или фелдшера и подпомагатъ.

кари, полицаи и пр. (разнитъ защитни ядра), които въ случай на нужда да се притечатъ въ помощъ на пострадалиятъ и въ зависимостъ на Б. Х. В., съ което е действувалъ противникътъ или нанесената повреда на засѣгнатия, даватъ съответната помощъ.

Даването на тая помощъ се изразява преди всичко въ претърсване нападнатия районъ, разчистването му и търсене и откриване на пострадалиятъ, като следъ даванетоъ имъ на първа помощъ, ще трѣбва да се разпредѣлятъ и разпратятъ за по нататъшното имъ лѣчение въ съответнитъ болници, както следва:

а) раненитъ отъ бомбени парчета, зариване, разни тежки предмети и пр.;

б) обгоренитъ отъ причиненитъ пожари или други запалителни вещества;

в) болнитъ;

г) пострадалиятъ отъ употребеното бойно химическо вещество.

Даването на бърза медицинска помощъ на пострадалиятъ на самото мѣсто се състои въ грижата за обикновено раненитъ и засѣгнатитъ отъ бойното химическо вещество.

Подпомагане на обикновено раненитъ се състои въ:

а) пречистване на раната и превързване чрезъ бинтосване, за да се предпази отъ заразяване;

б) превързване и намѣстване на счуленитъ кости и

в) спиране на кръвоизлиянието чрезъ бинтосване или притискателнитъ приспособления.

Подпомагане на пострадалиятъ отъ Б. Х. В. става така:

а) на пострадалия незабавно да се смѣни маската или постави такава. При липса на маска си по-

служи съ нѣкой отъ импровизирани защитни срдства, кърпа, парцалъ и др., напоени съ течностъ — разтворъ отъ натриевъ карбонатъ или хексаметиленъ тетрааминъ, а най-често и бързо приложимо съ обикновена вода или урина;

б) пострадалиятъ незабавно да се отстрани отъ обгазения районъ. Да се изведе бързо на чистъ въздухъ, ако е слабо засѣгнатъ и е въ съзнание. По-тежко пострадалиятъ внимателно се пренасятъ съ носилка и оставятъ въ пълнъ покой;

в) организмътъ да се почисти отъ заразата;

г) да се ограничатъ и лѣкуватъ образуванитъ рани.

Въ читъ на всѣки обгазенъ обезателно да се сложатъ капки отъ 2-5% разтворъ на сода бикарбонатъ въ физиологически серумъ. На силно задушенитъ да се направи инхалация съ кислородъ.

Ако пострадалиятъ е изгубилъ съзнание и нѣма присѣствие на Б. Х. В. трѣбва много внимателно да се удры по слѣпитъ очи, бързо да се разкопчае, прѣска и търка съ студена вода. Да се издърпа единъ-два пѣти езика му, за да се подпомогне дишането. Да се прави внимателно и продължително изкуствено дишане (не при всички случаи на обгазяване), за да се възвърне съзнанието му. Да се пренесатъ много внимателно съ носилки, за да бждатъ въ абсолютенъ покой. Въ никой случай не трѣбва засѣгнатиятъ да се остави да си търка читъ, да се движи, да разтрива попадналиятъ по тѣлото му капки отъ обривнитъ газове и прочее.

Следъ даване първа помощъ на самото мѣсто по-леко пострадалиятъ, които сж въ съзнание и могатъ да се движатъ се водятъ, а тежко пострадалиятъ и болнитъ, внимателно пренасятъ до подвижното спасително мѣсто. Тукъ всички се подлагатъ на основенъ медицински прегледъ отъ лѣкаря или фелдшера и подпомагатъ.

Дава имъ се да дишатъ кислородъ, не подъ налягане, при възможност поставя се камфорна инжекция и т. н. Следъ прегледа, на пострадалитѣ, които сж леко засѣгнати, се дава съответна медицинска помощ и наставления и се изпращатъ по домоветѣ имъ, а тежко пострадалитѣ се препращатъ въ неподвижното спасително мѣсто, болницата, за по-нататъшното имъ специално лѣкуване.

Б. — ВЪРХУ ЖИВОТНИТЪ

Действието на Б. Х. В. върху животнитѣ се проявява по сжщитѣ пжтища, обаче, не съ сжщата сила, както върху човѣка. Животнитѣ не сж надарени съ способността да мислятъ и изразяватъ мисълта си, затова тѣ вдишватъ отъ обгазения въздухъ толкова, колкото могатъ, особено, пѣкъ, при уплахата си. Още повече тѣ държатъ главитѣ си низко до земята, кждето гжстотата на Б. Х. В. е по-голъма, дишатъ презъ носа си и вдишватъ въ минута отъ 10 до 20 пжти повече въздухъ отколкото човѣка. Кожата имъ, като покрита съ косми или перушина, е по-устойчива срещу обривнитѣ бойни газове, съ изключение на голитѣ имъ не покрити съ косми части. Животнитѣ не могатъ да изкажатъ болката си, затова трѣбва много добре да познаваме признацитѣ, по които може да се разпознава действието на разнитѣ Б. Х. В. върху тѣхъ.

1. Сълзотворнитѣ бойни химически вещества

Действие. Тази група, изобило, не действува върху животнитѣ или действието имъ е почти безъ значение и сериозни последици. Изключения правятъ кучето, котката, които сжко така сж чувствителни както човѣка. Дребниятъ рогатъ добитѣкъ — овци, кози и пр. е малко чувствителенъ, а едриятъ

добитѣкъ — коня, мулето, вола и пр., сж почти нечувствителни.

Предпазване.

Съ специални противогазови маски, които не сж необходими, защото действието на тая група върху животнитѣ не е отъ значение.

Признаци.

Признацитѣ и тукъ сж както и при човѣка. Действието имъ въ повечето случаи започва почти веднага (5-10 минути). То се изразява въ дразнене на лигавицитѣ на очитѣ, причиняващо слабо отдѣляне на слъзи, кашлица, течность отъ носа, изпотѣване и затруднено дишане. Кучетата се уригватъ, вследствие на което почватъ да повръщатъ. Животното е неспокойно и търка очитѣ си, съ което може да причини по-лошо възпаление, а даже и рани.

Първа помощ.

Да се изкара животното отъ обгазената атмосфера на чистъ въздухъ, колкото се може по-скоро, кждето, следъ минаване на 20-30 минути, а по-късно и по-скоро, особено при вѣтровито време, признацитѣ започватъ да изчезватъ и се явява значително подобрене.

Лѣкуване.

Да се промиятъ очитѣ съ хладка вода и сапунъ или 3% разтворъ отъ сода бикарбонатъ.

2. Кихателни или раздразнителни Б. Х. В. (синъ кръстъ)

Действие.

Тая група бойни газове проявява действието си върху животнитѣ веднага, което се състои въ раздразнение на лигавицитѣ на носа, устата и гърлото.

Предпазване.

Съ специално приготвени протчвогазови маски за животнитѣ, плтно прилегнали къмъ муцуната имъ.

Тълпата всъкога върши неразумни дѣла.

Предпочитай доброто име
предъ голѣмото богатство.

Призаци. Обгазеното животно почва силно да киха, а при по-тежкитѣ случаи отъ носа се отдѣля мокрота, често примѣсена съ червени нишки.

Първа помощ. Животното веднага да се изведе отъ обгазеното пространство на чистѣ въздухъ и остави на пълна почивка. Да се разамуничи — да се махне отъ него всичко, което затруднява дишането.

Лѣкуване. На пострадалото животно да се измиятъ очитѣ и ноздритѣ, сжщо както при обгазенитѣ отъ съзливитѣ Б. Х. В., съ хладка вода и сапунъ или 3% разтворъ отъ сода бикарбонатъ.

3. Разяждащи или обривни Б. Х. В. (жълтъ кръсть)

Действие. Животнитѣ, вдѣхнали иперитѣ, не проявяватъ никакви болезнени признаци, както презъ време на отравянето, така и доста време следъ него. Това дава възможност обгазеното животно да бжде изведено отъ заразения районъ.

При силнитѣ обгазявания въздействието имъ по кожата се явява следъ около 30 минути, следъ 2-3 часа очитѣ се възпаляватъ и съзатъ, а следъ 10-24 часа слизестата ципа на носа се зачервява съ обилно отдѣляне на съззи и скоро започва мъчителна кашлица.

Иперитѣтъ (теченъ), попадналъ върху кожата или крайницитѣ на животното, много скоро предизвиква сърбежъ и раздразнение, отъ което животното става неспокойно. Поразеното мѣсто отгича, подпухва и почва да боли. Понеже животното търка и лиже поразеното мѣсто и заразата може да се пренесе на ноздритѣ, езика и другадѣ, затова животното трѣбва да се държи въ такова положение, което не му дава възможност да прави това. По-късно кожата се разрушава, възпалителниятъ процесъ продължава и се образуватъ мъчно излѣчими рани.

Предпазване. Добре прилепналата противогазова маска върху главата на животното напълно го предпазва отъ тия Б. Х. В., обаче, трѣбва да се взематъ мѣрки за предпазване и на краката, които се обвиватъ или обуватъ съ специални обувки, а некрититѣ съ косми части отъ тѣлото се намазватъ съ защитна смазка.

Признаци. При действието на иперита върху очитѣ, слизестата ципа се зачервява, обилно протичатъ съззи, а понѣкога може да се развие възпалителенъ процесъ — постепенно потъмняване на корейта и остѣняване. При кучетата тѣзи признаци сж придружени съ силни болки и сърбежъ. Животното има омърлушенъ видъ, много е изморено и става неспокойно.

Ако животното погълне иперитѣ заедно съ храната или водата, много скоро проявява признаци на безпокойство. Почва да тѣпче на едно мѣсто, много често обръща глава да гледа стомаха си, дѣвче съ празна уста, отъ която протича пѣнеста слюнка. Храносмилането се разстройва, като обикновено се явява запекъ, а понѣкога много зловонна диария съ кръвъ. Деятелността на сърдцето се нарушава много рѣзко и отслабва. Изобщо, болѣстѣта се развива зле.

Животнитѣ, вдишали люизитѣ, веднага проявяватъ силно безпокойство, поради раздразнителното му действие върху слизеститѣ ципи. После се явява кашлица, ускорено и рѣзко дишане и дейността на сърдцето отслабва. При действието на люизита върху кожата и крайницитѣ най-напредъ се появява голѣмо подпухване, а следъ това се образуватъ дълбоки рани.

Напоеното или пило обгазена вода съ тая група газове животно, езика побѣлява и се явяватъ отоци на муцуната и устнитѣ му. При поглѣщането, пѣкъ, отъ сжжитѣ газове, особено съдържатѣ арсеникови съеди-

Спечеленото съ потъ на челото
е винаги ценно и сладко.

Не чакай да ожаднѣешъ,
за да изкопаешъ кладенецъ.

нения, съ храната или водата, признацитѣ проличаватъ много по-бързо и по-рѣзко.

Първа помощ. Да се изведе на ходомъ пострадащото животно отъ обгазеното мѣсто, колкото се може по-скоро. Веднага да се разамуничи и даде възможностъ спокойно да диша.

Да се измие много старателно съ хладка вода или вода съ 5 до 6% разтворъ отъ хлорна варъ или 4 до 5% сода, сапунъ или калиевъ перманганатъ. Да се работи внимателно и обезпачено съ каучукови ръкавици и четка, а при възможностъ и съ противогазово облѣкло.

Лѣкуване. Да се промиятъ ноздритѣ и очитѣ на животното по отдѣлно съ 4 до 5% разтворъ отъ сода, като се работи съ мека кърпа много внимателно. Появилитѣ се отоци на лигавицитѣ на носа да се измиятъ съ 0.01% разтворъ отъ адреналинъ. Подутитѣ мѣста да се измиятъ съ 20% разтворъ отъ хлорна варъ и да се сложатъ влажни компреси на краката. Следъ това да се намажатъ съ талкъ-цинкова помада, сода, сапунъ. Гнойнитѣ рани да се излагатъ на слънце. Очитѣ да се измиятъ съ хладка вода и поставятъ мокри компреси съ воденъ разтворъ отъ борова вода. Добре е, при възможностъ, да се остави животното 15 до 20 минути всрѣдъ течение на рѣка (ако такава има) и следъ това се изведе на топло и открито мѣсто.

На кучетата, при тия случаи, да се сложатъ непрѣменно наочници, за да не се търкатъ.

При всички случаи да се дава на пострадащото животно мека и топла храна, чиста прѣсна вода и трева. Ако има разстройство (диария) да се дава отвара отъ леноно семе.

Силенъ е само този,
който надвива себе си.

. Задушващи и отровни Б. Х. В. (зеленъ кръстъ).

ЗАДУШВАЩИ:

Действие. Тази група газове действува почти моментално върху дихателнитѣ органи и кръвта. Особено разрушително върху бѣлитѣ дробове на птицитѣ, пораженитѣ при овцетѣ сж сравнително слаби. При действие съ хлоръ или хлорпикринъ, животното веднага проявява неспокойствие, а при фозгенъ или дифозгенъ признацитѣ се проявяватъ отъ 3 до 6 и повече часа следъ обгазяването. Изобищо, коньтъ и катърътъ сж доста устойчиви на действието имъ, едриятъ рогатъ добитъкъ е по-чувствителенъ, после дребниятъ добитъкъ, а кучето е така сжщо чувствително както и човѣка.

Предпазване. Съ противогазова маска или специално пригодени конюшни—скривалища, особено за тия животни, които сж въ услуга на войската или населението. Птицитѣ въ особени кафези, обаче, най-приложимо за нашитѣ условия е прѣскаването на всички животни на малки групи вънъ отъ населеното мѣсто и по-възможностъ по високитѣ мѣста.

Признаци. При слабо отравяне отъ хлоръ или хлорпикринъ, коньтъ започва да прѣхти и кашля, кучето непрестанно киха, протичатъ слюнки, слизестата ципа на очитѣ и носа се зачервява и дишането зачестява.

При силни отравяния, пострадащото животно диша ускорено, слизеститѣ ципи посиняватъ, протича пѣна отъ устата и носа и дейността на сърдцето отслабва.

При птицитѣ се явяватъ характерни пневмонични процеси, които се изразяватъ въ много затруднено дишане чрезъ силно отворена човка.

При овцитѣ характерното е силно подуте и увиснали уши. Коремътъ сжщо е много подутъ и съ значи-

Пияницата е лошъ баща и ражда пияници.

Кръчмата изпразва кисията, сърдцето и главата.

телно намалени естественитъ вълнообразни движения на червата.

Животнитъ, обгазени съ фозгенъ или дифозгенъ, проявяватъ следнитъ признаци: усилено дишане, мжчителна и болъзнена кашлица съ отдѣляне на изобилна пѣнеста течность отъ устата и носа, много често примѣсена съ кръвъ. Животното бърже слабѣе и отпада.

Първа помощъ. Да се изкара засѣгнатото животно отъ обгазения районъ на чистъ въздухъ, колкото се може по-скоро и обязательно на ходомъ. Да се разамунчи и даде възможность да диша спокойно.

Лѣкуване. Добре е да се пусне кръвъ и веднага даде да диша кислородъ, но не подъ налѣгане лѣкуването се предоставя на лѣкаря.

ОТРОВНИ:

Действие. Тѣзи газове действуватъ върху нервната система и кръвта. Измѣнятъ химически съставъ на кръвта и нарушаватъ окисляването; отнѣматъ кислорода отъ всички тъкани и органи, които изгубватъ способността да поглъщатъ кислорода отъ кръвта, вследствие на което настѣпва така наречената „кислороденъ гладъ“ и се разрушава нервната система. Изобщо, предизвикватъ важни разстройства върху всѣкъ засѣгнатъ органъ.

Предпазване. Противогазовитъ маски и конюшни-скрива лица напълно предпазватъ животнитъ отъ вредното действие на тази група бойни химически вещества.

Признаци. При действие съ въглероденъ окисъ, животното дава следнитъ признаци: виене на свѣтъ, упояване, парализиране на заднитъ крайници конвулсии и ускорено дишане.

При отравяне съ синилна киселина — животното почва силно да се безпокои, плаши, трепери, непроизволно отдѣля урина и изпражнения, дишането е усукано и се явява обща слабостъ.

Първа помощъ. Да се изведе засѣгнатото животно отъ обгазеното пространство. Веднага да се освободи отъ амуницията, тежеститъ и пр., и да му се даде възможность да диша спокойно.

Лѣкуване. Да се даде, колкото се може по-скоро, на животното да диша кислородъ не подъ налѣгане. Лѣкуването да се предостави на лѣкаря.

Изобщо, защитата на всички домашни животни коне, мулета, едъръ и дребенъ рогатъ добитѣкъ, птици, чели и пр.) при нашитъ условия и възможности ще тане най-лесно като предварително се изкаратъ вънъ отъ застрашенитъ населени пунктове, прѣснати на малки рупи по високитъ мѣста и не се водятъ или пускатъ въ низкитъ и обгазени райони. Тия отъ тѣхъ, които ще сж необходими въ служба на населението ще се предпазватъ съ специални противогазови маски или импроизирани или, пѣкъ, като се приспособатъ оборитъ и конюшнитъ съ най-проститъ разполагаеми срѣдства.

Животнитъ за клане могатъ да се използвуватъ като се заколатъ и отстранятъ частитъ (вътрешноститъ), които сж били най-много изложени на действието на З. Х. В., обаче, пакъ следъ внимателно измиване съ много вода и продължително изпичане или варене.

Закланото вече месо въ никой случай не трѣбва да се употрѣби, ако не е прегледано и разрешено отъ ветеринарната властъ.

Дървото се прегъва докато е младо.

Да победиш себе си
е най-полезната победа.

В. ВЪРХУ ХРАНИТЕЛНИТЪ ПРОДУКТИ И ВОДАТА.

Действие. Бойният химически вещества действуват на хранителните продукти и водата, когато последните сж били: подъ влиянието на въздухообразните газове и пари; въ допиръ съ арсенови вещества или напоени съ течни бойни химически вещества. Ето защо, обгазенитъ хранителни продукти, фуражни растения, вода и пр., представляватъ опасностъ за тия, които ще ги употребятъ. Най-опасни сж, обаче, онии продукти, които сж влѣзли въ химическа реакция съ бойното химическо вещество.

Влиянието на бойнитъ газове (Б. Г.) върху хранителнитъ продукти е въ зависимостъ отъ химическитъ му и физически свойства, продължителността на действието и отъ състава и устройството на самия продуктъ.

Обгазенитъ хранителни продукти и вода, употребени отъ хората или животнитъ ги заразяватъ или правятъ неработоспособни или, пъкъ, имъ причиняватъ смърти. Отъ хранителнитъ продукти най-много сж изложени на обгазяване: хлѣбътъ, водата, маслото, сиренето, месотъ, зеленчукътъ, захарта и солта.

Водата се поддава трудно на влиянието на газеобразнитъ Б. Х. В. Иперитътъ ѝ действува, като част отъ него влиза въ реакция съ водата, друга — се утай на дъното въ видъ на маслени капчици. Ето защо, обгазената съ иперитъ вода (особено застоялата) въ продължение на много време е опасна за употребление. Текущата вода се по-малко обгазява отколзото стоящата.

Предпазване.

Предпазването на разнитъ хранителни продукти и посуда става въ специални защитни помѣщения или шкафовъ, сандѣци и д. подобни, добре изолирани отъ околния въздухъ и обвити съ намокренни платнища, одеяла, черги, чували и проче

Зърнениятъ фуражъ се запазва по сжщия начинъ и натрупанъ на голѣми камари, по възможностъ пошитъ съ мокри платнища, одеяла, черги, чували и пр., то при употребата му горниятъ пластъ се махва, а се взема вътрешниятъ необгазенъ фуражъ.

Тревниятъ фуражъ се натрупва на голѣми купи и ако така преди употребата горниятъ и страничнитъ пластове се изхвърлятъ, а се използва за храна само необгазенитъ вътрешни пластове.

Водата ще се запази въ специални, плътни затворени, металически съдове, матерки, шишета или дамджани, като тапитъ се обвиятъ съ пергаментова хартия или силно намокрени парчета платъ, парцали и др. подобни.

Иризаци.

Растенията и фуража сж силно чувствителни къмъ Б. Х. В. Така, отъ действието на хлора растението става жълто-кафяво и увѣхва. Иперитътъ, действува много бавно върху растенията и не измѣня зеления имъ цвѣтъ, затова е мжно на пръвъ погледъ да се познае дали полето или засѣтъ участъкъ е обгазенъ съ иперитъ. Лионситътъ причинява почервяване на растенията и фуража.

Почистване.

Почистването на продуктитъ, които сж били подъ влиянието на въздухообразнитъ газове или пари става, като се оставятъ на силно и продължително провѣтриване, при което, щомъ миризмата отъ Б. Х. В. се изгуби, премахва се опасността и продуктитъ могатъ да се употребятъ за храна.

Напоенитъ съ течни бойни газове продукти се обезвредяватъ чрезъ изваряване или изпичане, като тия, които не могатъ да се изварятъ, сж негодни за използване.

Оловото е по-леко отъ нечистата съвестъ.

Ония продукти, които сж били въ допиръ съ арсенови вещества, трѣбва обезателно да се унищожатъ, защото арсенътъ, подъ каквато форма и да се намира, е отровенъ. Ето защо, преварени хранителни продукти обгазени съ арсенови вещества ставатъ много по-опасни за употребление.

Винаги преди употребата на почистени обгазени продукти, трѣбва да се провѣрява дали се е изгубила миризмата отъ Б. Х. В. Въ противенъ случай, тѣ не могатъ да се употребятъ, а трѣбва да се унищожатъ.

Почистване на зеленчуци и плодове става чрезъ измиване или половинъ часово потопяване въ воденъ разтворъ отъ 0.25% калиевъ перманганатъ или разтворъ отъ натриевъ хипохлоритъ, следъ което се неутрализиратъ съ 5 % разтворъ отъ натриевъ бикарбонатъ. Сжщо може да се почистатъ и като се оставятъ да престоятъ 10-15 минути въ вода, която съдържа 10% жавелова вода, а после измиятъ съ вода или по-добре вода съдържаща натриевъ хипосулфатъ. Следъ почистването имъ се варятъ или пекатъ, защото въ никой случай не трѣбва да се употребяватъ въ суровъ видъ.

Г. — ВЪРХУ РАЗНИТЪ ПРЕДМЕТИ

Действие. Разнитъ предмети, като облѣкло, обуча, инструменти, сждове и пр. сж сжщо така изложени на обгазяване, а отъ тѣхъ и хората, които ще ги употребятъ.

Опасността отъ обгазенитъ предмети и пр. съ устойчиви или летливи Б. Х. В. е много малка, защото сжщитъ много бързо и лесно се почистватъ, като се оставатъ да се провѣтрятъ. Заразенитъ отъ упорити или устойчиви Б. Х. В., напримѣръ напоени или опръскани съ иперитъ, люиситъ или арсенови вещества, ставатъ опасни за употребъ. Тѣ предаватъ заразата върху кожата на хората и животнитъ. Ето защо, такива пред-

мети въ никой случай не трѣбва да се употребятъ докато не се основно и старателно почистатъ и обеззаразятъ.

Предпазване.

Запазването на разнитъ предмети става, както това на хранителнитъ продукти, като се поставятъ въ специално плътно затворени помѣщения или шкафовъ, сандѣци, куфари и пр., обвити съ мокри обвивки. Разнитъ металически предмети, като оржие, снаражение, сѣчива и пр. може да се предпазатъ, като се намажатъ съ оржжейна смазка или минерално масло и обвиятъ съ парцали. Изобщо, всички предмети, които ни служатъ въ всѣкидневния животъ трѣбва да се поставятъ въ обвивки, които напълно да ги изолиратъ отъ околния въздухъ.

Почистване. Обгазенитъ облѣкла, предмети, мѣста и пр. следъ преминаване на опасността (въздушно-химическата опасностъ) трѣбва да се почистатъ. За почистването имъ се употребяватъ разни химически вещества, обаче, главно хлорна варъ.

Почистването на помѣщенията отъ летливитъ Б. Х. В. става, като се извадятъ на вѣнъ предметитъ, разтворятъ всички врати и прозорци, за да се предизвика силно течение и колкото се може по-скоро изкара навѣнъ заразенитъ въздухъ. Това може да се подпомогне и чрезъ пускане на вентилатори (ако има такива) или размахване съ одеяла, дрехи и пр. Продължителността на провѣтриването трѣбва да трае докато се премахне миризмата на бойния газъ.

Почистването на обгазенитъ съ устойчиви Б. Х. В. помѣщения става, като се измиятъ стенитъ, тавана и пода съ воденъ разтворъ отъ хлорна варъ въ процентъ 1 къмъ 3. Вратитъ, прозорцитъ, маситъ, столове, шкафовъ и др. дървени предмети се намазватъ нѣколко пжти съ каша отъ хлорна варъ, която се смѣнява на 2-3 часа и измиятъ съ чиста вода. Металическитъ предмети се почистватъ като се изтриятъ съ обикновена мека кърпа или парцалъ, обилно намокренъ съ петролъ.

Въ огледалото се вижда лице-
то, а въ приказкитѣ сърдцето.

Облѣклото (горно и долно), одеяла, покривки, пла-
тове и пр., които сж обгазени съ летливи бойни газове
се почистватъ, като се провѣтрятъ и изператъ съ вода
и сапунъ или оставятъ на слънце въ продължение
на 5-10 дни докато се премахне миризмата на газа.

Напрѣсканитѣ или напоени съ упорититѣ Б. Х. В.
(иперитъ и др.), ако сж стари и негодни за използване,
най-добре е да се унищожатъ чрезъ изгаряне или дъл-
боко закопаване въ земята. Другитѣ могатъ да се по-
чистятъ като се поставятъ въ бурета (каци) съ гореща
вода до 60-80° С или пъкъ въ разтворъ отъ бѣлилна варь.

Бѣльото се поставя да предстои въ гореща вода
въ продължение на 20 минути, въ която има прибавено
по 1% сода и сапунъ.

Коженитѣ вещи, обувки, ботуши и др. се почистватъ,
като най-напредъ внимателно съ дървена прѣчка се пре-
махнатъ полепенитѣ по тѣхъ чужди материяли (калъ и
пр.). После се измиватъ съ вода, почистватъ се съ пар-
цалъ, силно напоенъ съ бензинъ, спиртъ или петролъ или
се посипятъ съ бѣлилна варь, следъ което се посу-
шатъ и намажатъ съ масло или мазъ. Ако е преминало
много време отъ обгазяването, общата и ботушитѣ трѣбва
да се почистатъ по сжщия начинъ и отъ вътрешната
имъ страна.

Почишването на почвата, която е обгазена съ лет-
ливи (нестабилни) бойни газове, които много слабо се
поглѣщатъ отъ нея, става само по себе си подъ влия-
нието на вѣтра и слънцето въ продължение на два-три
часа отъ обгазяването.

Устойчивитѣ газове, обаче, се задържатъ по-про-
дължително време и проникватъ отъ 1 до 15 см. въ поч-
вата. По-рохкавата и по-обработена почва поглѣща по-
вече боенъ газъ и по-дълбоко въ себе си. При пѣсчъ-
ливитѣ почви този проникване е въ най-голѣми размѣри.

Гръшката става по-тежка,
ако отъ нея нѣмаме срамъ.

Почишването на почвата става, като се напрѣске
вномѣрно съ хлорна варь и следъ 10-15 минути са-
лѣе съ вода, за да се обеззарази отъ бойнитѣ хими-
ски вещества попители въ земята. Така, напримѣръ, за по-
чишване на 10 кв. метра равно мѣсто при обикновена
почва сж достатѣчни единъ килограмъ хлорна варь.

Неутрализацията на иперита става съ обилно на-
яване почвата съ разтворъ отъ бѣлилна варь, калиевъ
пхлоридъ. За почишване на камениста почва сж не-
обходими 2-3 пѣти повече хлорна варь. Препорѣчва се
юрната варь да се употребява въ видъ на лепкава каша.

Почвата може да се почисти и чрезъ изгаряне съ
етролъ или слама. Разпрѣска се пластъ слама или не-
отрѣбно сѣно и подпала. При тоя случай, трѣбва да се
зематъ мѣрки срещу образувания се газовъ облакъ
разпространението на пожара. Наложително е да се ра-
боти съ противогазова маска, рѣкавици и гумени ботуши
ли галоши.

Обгазенитѣ дървета и храсти се обеззаразаватъ като
лонитѣ и стѣблата се измиятъ съ вода и почвата около
тѣхъ се посипе съ хлорна варь. Следъ това се намазва
тъ каша отъ хлорна варь. Така се оставятъ докато
арьта изсъхне и сама падне отъ дървото.

Превознитѣ срѣдства (коли, файтони, каруци, авто-
мобили, земеделски машини и др.) заразени съ упорити
бойни газове, трѣбва внимателно да се изтриятъ съ пар-
цали, за да се премахнатъ капкитѣ отъ Б. Х. В. Следъ
това дървенитѣ части се намазватъ съ каша отъ хлорна
варь (1:2), като следъ 1—2 часа се измиватъ съ вода и
избѣрсватъ съ парцали до сухо. Металическитѣ имъ части
се почистватъ съ петролъ или обгарятъ съ петролни ламби
или слама, последното е приложимо при обеззаразване
собено на земеделскитѣ машини, като плугъ, грапя и др.
Гуменитѣ части се почистватъ много старателно съ хлор-
на варь.

които трябва да има във всяка домашна аптечка, за подпомагане при въздушно-химически нападения.

№ по ред	Видът на лекарствения	Количество	Какъ и за какво ще се употреби
1	Аспиринът, таблетки	2 туби	По 1 таблетка отъ 0.5 стр. 3—4 пкти дневно при главоболие; за деца по $\frac{1}{10}$ таблетка.
2	Парацетамолът, таблетки	2 туби	По 1 таблетка отъ 0.3 стр., както аспирина при главоболие.
3	Хининът, таблетки	2 туби	По 1 таблетка отъ 0.5 стр., по три пкти на денъ при настинка взема се заедно съ аспиринът за попотяване; за деца $\frac{1}{10}$ таблетка.
4	Валерианови капки	20 гр.	По 25 капки във малко вода или на бучка захаръ, за успокояване на сърдцето при уплаха; за деца $\frac{1}{10}$ доза.
5	Данялови капки	20 гр.	Както валериана при болки въ стомаха.
6	Амонякъ	20 гр.	За обезвреждане на хлора и изгаряване на съз-нането при припадане.
7	Илска	50 гр.	За предизвикване на повръщане.
8	Етеръ	30 гр.	За успокояване на кашлицата.
9	Коканинъ	10 гр.	За намазване на носа.
10	Кардиозолъ	10 гр.	За поддържане на сърдцето.
11	Спортъ 95°	200 гр.	За дезинфекция на външни рани.
12	Бензинът	500 гр.	Сжиго.
13	Йодъ	50 гр.	За намазване на външни рани.
14	Йодъ-бензинът	100 гр.	За почитване на замърсени външни рани.
15	Боровъ вазелинъ	50 гр.	За намазване на кашлицата и болезненитъ външни рани.

№	Защитна смазка	500 гр.	Намазване кожата (голитъ части) на животинитъ, за предпазване отъ обривитъ бонни химически вещества.
16	Защитна смазка	500 гр.	Намазване кожата (голитъ части) на животинитъ, за предпазване отъ обривитъ бонни химически вещества.
17	Дезитинова помада	50 гр.	За компреси на външни шеритова рани.
18	Кафурово масло	20 гр.	За поддържане на сърдцето.
19	Лесно масло	500 гр.	За напояване на предпазнитъ завеси.
20	Кислородна вода	200 гр.	За промиване и дезинфекция на замърсени от-крити рани.
21	Борова вода	200 гр.	За промиване и бани на очитъ,
22	Жавелова вода	1 кгр.	За промиване на пюлоде и др. преди употреба на-нето имъ.
23	Сода бикарбонатъ	200 гр.	За гартара и промиване на очитъ.
24	Хлорна паръ	2 кгр.	За обеззаразване.
25	Лепкопастъ	1 ролка	За заличаване на кожата при рани и при превър-ване на рани.
26	Памукъ	200 гр.	При превързване на рани.
27	Марля парчета	15 раз.	
28	Бинтове широкъ 5 см.	3 пар.	
29	тесни 3 см.	2 "	
30	Сапунъ за ръце	1 "	
31	Мушамъ за компресъ	4 "	
32	Ножички малки	1 "	
33	Пенсети малки	1 "	
34	Игли за шефъ	2 "	
35	Безопасни игли	10 "	
36	Топлийки	24 "	
	Бѣли и черни конци	—	

Забележка: Употребенитъ медикаменти трябва педнага да се попълватъ.

Изобщо, противовъздушната и химическа защита е изкуство, което ни учи какъ да се запазимъ отъ вредното действие на химическитѣ бойни вещества, така, както военното изкуство е такова, което между другото запазва собствеността, независимо отъ това дали тя е частна, обществена или държавна.

ТАБЛИЦА

Прилож. 2.

За практическо определяне скоростта на вѣтъра

Измѣрването силата на вѣтъра се извършва точно съ анемометъръ, обаче, долната таблица може да служи при определяне скоростта на вѣтъра въ връзка съ използването на бойнитѣ химически вещества.

1 —	отъ 0.0 до 2.0 метра въ секунда	= Слабо течение на въздуха.
2 —	„ 2. „ 3.5 „ „ „	= Едва чувствувашъ се слабъ вѣтъръ.
3 —	„ 3.5 „ 5.5 „ „ „	= Слабъ вѣтъръ, който раздвижва само листата.
4 —	„ 5.5 „ 8.0 „ „ „	= Умѣренъ вѣтъръ, който раздвижва и слабитѣ клони.
5 —	„ 8.0 „ 10.5 „ „ „	= Срѣденъ вѣтъръ, който раздвижва по-голямки клони.
6 —	„ 10.5 „ 13.5 „ „ „	= Силенъ вѣтъръ — раздвижва дебели клони.
7 —	„ 13.5 „ 16.5 „ „ „	= Упоритъ вѣтъръ, който раздвижва по-слаби дървета,
8 —	„ 16.5 „ 20.3 „ „ „	= Буренъ вѣтъръ — раздвижва силно дърветата.
9 —	„ 20.3 „ 28.5 „ „ „	= Бура, която носи полекитѣ предмети.
10 —	„ 28.5 на горе „ „ „	= Силна бура съ унищожително действие — ураганъ.

Приложение 3.

НЕОБХОДИМО КОЛИЧЕСТВО ВЪЗДУХЪ ЗА ХОРАТА И ЖИВОТНИТѢ

Срѣдното число дишания въ минута на човѣка сж отъ 16 до 20 пжти.

При едно вдишване се поема срѣдно около 500 кубически сантиметра въздухъ или $1\frac{1}{2}$ литъръ, който съдържа 21% кислородъ или на човѣкъ за една минута сж необходими отъ 6 до 8 литра кислородъ.

Въ зависимостъ отъ работата, бързината и дълбочината на дишането въ минута се увеличаватъ (може да се вдиша до 2000 куб. сантиметра, т. е. 2 литра въздухъ).

Въ една минута за човѣка сж необходими:

- а) при спане сж достатъчни 4 литра въздухъ или 4000 куб. см.;
- б) при спокойно положение 250 куб. см. кислородъ;
- в) при мускулна работа отъ 1000 до 2000 куб. см. кислородъ.

Нуждата отъ кислородъ (респективно въздухъ) се увеличава при различнитѣ състояния въ зависимостъ отъ извършваната работа, така напримѣръ при:

1. седнало положение сж необходими 7.5% повече отколкото при покой (лежане).
2. Войнишко стоене „ „ 26.0% повече отколкото при покой (лежане).
3. Срѣдно бързъ ходъ „ „ 200-300% повече отколкото при покой (лежане).
4. Ходене по наклонъ нагоре „ „ 500-900% повече отколкото при покой (лежане),
5. Каране велосипедъ съ бързина 9 клм. въ часъ сж необходими 300% повече отколкото при покой (лежане).

Вижь работата на мравката и се поправи.

Чуждата стока пълни чужди кесии.

6. Каране велосип. 15 кил. сж необход. 600% повече отколкото при покой (лежане).
 7. " " 20 " " " 900% повече отколкото при покой (лежане).
 8. При плуване сж необходими 900% повече отколкото при покой (лежане).

За едритъ животни, като конь, едъръ рогатъ добитъкъ и др., при 500 кгр. живо тегло на животното и при положение на покой сж необходими средно 75 кубически метра въздухъ въ единъ часъ. Така, на конь за единъ часъ при покой сж необходими 70 кубически метра въздухъ или за една минута около 300 литра, а при движение ходомъ достига до около 90 кубически метра въздухъ.

По сжкия начинъ може да се изчислява необходимото количество въздухъ за различнитъ животни, като се знае, че за 500 кгр. живо тегло сж необходими при покой около 70-75 кубически метра въздухъ въ часъ, а при движение ходомъ около 95 кубически метра.

Приложение 4.

МЕДИКАМЕНТИ, РАЗТВОРИ И ПОМАДИ

За даване на първа медицинска помощ при действие съ бойни химически вещества

Хлорната варъ се приготвява отъ обикновена варъ като и се прибави 30% хлоръ (Cl).

Активираниятъ въгленъ се получава чрезъ бавно загрѣване на дървенъ или костилковъ въгленъ до 600° въ разтворъ отъ натриевъ хипосулфидъ, натриева основа и рициново масло.

Защитна смазка за намазване непокрытитъ въ косми части на животнитъ, за да се предпазатъ отъ действието на обривнитъ бойни химически вещества:

1. цинковъ окись — 45% или 40 части;
2. ленено масло — 30% или 20 части;
3. свинска масть — 10% или 20 части;
4. ланолинъ — 15% или 20 части;

Алкална паста или алкаличенъ мехлемъ за намазване на очитъ и клепачитъ следъ промиването имъ:

Rp. Natri boricac pulv	1.0	Rp. Acid. biboric. pulver.	1.0
Natr. bicarbonic purr	2.0	Natrium bicarbonic.	2.0
Aqua destilat		Adeps Lanae anhydric.	
Adipis lanae aa	10.0	Aqua destilata aa	10.0
Vaselin americ albi ad	100.0	Vaselin atbi	80.0

Помада за намазване лигавицитъ на устата и глътнитъ:

Rp. Acidi carbolic. lig.	2.5
Sulfur.	7.5
Pasta Zinci	80.0

Смѣси за намазване при изгаряне отъ първа степенъ:

Rp. Aqua calcar.		II-Rp. Zinci oxyd.	
Ol. lini aa ad.	100.0	Bismut. Subnitric. aa.	10.0
Thymol	1.0	Vaselin.	
		Encerin. aa.	100.0

Дезитинова помада за намазване при изгаряне отъ втора степенъ:

Rp. Olei Jecoris aselli	
Vasellini albi	
Adeps Lanae anhydric.	
Zinci oxydati	
Talci veneti	

За предпазване конюшнитъ отъ действието на обривнитъ бойни химически вещества, като иперитъ и др., да се посипе пода имъ съ хлорна варъ по 500 гр. на всѣки квадратенъ метъръ площъ. Почистването имъ става сжщо съ хлорна варъ, сода или сапуненъ разтворъ.

Началникът е баша, защото обича, сяди и наказва.

РАЗТВОРИ ЗА ДЕЗИНФЕКЦИЯ:

1. 800 гр. сода и 1 литър натриев хипохлорит, разтворени въ 9 (девет) литри вода.

2. 350 гр. готварска сол и $\frac{1}{2}$ кгр. сапунъ, разтворени въ 1 (единъ) литър вода.

За дезинфекция на маскитъ може да се употребява разтворъ отъ сублиматъ 1 на 1000, като се напръскватъ или измиватъ.

СМѢСИ ЗА ЗАДИМЯВАНЕ:

I. Бергерова смѣсь:

1. Цинковъ прахъ	36.0 гр.	1. Амониевъ хлоридъ	40.8 гр.
2. Въглероденъ четирхлоридъ	9.3 гр.	2. Нафталинъ	7. гр.
3. Нитриевъ хлоридъ	8.2 гр.	3. Калиевъ хлоридъ	
4. Амониевъ хлоридъ		4. Дървени въглища	
5. Магнезиевъ карбонатъ			

II. Еригова смѣсь:

III. 1. Калиевъ хлоратъ	31%
2. Нафталинъ	11%
3. Червенъ фосфоръ	11%
4. Смола или гудронъ	47%

Най-практичното задимяване при нашитѣ условия и възможности, обаче, е запалването на слама, гюбре гнило сѣно, трѣва, шума и пр. Задимяването не се препоръчва и е изхвърлено отъ употребяване, защото е мжно приложимо и по-скоро издава обекта, отколкото да го прикрие.

ИЗОЛИРВАНЕ

При изолирването трѣбва да се знае, че единъ сравнително здравъ прозорецъ за една минута пропуска отъ 1 до 2 литра въздухъ или за единъ часъ — 120 литри.

Съвѣстѣта нѣма зжби, но дълбоко гризе.

Изолирването на прозорцитѣ, вратитѣ и др. може да се направи съ:

- а) ленти отъ кече, напоено съ формалинъ, карболъ;
- б) хартия, памукъ, тестена материя, гипсъ, глина и др.;
- в) специални гумирани ленти, изолирбанъ и др.

На изолирванитѣ прозорци и врати добре е отвжтре да се поставятъ одеяла, черги, чували и пр., напръскани или напоени съ:

- а) сапунена вода или
- б) 85% чисто цилиндрово масло (или моторно масло) и 15% ленено масло.

ИМПРЕГНИРАНЕ

Импрегниране на кожени издѣлия като обувки, ботуши, чанти и др. става, като се държатъ потопени въ продължение до 15 минути въ смѣсь отъ 30 части воскъ и 70 части рициново масло.

Импрегниране на платъ може да стане, като се напои въ масло или парафинъ.

Приложение 5.

ОКОПИ ЗА ПРЕДПАЗВАНЕ ПРИ ВЪЗДУШНИ И ХИМИЧЕСКИ НАПАДЕНИЯ

Типъ № 1. Образецъ на окопъ при почва твърда, която не се срива и при дъждовно време.

Типъ № 2 при почва, която трѣбва да се укрепи, което може да се направи съ разполагаемъ наржченъ материалъ — главно обли дървета, а като изключение съ обработенъ материалъ. Отвеснитѣ колове, кората на които

е премахната, да бждатъ съ диаметръ около 12—15 см. и се забиятъ по на единъ метъръ единъ отъ другъ, отъ дветъ страни на окопа срещуположно. Между тѣхъ и прѣстъта да се поставятъ направени плетове отъ вършина или, като изключение, съ дъски тамъ, кждето има останали такива отъ куфражъ или др.

Типъ № 3. Окопъ, който ни запазва и отъ бойнитѣ химически вещества. Направата му е сжщо като на типъ № 2, но отгоре покритъ. Покриването става така: нареждатъ се размѣсено едно отъ друго обли дървета отъ различенъ диаметръ (около 8—10 см.). Следъ това се поставя единъ пластъ отъ клони (заедно съ шумата), сжчки, храсти, шума, трева, слама, корени, сѣно и др., върху които се поставя пластъ отъ прѣстъта, която е изкопана отъ окопа или друга, обаче, не глинеста. Окопътъ трѣбва да има най-малко два входа съ врати ковани (най-простия видъ врати), плтно прилепнали къмъ касата си, за да не пропускатъ външния въздухъ. Непосрѣдствено следъ вратата се оставя малко преддверие (отъ около 1—2 метра), което се прегражда съ завеса (одеяло, черга, чували и пр.), която е напоена съ обикновена или солена вода, цилиндрово, ленено или друго масло. Горната и една отъ вертикалнитѣ страни на завесата сж плтно приковани, а другитѣ две страни така направени, че могатъ бързо и плтно да прилепнатъ къмъ странитѣ на окопа, чрезъ поставяне на чимове, камъни, тухли, зашипване и пр. Въ това скривалище-окопъ могатъ да се приютатъ толкова хора, колкото е дължината на окопа, като се смѣта по единъ погоненъ метъръ на човѣкъ. За увеличение кубатурата на въздуха може да се направятъ *ниши* въ страни на окопа, които ще служатъ и за поставяне въ тѣхъ необходимитѣ съоружения, като буре или сждъ съ вода, сандѣци съ пѣськъ, лопати, търнокопи и пр. Дъното на окопа да бжде така направено, та наклонътъ му да подпомага за бързото и напълно оттичане на водата отъ него. Върху

дъното да се поставятъ плетове или дъски, а при покрититѣ окопи да се направятъ и пейки за седане сжщо отъ плетъ или дъски.

Окопитѣ не могатъ да ни предпазятъ отъ попаднали самолетни бомби въ тѣхъ, обаче, ни предпазватъ отъ взривната вълна и малкитѣ парчета отъ самолетни бомби, прѣснали се въ близость на окопа, а покрититѣ — и отъ химическитѣ бойни вещества.

Типоветѣ № 1 и 2 могатъ да се маскиратъ, като се покриятъ отгоре съ клони, храсти и др., за да бждатъ трудно забележими отъ противниковото наблюдение.

Трасирането на окопитѣ трѣбва да става така, че по-голѣмата имъ страна, или фронта имъ, да бжде винаги перпендикулярно на вѣроятната посока на нападението. Мѣстото на сжщитѣ да бжде на по-високи и оттечни терени, но не много далечъ отъ жилищата на тия, които ще ги използватъ, нито, пѣкъ, много близо, за да не би евентуалното събаряне на сградата да затрупа и окопа, затова добре е да бжде на $\frac{2}{3}$ отъ височината на околнитѣ сгради.

**Изгубеното време
никога не се връща.**

**Не оставяй днешната
работа за утре.**

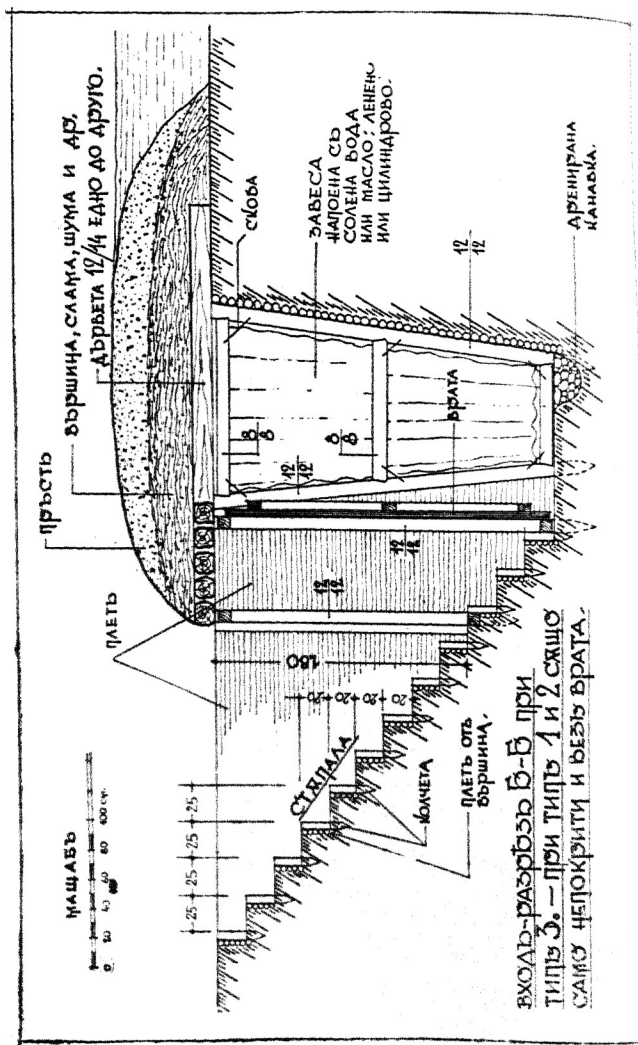
Отчаянието води към провала.

АВИЛА ЗА ДВИЖЕНИЕТО ВЪ НАСЕЛЕНИТЪ МЪСТА

Усиленото използване на най-разнообразните превозни средства и неизбежните паники, които може да създадат при разните бедствия — пожари, наводнения, стресения или въздушни и химически нападения, ще причинят големи задръсвания из улиците, придружени излишни жертви от страна на изплашеното население, ако не се спазват основните правила на движението.

Ето защо, за да се отстранят натрупванията и задръсванията в такива случаи, да се уреди и гарантира непрекъснатото и спокойно движение на пешеходите и всички видове превозни средства, необходимо е се знаят следните правила за движението:

1. движението на пешеходите винаги да става поотворително и то от дясната страна на самия тротоар;
2. при среща по един и същ тротоар, размишането да става, като всеки за себе си държи дясната страна, а при настигане надминаването да става винаги в лявата страна;
3. да не се ходи на големи компании един до друг в една редица, а в такъв случай да се разполагат в дълбочина един зад друг;
4. да се избягва движението по самия край на тротоара;
5. Чакането на трамвай, автобусите и вобще на превозните средства, да става винаги на тротоара;
6. пресичането на улиците да става перпендикулярно, като предварително обязательно се поспре и огледа в ляво и дясно;
7. кръстопътната да се пресичат пакъ перпендикулярно от тротоар на тротоар, като също предварително се огледа в ляво и дясно, а никога да не се пресича кръстопът диагонално;

Който не владѣе себе си
е робъ на чувствата си.

8. децата, старцитѣ и немощнитѣ да се движатъ по тротоара далечъ отъ платното на улицата;

9. да не става качване или слизание отъ превознитѣ срѣдства (трамвай, автомобилъ, файтонъ и пр.) презъ време на движение;

10. да се избѣгва близкото ходене или пресичане улицитѣ близо задъ трамваитѣ или другитѣ превозни срѣдства и да не се минава между тѣхъ, а да се чакатъ отминаванетоъ имъ;

11. пешеходцитѣ да се съобразяватъ съ даденитѣ отъ шофьоритѣ, козаритѣ и полицитѣ знаци, които уре- гулиратъ движението.

Движението на автомобилитѣ, колитѣ, велосипедитѣ и др. да става по възможностъ въ второстепенитѣ улици по строго установенитѣ отъ полицията правила, като:

1. да се кара предпазливо по площадитѣ, мостове- тетъ и по-оживенитѣ улици особено въ кално време, при поледница, мъгла и наклонни улици;

2. фароветѣ и сигналитѣ да сж винаги въ изправ- ностъ. При въздушни и химически нападения ще се из- ползватъ слаби и тѣсни вертикални или хоризонтални свѣтлинни отъ фароветѣ, а задниятъ сигналъ трѣбва ви- наги да свѣти;

3. пътуването винаги да става въ дѣсно и по плат- ното на улицата и никога не по-близо отъ $\frac{1}{2}$ метъръ до тротоара;

4. задминаването при настигане да става отъ лѣво но никога не на кръстопжитищата, мостоветѣ и площадитѣ, а при среща отбиването да става, като всѣки за себе си държи дѣсната страна;

5. да се дава винаги предупредителенъ звуковъ сиг- налъ и знакъ при всѣка промѣна на посоката, кръсто- пжтъ, задминаване, завиване и обръщане;

6. на кръстопжитищата при завиване на дѣсно да се завива съ малка джга и близо до тротоара, като цен-

Който копае гробъ дру- гиму самъ пада въ него.

ра на кръстопжтя остава въ лѣво, при завой въ лѣво, прави голѣмъ завой като, пакъ, центъра на кръсто- тѣ остава въ лѣво;

7. да се иска винаги отъ полицията пжтъ и следъ зрешенъ такъвъ да продължава движението;

8. спирането да става винаги въ дѣсно, близо до- отоара (около 50 см.) и по посока на движението.

II ИЗДРЪЖКА

Семействата на военно или граждански мо- нилизиранитѣ или повиканитѣ на временно бучение лица споредъ закона за граждан- ската мобилизация.

Държавата, съ огледъ изискванията на новото време, зима всички необходими мѣрки, за да осигури правил- ото действие на общия стопански организъмъ за сега, ри мобилизация и въ случай на война, като за това здаде и издава много разпореждания, заповѣди и закони. Въ закона за гражданската мобилизация се цели едно възможно по-справедливо разпредѣление благата между населението въ страната, особено въ време на война

Този законъ обхваща следното:

а) подготовката и провеждането на финансово- стопанската мобилизация и демобилизация;

б) осигуряване издръжката на нуждаещитѣ се се- мейства на военно или граждански мобилизиранитѣ или повиканитѣ на временно обучение лица;

в) осигуряване производството и снабдяването на страната;

г) подпомагане обработването полскитѣ имоти на останалитѣ безъ или съ недостатъчно добитѣкъ и земе- дѣлски инвентаръ семейства на военно или граждански

Въ семейството голъма добродетель е спестовността.

Който мъдро мълчи, той умно говори. Съвестта никога не мами човъка.

мобилизиранитѣ или повиканитѣ на временно обучение лица;

д) опазване народа отъ духовно и материално увреждане.

Провеждането на всички тѣзи дейности става подъ общото ръководство на Министерския съветъ чрезъ:

а) Дирекцията за гражданска мобилизация при Министерството на войната;

б) службитѣ по гражданската мобилизация при всички министерства;

в) всички публично-правни учреждения—държавни, общински и автономни;

г) всички частни физически и юридически лица, на които е възложено да изпълняватъ постановленията на закона за гражданската мобилизация.

Законътъ, между многото въпроси, урежда и въпроса за издържане семействата на военно или граждански мобилизиранитѣ или повиканитѣ на временно обучение лица, които сж останали безъ срѣдства или съ недостатъчни срѣдства за преживяване. Така сжщо и обработването на земеделскитѣ стопанства на ония отъ повиканитѣ, семействата на които сж останали безъ достатъчно работна ръка, добитъкъ и земеделски инвентаръ.

Провеждане издържането поради военни причини става чрезъ съответната служба ИВП при Министерството на вътрешнитѣ работи и народното здраве и службитѣ по ИВП при отдѣлнитѣ общини въз основа на „Правилника за осигуряване издръжката на семействата на военно или граждански мобилизиранитѣ и на повиканитѣ на временно обучение лица, и за организацията и дейността на органитѣ за това (правилникъ за издръжка поради военни причини — ИВП)“ — Д. в. брой 110 отъ 17 май и брой 152 отъ 9 юлий 1940 година.

Обработване на земеделскитѣ стопанства се провежда чрезъ службата гражданска мобилизация при

истерството на земеделието и държавнитѣ имоти и ата служба при общинитѣ, съгласно „Правилника за ботване земеделскитѣ стопанства на военно или граждански мобилизиранитѣ или повиканитѣ на временно обучение лица, които оставатъ безъ достатъчно работна и инвентаръ и за организацията дейността на оргтѣ за това“—Държавенъ вестникъ брой 130 отъ 12 я 1940 година. При нужда Министерскиятъ сж може чрезъ гражданска мобилизация и реквизиция опълва стопанскитѣ предприятия съ необходимитѣ тници и инвентаръ.

На гражданската мобилизация подлежатъ всички арски поданици, безъ разлика на полъ, отъ 16 до 70 ни включително, които, обаче, не подлежатъ за на мобилизация.

Министерския съветъ, за да осигури снабдяването атериалитѣ, необходими за войската, населението ародното стопанство, а така сжщо и материалитѣ, дни, за да може срещу тѣхъ да се получатъ липитѣ такива, може да забранява износа на всѣи произведения, да урегулира и ограничава търкия стокообмѣнъ, да образува запаси, да урежда правлява производството на земеделски и индустриални произведения, да налага ограничения за притежато, използването, разпространението и продажбата, що, на всѣкакви произведения, да нормира ценитѣ, иитѣ и печалбитѣ.

За опазване народа отъ духовно и материално ждане при повикване на временно обучение, мобилиция, бедствие, външна или вътрешна опасност, Министерскиятъ съветъ може да вземе извънредни мѣрки:

а) противъ шпионажа и зловредната пропаганда, установи надзоръ върху печата и кореспонденцията раничи събранията и сдружаването, и

Мързеливият човек е кър-
леж за семейството си.

Съ воля всичко се постига.
Бог забавя, ала не забравя.

б) за преследване: укриването или унищожаването на стоките, повишаването на цените над нормите, снабдяването с лишни запаси и укриването печалбите.

Министерският съвет, при военна или гражданска мобилизация или повикване на временно обучение, може да дава отсрочка и разсрочка за изплащане на задълженията, да спира течението на лихви, на давностни и други законни и договорни срокове и да спира действието по изпълнителни дѣла, както за цѣлата страна, така и за частъ отъ нея и за всички или за нѣкой категории лица.

Съ министерско постановление, утвърдено съ указъ, се разрешава въ военно време сключването на заемъ за държавата, който е задължителенъ за всички физически и юридически лица и засѣга онази частъ отъ доходите имъ, която надвишава опредѣлените размѣри отъ Министерския съветъ, прогресивно съ доходите на сѣщите лица.

Въ наказателните разпоредби на Закона за гражданската мобилизация за разни видове нарушения, като:

а) неизпълнение дадените нареждания въ връзка съ закона;

б) не явяване безъ законни причини на граждански мобилизирания или повикания на временно обучение или напускане самоволно мѣстото на службата или работата си;

в) прѣчене на работата въ военно или граждански мобилизираните предприятия или служби;

г) отказъ да работи възложеното му въ връзка съ закона, като граждански мобилизиранъ или повиканъ на временно обучение;

д) подбуждане за не изпълнение възложените работи на граждански мобилизирано или повикано на временно обучение лице;

е) продаване предмети и стоки на цени по-високи отъ нормираните, или задържане, укриване, изкупуване,

зреждане или унищожаване на предмети и стоки, въ-
шки нареждането на властѣта, като предметите и сто-
гѣ се конфискуватъ;

ж) запасяване съ предмети и стоки за лично упо-
бление въ повече отъ опредѣлените за това норми;

з) не деклариране или невѣрно деклариране нали-
чѣта на недвижимите имоти, предмети, стоки, цен-
сти, пари, вземания и задължения;

и) съвокупление съ съпругата на лице, военно или
аждански мобилизирано или повикано на временно
учение;

к) конкубинатъ или развратъ извършенъ съ майка,
щеря или сестра на лице военно или граждански мо-
билизирано или повикано на временно обучение и

л) подправка на документи въ връзка съ осигура-
не издрѣжката на нуждаещите се поради военни
личини;

сж предвидени наказания най-малко една го-
дина тъмниченъ затворъ.

Осждените на затворъ по тоя законъ изгърпватъ
казанието си въ принудителна физическа работа въ
ѣржавни предприятия.

Законътъ урежда въпроса по издрѣжане семействата
обработване земеделските стопанства на лицата, които
к военно или граждански мобилизирани, или повикани
а временно обучение.

1. Споредъ правилника за ИВП, подлежатъ на
здрѣжка само семействата на ония военно или граж-
дански мобилизирани или повикани на временно обу-
чение лица, на които прихода е по-малкъ отъ предви-
ените норми къмъ таблицата на чл. 20 отъ сѣщия пра-
илникъ. Не подлежатъ на издрѣжка семействата на тия
ица, които заематъ държавна, държавно-автономна, об-
динска или обществена служба, или сж постоянни над-

ничари въ такива учреждения, както и пенсионеритѣ, защото, съгласно чл. 30 ал. II и III, отъ закона за гражданската мобилизация, тия лица получаватъ заплатата (надницитѣ) си, отгдето служатъ, или пенсията си.

Иматъ право на издръжка:

а) съпругата, низходящитѣ, включително осиновенитѣ и възходящитѣ на повиквания;

б) братята, сестритѣ, братовитѣ и сестринитѣ деца и възходящитѣ на съпругата му,

и то, ако тѣзи лица сж били издръжани отъ него въ деня на заминаването му.

Лицата по буква „а“, ако сж раздѣлени въ две и повече домакинства, които живѣятъ въ едно или различни населени мѣста, се считатъ за отдѣлни семейства и се издръжатъ всѣко поотдѣлно

Лицата по буква „б“, когато живѣятъ въ едно и сжщо населено мѣсто подлежатъ на издръжка, само ако сж били въ едно домакинство съ повиквания; ако ли сж въ различни населени мѣста, подлежатъ на издръжка по домакинства, като отдѣлни семейства.

Домакинството се състои отъ лица, които живѣятъ въ едно жилище и се хранятъ заедно. Това се установява съ адреснитѣ карти на семействата.

Опредѣляне издръжката на нуждаещитѣ се става отъ кмета, съ помощта на комитета при службата ИВП, по следния редъ:

Всѣки, който получи мобилизационно назначение или бжде повиканъ на временно обучение и счита, че семейството му ще се нуждае отъ издръжка, трѣбва да подаде писмена молба обр. № 1 до кмета на общината, въ която живѣе семейството му, независимо отъ това дали семейството му е записано въ регистритѣ на общината, въ която живѣе, или не, обаче, въ такъвъ случай трѣбва да упомене, въ коя община е записано семейството му за жителъ.

Молбитѣ трѣбва да се попълватъ съ точни и вѣрни ни за имотното и материално положение (всички попълнения отъ всѣкакво занятие — земедѣлие, скотовѣдство, птицевѣдство, рибарство, дребно домашно производство, слугуване и др. подобни; отъ заплати, надници, награждения, пжтни, дневни, заседателни, безотчетни, едставителни пари и пенсии, прихода отъ наеми на крити и непокрити имоти, отъ работни земи; приходи въ капитали, влогове, всѣкакви ценни книжа и др. подобни; всѣкакви приходи на каквото и да е основание, изключение: — продажба на недвижими имоти (не по наятъ), отъ дарения, завети, помощи, обещетения, нократни възнаграждения и други случайни или еднотатни приходи) на всички членове на семейството, под-
жащото на издръжка.

Всички банковы учреждения сж длъжни да даватъ кмета, при поискване, сведения за спестяванията, вловетѣ, текущитѣ смѣтки, депозираниѣ акции и облиции и др. такива, които кметътъ не съобщава въ комитетата ИВП.

Най-късно въ три дни отъ постъпването на молата, тя трѣбва да бжде провѣрена отъ общински органи, натоварени отъ кмета, които нанасятъ върху нея резултатитѣ отъ провѣрката. Веднага следъ провѣрката, олбата се разглежда отъ комитета при службата ИВП, ойтъ опредѣля, съ огледъ на чл. 20 отъ този правил-икъ, да се допустне ли до издръжка семейството на оулителя и въ какъвъ размѣръ.

Опредѣлението на комитета се утвърждава отъ смета, който може мотивирано да го измѣни.

Опредѣлението за издръжката се съобщава писмено (обр. № 6) на молителя, който може въ тридневенъ срокъ да го обжалва чрезъ кмета:

а) предъ околийския управителъ — за селскитѣ общини и градскитѣ общини до 10,000 жители;

б) предъ директора на областта — за всички останали градски общини и

в) предъ Министерството на вътрешнитъ работи и народното здраве, служба ИВП — за столичната голъма община.

Резолюциитъ по жалбитъ се постановяватъ най-късно въ тридневенъ срокъ отъ постъпването имъ и сж *окончателни*. Ето защо, лицата обжалвали опредѣлената имъ издръжка отъ общинския комитетъ ИВП, трѣбва мотивирано и документално да подкрепятъ жалбата си. Общинитъ сж длъжни да съобщаватъ на заинтересованитъ причинитъ за размѣра на опредѣлената имъ или отхвърлена издръжка.

Всѣка промѣна въ състава или дохода на семейството, която би намалила размѣра на опредѣлената издръжка, трѣбва незабавно да се съобщава въ общината.

Всѣко семейство, което не е поискало издръжка или му е отказана такава, може да поиска всѣкога признаването на издръжка, ако за него сж постъпили условията по чл. 20 отъ правилника за ИВП. Молбата обр. № 1 се подава отъ лицето, което е останало за глава на семейството следъ заминаването на мобилизирания или повикания на временно обучение, която се разглежда по установения редъ.

На семействата, на които се признае правото на издръжка съ необжалвано опредѣление или резолюция по жалбата, се изготвятъ боновы книжки за издръжка.

Боновата книжка е на името на семейството на мобилизирания или повикания на временно обучение. На нея е означено, кой е останалъ за глава на семейството следъ заминаването на повикания.

Издръжката започва да тече отъ деня на повикването на временно обучение, който денъ е означенъ въ повикателната заповѣдь или отъ деня на мобилизацията. При изчисленията за частъ отъ месеца, месецътъ се смѣта 30 дни.

При мобилизация или повикване на временно обучение на семейството, което има опредѣлена издръжка предава боновата книжка и изплаща първия бонъ на ветната стойностъ.

Изплащането на боноветъ за втория и следващитъ ци става въ началото на всѣки месецъ.

Семейство, което е принудено да смѣни мѣстожигото си е длъжно да предаде боновата си книжка общината, като въ новата община на ново подаде я обр. № 1 за признаване правото на издръжка.

Издръжката се прекратява:

а) за повиканитъ на временно обучение — въ края месеца, презъ който сж били освободени;

б) за мобилизиранитъ — единъ месецъ следъ края гози, въ който е обявана мобилизацията;

в) въ случай на инвалидностъ или смъртъ на мобилизирания или повикания на временно обучение, последно по поводъ на службата му — отъ деня на отпуснато инвалидната или наследствено-инвалидната пенсия.

Отъ издръжка се лишава:

а) семейството на мобилизиранъ или повиканъ на временно обучение, който е билъ осъденъ на тъмниченъ зоръ повече отъ една година за престѣпления, изпущени отъ него въ качеството му на мобилизиранъ повиканъ на временно обучение;

б) семейството на мобилизиранъ или повиканъ на временно обучение, което е подало молба обр. № 1 съ ѣрно съдържание въ своя полза относно размѣра на издръжката, или което укрива сведения за намаляване издръжката, възникнали следъ нейното опредѣление.

Нуждаещо се семейство отъ издръжка е онова, иго общъ месеченъ доходъ на всички членове отъ семейството, следъ заминаването на мобилизирания или повикания на временно обучение, е по-малкъ отъ следващъ размѣри:

Брой на членове във семейството без мобилизация	Общ месечен доход в лева					
	За София, Пловдив, Варна, Русе и Бургас		За другите градове над 20,000 жители		За населени места от 10000 до 20000 жители	
	Издръжка	Квартира	Издръжка	Квартира	Издръжка	Квартира
Единъ . . .	600	до 500	500	до 300	400	до 200
Двама . . .	900	до 800	800	до 750	700	до 400
Трима . . .	1.200		1.100		1.000	
Четирима . . .	1.500	до 1.100	1.300	до 900	1.100	до 600
Петима . . .	1.800		1.500		1.200	
За всички следващ членъ по	200	Надъ петъ члена до 1.400 лв.	150	Надъ петъ члена до 1.000 лв.	100	Надъ петъ члена до 900 лв.

Обичай Родината и бжди готовъ да ѝ се притечешъ на помощъ въ случай на нужда.

Съ XXIV постановление на Министерския съветъ, отъ на заседанието му отъ 13 февруарий 1941 год., протоколъ № 23, на основание чл. 27, алинея втора въ Закона за гражданската мобилизация, се одобрява следната таблица къмъ чл. 20 отъ правилника за излъжка поради военни причини — ИВП. (Държ. вестникъ отъ 38 отъ 19 февруарий 1941 год.).

Брой на членове въ семейството без мобилизация	Общ месечен доход на семейството въ лева.					
	Слъбица I		Слъбица II		Слъбица III	
	За градовете София, Пловдив, Варна, Русе и Бургасъ		За населени места надъ 10.000 жители		За населени места подъ 10.000 жители	
	издръжка	квартира	издръжка	квартира	издръжка	квартира
Единъ . . .	700	до 600	600	до 400	500	до 200
Двама . . .	1000	до 1500	900	до 800	750	до 400
Трима . . .	1300		1200		1000	
Четирима . . .	1600	до 2000	1500	до 1000	1200	до 600
Петима . . .	1900		1800		1350	
За всички следващ членъ по	200	надъ петъ члена до 2400 лв.	150	надъ петъ члена до 1200 лв.	100	надъ петъ члена до 700 лв.

Министерството на вътрешнитъ работи и народното здраве съ окръжно № 1546/И — 11 отъ 17 февруарий 1941 год. дава нареждания и освѣтления за прилагане на новата таблица, която влиза въ сила отъ 1 мартъ 1941 год.

(Държ. вестникъ бр. 38/1941 год.).

Съгласно измѣненіята и допълненіята на правилника И В П, (Държ. вестникъ брой 49 отъ 5. III. 1941 г.), общинитѣ сж длѣжни да съобщаватъ на молителя резултата отъ върнатата му жалба (чети, стр. 110, следъ ал. III).

— Въ такъвъ случай издрѣжката се дава отъ началото на месеца, презъ който е подадена уважената молба обр. № 1, обаче, издрѣжка за минало време не може да се търси (чети, стр. 110, следъ ал. V).

— Освенъ исканата и опредѣлена издрѣжка по силата на чл. 10 отъ правилника (чети, стр. 110 ал. последна, следъ първото изречение).

— Ако комитетътъ И В П прецени, че едно семейство съ огледъ на положението му, не би могло да преживява съ съответната издрѣжка по таблицата, може добре мотивирано и основателно да опредѣли издрѣжка по-висока до 30% отъ предвиденитѣ размѣри въ таблицата. Той носи гражданска отговорностъ, независимо отъ отговорността по силата на чл. 38 отъ закона за гражданската мобилизация, ако е действувалъ произволно или пристрастно при опредѣляне на по-висока отъ нормитѣ издрѣжка (чети, стр. 113, следъ ал. III).

— Увеличената издрѣжка искана съ допълнителна молба обр. № 7 започва отъ датата на подаването на тая молба (чети, стр. 114, следъ ал. II).

— Една опредѣлена издрѣжка може да бжде потърсена най-късно два месеца следъ тоя месецъ, за който се отнася, обаче, непотърсена въ този срокъ — не се изплаща по-късно (чети, стр. 114, вмѣсто ал. V. Семейство което и . . . пр.).

Съ 52-то постановление на Министерския съветъ, взето въ заседанието му отъ 10 мартъ 1942 г., протоколъ № 31, на основание чл. 27, алинея втора отъ Закона за гражданската мобилизация, одобрява се следната таблица къмъ чл. 20 отъ правилника за издрѣжка поради военни причини — ИВП, която влиза въ сила отъ 1 априлъ 1942 г. (Държ. вестникъ бр. 6) отъ 19 мартъ 1942 г.)

Брой на членоветѣ на семейството, безъ мобилизирания	Общъ месеченъ доходъ на семейството въ лева.					
	Стьлбица I		Стьлбица II		Стьлбица III	
	За градоветѣ София, Пловдивъ, Варна, Русе, Бургасъ, Скопие и Кавала.		За населени мѣста надъ 10,000 жители безъ с. Кнежа		За населени мѣста подъ 10,000 жители и с. Кнежа	
	издрѣжка	квартира	издрѣжка	квартира	издрѣжка	квартира
Единъ . .	800	до 1200	700	до 500	600	до 200
Двама . .	1150	} до 1600	1000	} до 800	850	} до 400
Трима . .	1500		1300		1100	
Четирма . .	1800	} до 2000	1600	} до 1000	1300	} до 600
Петима . .	2100		1900		1500	
За всѣки следващъ членъ по	250	надъ петъ члена до 2400 лв.	200	надъ петъ члена до 1200 лв.	150	надъ петъ члена до 700 лв.

Министерството на вътрешнитѣ работи и народното здраве служба ИВП, съ окръжно № 2030 И — 11 отъ 16 мартъ 1942 г. („Държавенъ вестникъ“ бр. 60/1942 г.) дава нареждания и освѣтления за прилагане на новата таблица, като всѣко семейство, на което молбата обр. № 1 е била отхвърлена, защото доходътъ му е надвишавалъ старитѣ размѣри на издрѣжкитѣ, за да получи сега издрѣжка, ако има вече право споредъ новата таблица, е длѣжно да подаде нова молба обр. № 1.

Съгласно измѣненията и допълненията на правилника ИВП („Държавен Вестникъ“, бр. 288 отъ 25. XII. 1941 г.), органитѣ на службата ИВП не сж длѣжни да даватъ ходъ на преписки по поводъ оплаквания, донесения, искания на обяснения и др. г., отправени не по установения редъ въ правилника (чети стр. 110, следъ ал. III или стр. 112-б, следъ ал. I ва).

Стр. 110, 4-тия редъ отдолу, следъ „който день е означенъ . . .“ чети: който день е означенъ въ удостовѣрението отъ войсковото по дѣленіе или отъ деня на мобилизацията, ако молбата обр. № 1 е подадена преди повикването (мобилизацията), или презъ сѣщия месецъ, въ който е станало по ледното, и отъ началото на месеца презъ който е подадена уважената молба обр. № 1, ако тя е подадена следъ тоя месецъ, презъ който е станало повикването или мобилизирането.

Стр. 111, сл. следъ ал. II, чети: Върху издрѣжкитѣ не могатъ да се налагатъ никакви запрори, по каквѣто и да е поводъ, освенъ за неправилно платено въ повече, което се събира принудително по реда за събиране на прѣжитѣ данъци, ако семейството откаже да върне надвзетитѣ суми.

Стр. 111, следъ ал. VI, добави: като до тогава получава издрѣжка по ИВП или до края на месеца, презъ който е отказана такава пенсия. Ако размѣртъ на отпуснатата пенсия е по-малкъ отъ тоя на следващата се по този правилникъ издрѣжка, разликата се плаща на семейството до 1 месецъ следъ демобилизацията. **Опредѣлената издрѣжка не се прекратява презъ време на едномесеченъ домашенъ отпускъ по болестъ, колкото време и да трае последния, обаче, семейството не се счита увеличено, нито пъкъ, доходитѣ на отпускаря се взиматъ подъ внимание. Въ случай на домашенъ отпускъ повече отъ 1 месецъ, издрѣжката се прекратява въ края на месеца, презъ който е започналъ отпуската и семейството започва наново да я получава отъ деня на пристъпването въ войсковото поддѣление, следъ отпуската.**

Стр. 11, следъ ал. VIII, чети: лишаването отъ издрѣжка става само съ заповѣдъ отъ г-нѣ Министра на вътрешнитѣ работи и народното здраве.

Изчислението на общия месеченъ доходъ на семейството, който се декларира въ молбата обр. № 1 за, като се вземе годишния доходъ на всички членове на семейството на мобилизирания или повикания на еменното обучение, включително и дохода на самия него, колкото този доходъ не отпада следъ заминаването, и се раздѣля на 12. Това изчисление става въз основа на приходитѣ отъ дванадесеттѣ месеци, които предшествуватъ месеца на подаване молбата обр. № 1.

Семейство, което нѣма никакъвъ доходъ, получава дрѣжка изцѣло въ казанитѣ размѣри, ако, пъкъ, месечия доходъ на семейството не достига до тѣхъ, определя му се издрѣжка за допълване до тия размѣри.

Комитетътъ ИВП може да опредѣли издрѣжка по-алка отъ предвидената такава въ таблицата, ако установи, че следващата се издрѣжка по таблицата за семейството на мобилизирания или повикания на временно бучение е по-голяма отъ сумата, съ която семейството бикновено е преживявало.

Квартирни пари се отпускатъ само на ония семейства, които живѣятъ подъ наемъ. Размѣртъ имъ се достовѣрява по месечнитѣ разписки за плащания наемъ ли по преценка на комитетъ ИВП, споредъ условията на населеното мѣсто и отдѣлнитѣ му части до опредѣленитѣ въ правилника размѣри. Не получаватъ квартирни пари ония семейства, чийто общъ месеченъ доходъ е по-голямъ отъ сбора на следващата се издрѣжка и квартирни пари до казанитѣ размѣри.

Семейство, на което сж отпуснати квартирни пари, длѣжно да ги заплати на наемодателя си. Ако не плати това, то се лишава отъ издрѣжка.

Не се плаща опредѣлената издрѣжка на онова семейство, което е получило общъ месеченъ доходъ ра-

Голѣмъ залѣкъ глѣтни.
голѣма дума не казвай,

Стр. 115-а, следъ III-та алинея

венъ или по-голѣмъ отъ размѣритѣ, опредѣлени въ правилника за *ИВП*. Въ случай, че получениятъ общъ месеченъ доходъ покрива и следващитѣ месеци или частъ отъ тѣхъ, издрѣжка и за тѣхъ не се дава.

Семейство, което е имало частично опредѣлена издрѣжка и доходътъ му е намаленъ или престаналъ, може да иска съ допълнителна молба (обр. № 7) увеличаване размѣра на издрѣжката.

За всѣка промѣна въ семейството или доходитѣ му следъ опредѣляне на издрѣжката, семейството е длъжно веднага писмено да извести въ общината.

При прекратяване на издрѣжката, семейството е длъжно да предаде боновата книжка за съхраняване въ общината.

Семейство, което не е потърсило издрѣжка за съответенъ месецъ до оправдаване на аванса за сѣщия месецъ, не може да я получи следъ това.

Затова, всѣки, който е мобилизиранъ или повикан на временно обучение, трѣбва съ постѣпването си и служба да изисква отъ частта служебна бележка, от която да се вижда датата на постѣпването му. Таз бележка трѣбва веднага да изпрати на семейството си защото общината нѣма да изплати опредѣлената издрѣжка на семейството му безъ документъ, отъ който да се вижда, че действително лицето, което се грижи за издрѣжката на семейството е постѣпило въ войската.

Понеже, при опредѣляне издрѣжката на семейството на мобилизиранитѣ или повиканитѣ на временно обучени лица, се взема предъ видъ общия доходъ на всички членове отъ семейството, включая и тоя на повикани трѣбва всѣки, а особено общинскитѣ органи, да знаятъ разнитѣ учреждения, дружества, фабрики и пр., въ какъвъ размѣръ и за колко време сж длъжни да плащатъ заплатата на мобилизиранитѣ или повиканитѣ на временно обучение лица.

Съгласно § 1 отъ *Законътъ за измѣнение на чл. 30* отъ закона за гражданската мобилизация и за отминяване на наредбата-законъ за уреждане заплатитѣ и осигуровкитѣ на повиканитѣ въ войската на временно обучение запасни служили и неслужили, обнародванъ въ „Държавенъ вестникъ“, бр. 93 отъ 30 априлъ 1941 година, *алинея IV-та на чл. 30 отъ закона за гражданската мобилизация* (гледай стр. 115, IV-та алинея до 18 редъ отдолу) *се измѣнява така:*

„Заплатитѣ и други възнаграждения, осигуровкитѣ и издрѣжката на семействата на повиканитѣ на временно обучение въ войската работници и служащи въ частни предприятия се уреждатъ съ постановление на Министерския съветъ, обнародвано въ „Държавенъ вестникъ“. Министерскиятъ съветъ опредѣля задълженията на държавата и работодателя по плащането на заплатитѣ, възнагражденията, осигуровкитѣ и издрѣжкитѣ, тѣхнитѣ размѣри, времетраенето на тия плащания, начина на плащането, както и всички други необходими постановления по тази материя“.

Съ § 2, къмъ чл. 30 отъ закона за гражданската мобилизация се прибавя следната забележка: „*Подъ частни предприятия по смисъла на този членъ се разбиратъ:* а) всѣкакви предприятия, които преследватъ стопански цели и се уреждатъ отъ частното право; еднолични предприятия на търговци, занаятчии, лица на свободни професии и др. т.; предприятия на всѣкакви търговски дружества, като акционерни, събирателни, командитни, кооперативни, дружества съ органична отговорност и пр.; б) всѣкакви начинания, които преследватъ идеална цель и които не сж образувани по силата на нѣкой особенъ законъ, като съюзи, дружества, комитети, клубове и др. т. *Не се смѣтатъ за частни предприятия по смисъла на този членъ, тѣзи, които сж образувани по силата на нѣкой особенъ законъ, като професионалнитѣ организации, воднитѣ синдикати, ведомственитѣ застрахователни и спомагателни каси, Българ-*

семејство; ако сж били въ едно домаќинство съ него въ деня на повикването му на обучение.

Домаќинството се состои отъ лица, които живѣятъ въ едно жилище и се хранятъ заедно. (гл. стр. 108 отъ 6-тия редъ отгоре до 12-и редъ отдолу).

Чл. 4. За времето, презъ което работниците сж повикани на временно обучение въ войската, *вноскитѣ по всички видове осигуровки*, предвидени въ закона за настаняване на работа и осигуряване при безработица и въ закона за общественитѣ осигуровки, *освенъ осигуровката „злополука“, се внасятъ само отъ работодателя.*

За времето, презъ което служащитѣ сж повикани на временно обучение въ войската, *вноскитѣ по закона за настаняване на работа и осигуряване при безработица и закона за осигуряване на умственитѣ работници*, както и по всички видове осигуровки по закона за О. О., *освенъ осигуровката „злополука“, се внасятъ само отъ работодателя*, когато служащиятъ не получава заплатата отъ него, и отъ работодателя и служащия по на половина, когато получава заплатата си, върху размѣра на получаваната при повикването заплата и въ двата случая.

Работниците и служащитѣ, повикани на временно обучение въ войската, *се считатъ редовно осигурени по всички видове осигуровки*, за които се внасятъ вноски съгласно предшествуващитѣ алинеи и придобиватъ всички права на тѣзи осигуровки.

Чл. 5. *Работници и служащи*, повикани на временно обучение въ войската, *които иматъ право на обезщетение срещу безработицата, получаватъ презъ време на обучението обезщетението за времето*, за което сж имали право да го получаватъ.

Получаваното обезщетение срещу безработица се взема подъ внимание при даване на издрѣжката по правилника за ИВП, като за тия случаи инспекциитѣ на труда уведомяватъ съответнитѣ общински служби за ИВП.

Чл. 6. *Настанени безработни съ срѣдно и висше образование*, които сж повикани на временно обучение въ войската, *получаватъ пълна заплата презъ време на обучението имъ*, като времето прекарано въ войската, се включва въ срока предвиденъ въ чл. 17 отъ наредбата-законъ за настаняване на безработни съ срѣдно и висше образование и семејствата имъ нѣматъ право на издрѣжка поради военни причини.

Чл. 7. *Повиканитѣ на временно обучение въ войската безработни, които иматъ право на лѣкуване за смѣтка на фонда „Обществени осигуровки“, следъ освобожданието имъ отъ войската запазватъ това право за толкова време, за колкото сж го имали до деня на повикването имъ на обучение.*

Чл. 8. *Работникъ по смисѣла на този законъ* е всѣки, който се счита за такъвъ по наредбата-законъ за трудовия договоръ.

Забележка: *Подъ служащъ се разбира* оня работникъ, който съ трудовия договоръ предоставя на работодателя не физическата си работна сила, а предимно своята умствена работна сила.

Чл. 9. Настоящата наредба влиза въ сила *отъ 1 май 1941 година.*

Въ връзка съ прилагането на тази наредба, Министерството на вътрешнитѣ работи и народното здраве, одѣлъ за обществени грижи, служба ИВП, съ окрѣжно № 4777/и—11 отъ 30 априлъ 1941 год. (Държ. в. брой 94 1-й май т. г.), дава следнитѣ указания:

1. Наредбата влиза въ сила отъ 1 май 1941 год. и се отнася само за повиканитѣ на временно обучение въ войската, като до тая дата остава въ сила наредбата-законъ за уреждане заплатитѣ и пр. (гл. стр. 118).

2. Наредбата засѣга работниците въ частнитѣ предприятия и ония работници въ държавнитѣ, държавно-автономнитѣ, общинскитѣ и общественитѣ учреждения, които не сж постоянни надничари. Така че, всички работници отъ 1 май 1941 год. не ще получаватъ поло-

Това разпореждане, обаче, не се прилага въ случай на неплащане наемъ, ако мобилизираният или повиканият си получава заплатата или надницата. Ако семейството пъкъ получава издръжка по военни причини, то не се прилага за частта от наема, която се покрива от квартирните пари.

Наемният договорни отношения на недвижими имоти, служещи за упражняване на търговия, индустрия, занаят или свободна професия, се продължават и остават въ сила до 1 юний 1942 год., ако наемателят желае да се ползува от имота, и ако плаща редовно наема и стопанисва имота като добър домакин. Нае- модавецът, обаче, може да иска прекратяване на догово- ра, ако имотът му е нужен за извършване на строеж или основен ремонт, т. е. постройката се увеличава или вътрешното ѝ разпредѣление се промѣня съществено.

Този законъ ще бжде въ сила до 1 юлий 1942 г. и отмѣнява наредбата-законъ за временно уреждане на наемните отношения, който се прилагаше до излизането на настоящия законъ — а именно 24 априлъ 1941 год.

На основание чл. 33 отъ Закона за гражданската мобилизация, Министерскиятъ съветъ, съ постановление VI, взето въ заседанието му отъ 22-й априлъ 1941 год., протоколъ № 79 (Държавенъ вестникъ брой 92 отъ 29 априлъ 1941 год.), одобрява следното:

Спиратъ се всички процесуални и давностни сро- кове, които текатъ противъ лица мобилизирани граж- дански или повикани на военно обучение, до като трае мобилизирането и единъ месецъ следъ освобождението имъ. Фактътъ на мобилизирането или повикване на обу- чение, се установява чрезъ удостоверение отъ надлеж- ното войсково или гражданско учреждение. Представа- нето на подобно удостоверение е достатъчно за въз- становяване на срока или за съответно продължаване на давностния срокъ, ако тия срокове сж били про- пуснати не по вина на лицето.

Съгласно чл. 30 отъ закона за гражданската мо- билизация, който гласи: „Повиканитъ на временно обу- чение, подлежащи на военна или гражданска мобилизация лица, презъ време на обучението си получаватъ заплатата и други парични възнаграждения въ размѣръ и видъ, предѣленъ съ постановление отъ Министерския съветъ.

Тѣзи отъ тѣхъ, които заематъ държавна държавно-автономна, общинска или обществена служба, или сж постоянни надничари, получаватъ заплатата или надни- цата си, отъ кждето служатъ, като презъ време на по- икването се считатъ въ отпускъ и запазватъ мѣстата и, които сж заемали.

Повиканитъ пенсионери получаватъ пенсията си.

Повиканитъ служещи и работници въ частни пред- риятия получаватъ заплатата и други възнаграждения, съ- гласно наредбата-законъ за уреждане заплатитъ и осигу- ровкитъ на повиканитъ въ войската запасни служили неслужили; всички лица, които заематъ държавна, държавно-автономна, общинска или обществена служба, ли сж постоянни надничари, не подлежатъ на издръжка въ държавата по правилника ИВП, защото продължа- въ да получаватъ заплатата или надницитъ си въ тѣзи размѣръ т. е. доходътъ имъ не отпада.

Така *служители на държавна служба* сж всички, а които се плаща по бюджета на държавата; — *на държавно-автономна служба* сж тия служители, които сж на служба въ държавни учреждения, като държавни и Перникъ, Българска народна банка, Българска зе- едѣлска кооперативна банка, Дирекция за храноизноса, университета, Художествената академия и др., които сж бособени въ отдѣлна отъ държавата юридическа лич- остъ и се уреждатъ съ свои бюджети; *служители на общинска служба* сж служителитъ по бюджетитъ на общинитъ, училищнитъ настоятелства, скотовъднитъ ко- асии, общинскитъ стопански предприятия, т. е. служите-

Се елюбието е на
голѣмия ласкате.

На страхливия очитѣ сж голѣми.

литѣ по таблицата за длѣжноститѣ и заплатитѣ на общинскитѣ служители; *служители на обществена служба* като тия при търговско-индустриалнитѣ камари, землѣската камара, църковнитѣ учреждения и др. подобни т. е. на служби, които сж носители сжко на публичната власт, на едностранна заповѣдна и осществима съществуваща власт, обаче, не подпадатъ подъ горнитѣ три въ обществени служби (държавна, държавно-автономна общинска).

Изобщо, служителитѣ при държавнитѣ, държавно-автономнитѣ, общинскитѣ и общественитѣ учреждения сж служители при учреждения на публичната власт сж назначени съ административни актове т. е. заповѣди на публичната власт.

Служителитѣ при разнитѣ предприятия, търговски дружества, еднолични фирми, занаятчий, лица на свободни професии, организации и др., като служители при разни акционерни, командитни, съ ограничена отговорност, кооперативни и събирателни дружества, т. е. при разни еднолични търговци, при отдѣлни лица (вѣстари, шофьори, вардияни и др. подобни), при професионалнитѣ организации, при спортни, културни, научни, благотворителни и т. н. дружества, сж частни служители.

Всички тия дружества не сж носители на публичната власт и служителитѣ въ сжитѣ не се считатъ такива въ обществени учреждения, защото тѣ (служителитѣ) не сж назначени съ административни актове, съ двустраненъ актъ — договоръ между частния служител и неговия работодател, за това заплащането на всички служители на частни служби, които сж военни повикани, се уреждатъ съгласно Наредбата-законъ за уреждане заплатитѣ и осигуровкитѣ на повиканитѣ войската на временно обучение запасни служили и не служили (Д. вестникъ брой № 8 отъ 12. I. 1940 год. Това, обаче, не ограничава разнитѣ търговски дружества

и организации съ общополезно значение сами да решатъ да плащатъ на своитѣ служители, които сж военни повикани, пълни заплати, като съ това ще изпълнятъ единъ общественъ дългъ.

Съгласно окръжно № 139 отъ 27 мартъ 1940 год., № 374 отъ 29 августъ и № 425 отъ 25 септември с. г., на Българската земеделска и кооперативна банка, отделение инструктажъ, всички кооперативни служители се считатъ, че заематъ обществена служба и се ползватъ отъ разпоредбитѣ на поменатия чл. 30. Така че, времето прекарано отъ служащитѣ и надничаритѣ при кооперативнитѣ сдружения на военно обучение, да се счита платенъ служебенъ отпускъ, като отъ 25 септември 1940 год. се плаща заплата въ пълненъ размѣръ само на шатнитѣ кооперативни служители, а на надничаритѣ — половинъ заплата.

Съгласно окръжно № 6757 отъ 4 октомври 1940 год., на Министерството на земеделието и държавнитѣ имоти, отдѣлъ за водитѣ, воднитѣ синдикати се считатъ за обществени учреждения и попадатъ по смисъла на чл. 30, ал. II-ра отъ закона за гражданската мобилизация.

Като такива, воднитѣ синдикати ще следва да плащатъ заплата или надница на повиканитѣ на военно обучение, подлежащи на военна или гражданска мобилизация свои служители или постоянни надничари, като презъ време на повикването се считатъ въ отпускъ и запазватъ мѣстата си, които сж заемали.

Временнитѣ служащи при воднитѣ синдикати следва да се считатъ като работници по смисъла на чл. 1 и 6 отъ Наредбата-законъ за уреждане заплатитѣ и осигуровкитѣ на повиканитѣ въ войската на временно обучение запасни служили и не служили и ще получаватъ половинъ отъ възнаграждението, съгласно ал. II-ра на чл. 1 отъ тази наредба, което сж получавали при повикването.

Съгласно Наредбата-законъ за уреждане заплати и осигуровкитѣ на повиканитѣ въ войската на временно обучение запасни служили и неслужили (Държавен вестникъ брой 8 отъ 12 януарий 1940 година), работницитѣ, повикани въ войската на временно обучение, считатъ въ отпускъ, докато трае обучението. Прѣ това време тѣ не могатъ да бждатъ уволнявани и получаватъ половинъ отъ заплатата си, обаче, не за пове отъ три месеци.

За времето, презъ което работницитѣ сж въ войската на временно обучение, тѣ се смѣтатъ редовни осигуровкитѣ срещу безработица безъ да се правятъ съответнитѣ вноски.

За сжщото време, обаче, вноскитѣ по осигуровкитѣ, предвидени въ чл. 1 на закона за обществени осигуровки, се внасятъ само отъ работодателя въ пълния размѣръ на заплатата.

Повиканитѣ на временно обучение безработни, кои сж назначени за стажанти, получаватъ докато трае обучението пълна заплата и времето, прослужено въ войската, се зачита въ стажа имъ.

Повиканитѣ на временно обучение безработни, кои иматъ право на обезщетение срещу безработица, получаватъ и презъ време на обучението обезщетението само за времето, за което сж имали право да получатъ, а не за цѣлото време, презъ което сж били въ войската.

Тѣзи отъ повиканитѣ, които иматъ право на изкуване за смѣтка на фонда „Обществени осигуровки“ следъ завършването си отъ обучение запазватъ това право за толкова време, за колкото сж го имали при започването на обучението.

За работникъ се счита всѣки, който се смѣта такъвъ по закона за трудовия договоръ.

По силата на чл. 7 отъ тая наредба-законъ не следи да плащатъ по половинъ надница работодателитѣ на з

занятчийски заведения, съ калфи и чираци, всичко не повече отъ трима, ако:

а) и господаря на заведението сжщо е повиканъ за обучение и

б) работата въ заведението не може да продължава безъ повиканитѣ на обучение работници и последнитѣ сж били замѣнени съ други.

Дирекцията на труда и общественитѣ осигуровки съ окръжно № 10 отъ 25 януарий 1940 год., (Държавен вестникъ, брой 46 отъ 28 февруарий с. г.), дава разяснение по приложението на горната Наредба-законъ, а именно:

а) да се прилага спрѣмо всички повикани на временно обучение лица, които иматъ качеството на работникъ, като се изхожда отъ разпоредбитѣ на Наредбата законъ за трудовия договоръ. Въ чл. 7 на тая Наредба се предвижда едно изключение, което се отнася до онѣзи занаятчийски работници (калфи и чираци), които сж на брой до трима, когато тѣ и тѣхниятъ Господаръ (работодателя) сж били повикани едновременно на обучение и когато работата въ това занаятчийско заведение е трѣбвало да бжде прекратена. Ако въпрѣки факта, че господаря и всички работници сж били повикани на временно обучение, работата въ заведението не е била прекъсната, а е била продължена (напр. отъ съпругата на работодателя), като сж били наети работници на мѣстото на заминалитѣ на обучение, Наредбата-законъ не се прилага по отношение на заминалитѣ на обучение работници отъ това заведение;

б) по силата на чл. 8 Наредбата-законъ да се прилага спрѣмо всички работници повикани на временно обучение отъ 1 юлий 1939 год., а не само по отношение на работницитѣ, които сж повикани на военное обучение следъ 12 януарий 1940 год.—денъ на публикуването на Наредбата-законъ въ Държавен вестникъ;

в) работодателитѣ да изплащатъ половината отъ получаваното възнаграждение на повиканитѣ тѣхни ра-

ботници докато трае обучението, но не за повече отъ три месеци, въ сроковетъ и по начинитъ установени въ Наредбата-законъ за трудовия договоръ;

г) завърналитъ се отъ обучение работници да бъдатъ веднага приемани на работа отъ работодателитъ, при които сж работили преди повикването имъ въ войската;

г) на всички безработни съ срѣдно, висше образование, които сж били настанени на работа въ държавни или частни предприятия преди 1. VII. 1939 год. и сж били повикани следъ това на военно обучение да се изплати полагащата имъ се заплата споредъ Наредбата-законъ за настаняване на безработнитъ съ срѣдно и висше образование;

е) всички повикани на военно обучение работници, освенъ тия, които се изключватъ съ чл. 7 отъ въпросната Наредба-законъ, се считатъ осигурени при фонда О. О. по осигуровкитъ „болестъ и майчинство“, „инвалидностъ и старостъ“ и „злополука“ за времето, презъ което сж били въ войската, за не повече отъ три месеци, като вноситѣ по тия осигуровки се внасятъ само отъ работодателя и то върху пълния размѣръ на заплатата.

По осигуровкитъ срещу „безработица“ работниците се считатъ осигурени за времето, презъ което сж въ войската, така както сж осигурени по останалитъ видове осигуровки безъ да се правятъ вноски за това.

Работниците и служащитъ, които презъ време на обучението не получаватъ заплата отъ работодателитъ, вноски за фонда О. О. не внасятъ. Тѣ следъ завръщането си отъ обучение трѣбва да представятъ въ Инспекцията на труда и О. О. издаденото имъ отъ частта, въ която сж служили, удостоверение за прекананото обучение. Инспекцията прави служебна завѣрка въ осигурителната книжка на мѣстото предназначено за облепване на осигурителни марки за седмицитъ, презъ които осигурениятъ е билъ въ войската;

ж) работници, които следъ като сж придобили право на лѣкуване за смѣтка на фонда О. О., се намиратъ въ доказана безработица и въ продължение на 8-тъ седмици отъ настѣпването на безработицата сж повикани на временно обучение, запазватъ правото на лѣкуване за смѣтка на фонда О. О., следъ прекратяване на обучението за толкова време, за колкото сж го имали, когато сж били повикани;

з) работници останали на принудителна безработица, придобили право на обезщетение срещу безработица и редовно регистрирали се преди да сж повикани на обучение, получаватъ това обезщетение за толкова време, за колкото време иматъ право да го получатъ съгласно Закона за настаняване на работа и осигуряване при безработица, като не се разписватъ, обаче, следъ завръщането имъ отъ обучение, ако сж въ безработица — за да получатъ обезщетението си трѣбва да се разписватъ. На не редовно регистриралитъ се безработни, които иматъ право на обезщетение срещу безработица, ще се плаща безработицата, ако поискатъ това съ заявление и приложатъ удостоверение отъ частта, въ която сж повикани, като имъ плати отъ тѣня, въ който сж постѣпили на временно военно обучение;

и) обезщетение срещу безработица може да се изплаща и на онѣзи безработни останали въ принудителна безработица, които въ момента на повикването не сж придобили това право, защото нѣматъ нужното число марки за това, ако придобиятъ право на обезщетение срещу безработица презъ времето, когато се намиратъ на обучение. Обезщетението ще се изплати отъ момента, отъ когато е придобито това право до края на освобождаването отъ войската, безъ да се регистриратъ и разписватъ. Тѣзи безработни трѣбва да подадатъ заявление подкрепено съ удостоверение отъ частта, въ което е обозначено времето, презъ което сж били на обучение.

При всички случаи обезщетението срещу безработица ще се изплаща на ергенитѣ, следъ завършването имъ отъ обучение, а на главитѣ на семействата презъ време, когато безработнитѣ се намиратъ на обучение и то на изрично посоченъ членъ отъ семейството на повикания.

Главната дирекция на труда и общественитѣ осигуровки съ окръжно № 161 отъ 7 ноемврий т. г. въ връзка прилагането на чл. 7 отъ Наредбата-законъ за уреждане заплатитѣ и осигуровкитѣ на повиканитѣ въ войската на временно обучение запасни служили и неслужили, отмѣня окръжно № 10 отъ 25 януарий с. г. въ следния текстъ: „Ако факта, че господаря и всички работници сж били повикани на временно обучение, работата въ заведението не е била прекъсната, а е била продължена (напримѣръ отъ съпругата на работодателя), като сж били наети нови работници на мѣстото на замѣнитѣ на обучение, Наредбата-законъ ще се прилага по отношение на повиканитѣ на обучение работници въ това заведение, защото е въ противоречие съ чл. 7 отъ Наредбата-законъ.

Съгласно окръжно № 118 отъ 31 юлий 1940 година главната дирекция на труда и общественитѣ осигуровки, когато работникъ работи на акордъ и надницата, която следва да получи по ведомостъ се опредѣля споредъ акордната цена и изработеното, при повикването му на временно военно обучение, работодателятъ ще му заплаща половинѣ надница отъ тая, която е плащаль на акорданта по ведомостъ въ деня на повикването му на обучение.

Въ наредбата-законъ и закона за гражданската мобилизация не се говори нищо за нещатнитѣ (непостояннитѣ) работници въ държавнитѣ, държавно-автономнитѣ, общинскитѣ и общественитѣ учреждения, а така сжщо и за наетитѣ за опредѣлено време или опредѣлена работа, затова Върховната смѣтна палата (о. с.) съ решение

№ 806 отъ 14 юний и № 174 отъ 19 ноемврий 1940 година е издала решение за това, като е дала и следнитѣ пояснения:

„Постояненъ работникъ“, споредъ закона за пенсиитѣ (чл. 5, буква „е“) е тоя, който е билъ на служба въ длѣжностъ при държавни, държавно-автономни, общински и други учреждения, плащана съ заплата, а не съ надница. Той има качество на служебно лице при изборнитѣ учреждения. Такова служебно положение нѣматъ „работничитѣ“ или „служащитѣ“, за които говори законътъ за общественитѣ осигуровки (чл. чл. 1 и 2); законътъ за настаняване на работа и осигуряване при безработица (чл. 30.); наредбата-законъ за трудовия договоръ (чл. 9) и наредбата-законъ за уреждане заплатитѣ и осигуровкитѣ на повиканитѣ въ войската на временно обучение запасни служили и неслужили (чл. чл. 1, 2 и 6). Тѣ не се ползуватъ съ правото на пенсия, обаче, надѣлжително се осигуряватъ противъ злополука, болестъ, майчинство и старостъ по фонда „обществени осигуровки“ както и противъ безработица.

„Постоянниятъ надничаръ“ не може да се счита за „постояненъ работникъ“ по смисъла на закона за пенсиитѣ за изслужено време, защото не получава месечна заплата за цѣла година, а надница за опредѣлено време отъ годината или месеца. Освенъ това, той не е назначенъ съ заповѣдь за опредѣлено време на служба въ длѣжностъ, плащана въ заплата, а съ надница. По смисъла на закона за общественитѣ осигуровки, закона за настаняване на работа и осигуряване при безработица, наредбата-законъ за трудовия договоръ и наредбата-законъ за уреждане заплатитѣ и осигуровкитѣ на повиканитѣ въ войската на временно обучение запасни служили и неслужили, „работничитѣ“ и „служащитѣ“ нѣматъ такова служебно отношение и не се ползуватъ съ правото на пенсия. Постоянниятъ надничаръ, обаче, е работникъ по смисъла на трудовитѣ закони изобщо.

Съ чл. 30 отъ закона за гражданската мобилизация за „постояннитъ надничари“ се дава ново третиране, т. е. следъ 4 май 1940 година и тѣ получаватъ пълната си надница или възнаграждение за презъ всичкото време на обучението имъ.

Положението на непостояннитъ надничари при държавнитѣ, държавно-автономнитѣ, общинскитѣ и общественитѣ служби за времето на новикването имъ въ войската на обучение се урежда съ наредбата-законъ за уреждане заплатитѣ и осигуровкитѣ на повиканитѣ на временно обучение служили и неслужили.

Законодателятъ не е далъ дефиниция на понятието „постояненъ надничаръ“, обаче, Върховната смѣтна палата съ решението си № 221 отъ 25 ноемврий 1939 год. (о. с.) е предоставила на администрацията да опредѣли, въ зависимостъ отъ естеството на извършената работа, кои надничари сж постоянни и кои непостоянни.

Понеже понятията „постоянни работници“ по смисъла на закона за пенсиитѣ за изслужено време и „постоянни надничари“ по смисъла на трудовитѣ закони изобщо, не сж спазени въ закона на бюджета на държавата, държавно-автономнитѣ, общинскитѣ и общественитѣ учреждения и се преплита съ изразитѣ: „временни работници“, „временни надничари“, „надничари“, „работници“, „постоянни нещатни работници“, „временни работници надничари“, затова при разрешаването на въпроса какво следва да се заплати на повиканитѣ въ войската на обучение лица, тия понятия трѣбва да се различаватъ съ огледъ на изложенитѣ условности.

Така, Върховната смѣтна палата е постановила следното:

1. Участвуващитѣ въ пенсионния фондъ постоянни работници при държавнитѣ, държавно-автономнитѣ и общинскитѣ учреждения, повикани на обучение въ войската получаватъ пълната си заплата за цѣлото времетраене

на обучението имъ както всички други служители при сжщитѣ учреждения.

2. Неучаствуващитѣ въ пенсионния фондъ постоянни надничари при държавнитѣ, държавно-автономнитѣ, общинскитѣ или общественитѣ учреждения, повикани на обучение въ войската, иматъ право на пълната си надница или възнаграждение презъ цѣлото времетраене на обучението, ако то е извършено отъ 1 юлий 1939 година до 12 януарий 1940 г. или следъ 4 май 1940 година и на половината отъ надницата или възнаграждението си, но най-много за три месеци, ако обучението е извършено отъ 12 януарий до 4 май 1940 година.

3. Наетитѣ при условията на наредбата-законъ за трудовия договоръ непостоянни надничари при държавни, държавно-автономни, общински или обществени учреждения, повикани на обучение следъ 1 юлий 1939 година, иматъ право на надница или възнаграждение въ половинъ размѣръ и то най-много за три месеци, считано отъ деня на повикването имъ на обучение.

4. Наетитѣ отъ сжщитѣ учреждения за опредѣлено по трудовия договоръ време или за опредѣлена по трудовия договоръ работа, непостоянни надничари, повикани на обучение следъ 1 юлий 1939 година, иматъ право-първитѣ на половината отъ надницата или възнаграждението си само за опредѣленото по трудовия договоръ време, но най-много за три месеци, а вторитѣ — само за времето, презъ което е трѣбвало да се свърши опредѣлената по трудовия договоръ работа, за която сж били ангажирани, но пакъ най-много за три месеци.

Това решение на Върховната смѣтна палата се прилага по аналогия и за всички работници при частнитѣ предприятия, особено когато се касае за временнитѣ работници или за такива, наети за опредѣлена работа.

Когато работодателятъ, по силата на наредбата-законъ за уреждане заплатитѣ и осигуровкитѣ на повиканитѣ въ войската на временно обучение запасни слу-

жили и неслужили или въз основа на гореказаните решения на Върховната смъртна палата, не следва да плаща надницата или възнаграждението на военно повикания неговъ работникъ, поради прекратяване на работата, липса на материали, изтичане срока по договоръ за определено време или определена работа, или съгласно чл. 1, ал. II поради изтичане на повече отъ три месеца или, пъкъ, ще му плаща въ по-малкъ размъръ, е длъженъ писмено да предупреди общинското управление-респективно службата ИВП, съответната инспекция на труда и о. о. и семейството му, за да може последното съ допълнителна молба обр. № 7 или молба обр. № 1, да поиска издръжка въз основа на чл. 10 или 24 отъ Правилника за ИВП, ако доходътъ му, при новосъздаденото положение, е подъ определенитъ въ чл. 20 отъ сжия правилникъ норми.

Съгласно чл. 11-б отъ Закона за измѣнение и допълнение наредбата-законъ за временно уреждане на наемнитъ отношения (Държавен вестникъ брой 125 отъ 1940 год.) — „Наемнитъ договори за всъкаквъ видъ помѣщения не могатъ да бждатъ развалени по каквато и да било причина, ако наемателятъ е повиканъ на военно обучение или мобилизиранъ, презъ всичкото време докато трае военното обучение или мобилизацията и до единъ месецъ следъ освобождаването му“.

Министерскиятъ съветъ съ XII постановление, взето въ заседанието му отъ 2 августъ 1940 година, протоколъ № 125 (Държавен вестникъ брой 182 отъ 14 августъ 1940 год.), въз основа на чл. 33 отъ Закона за гражданската мобилизация, е постановилъ:

„Всички задължения на лица, повикани на временно военно обучение, се отсрочватъ до като трае обучението на длъжника и единъ месецъ следъ свършването му. Отсрочката засѣга и лихвитъ.

Противъ сжиятъ лица, презъ време на отсрочката, не могатъ да се извършватъ никакви принудителни из-

За да се даде навреме издръжка на семейството на повиканъ на временно обучение, последниятъ следва да удовлетвори, че действително е постъпилъ на обучение и не ема щатна длъжностъ въ войската, съ съответна заплата; а за прекратяване на издръжката, трѣбва да удовлетвори тата на освобождаването му отъ обучение.

За да се изплаща своевременно издръжката по правилника ИВП, което е отъ най-големо значение за духа на повиканитъ на временно обучение, Министерствъ на войната, заповѣдь № 169, отъ 10 априлъ 1942 год., (Държ. вестникъ брой 86 с. г.), заповѣдва:

1. Ротнитъ командири още при постъпването на повиканитъ на временно военно обучение да издаватъ и всички удостоверения образецъ „А“, независимо отъ това дали направено искане отъ последнитъ, съ изключение само за ония отъ повиканитъ, които получаватъ заплатитъ или надницитъ си отъ учрежденията, въ които работятъ.

Тѣзи удостоверения повиканитъ сж длъжни незабавно да изпратятъ на семействата си, за да може последнитъ да ги представятъ въ общината, безъ което определената издръжка няма да бжде платена.

2. Ако на повиканъ на временно обучение въ последствие се даде щатна длъжностъ въ войската, ротнитъ командири сж длъженъ да съобща това незабавно наповиканитъ въ община, въ която е мѣстожителството на повикания, ато посочи и датата на заемането щатната длъжностъ.

Получаванитъ пари на ржце отъ военно повиканитъ се се считатъ за заплата.

3. На всички повикани при освобождаването имъ отъ служба, ротнитъ командири да издаватъ удостоверения образецъ „Б“, въ които да се вписватъ точнитъ дати на освобождаването, което да съответствува на датитъ на сдаването и отписването отъ храна, като знаятъ, че за неточностите и отписването има и гражданска отговорностъ.

Тѣзи удостоверения освободенитъ отъ временно военно обучение сж длъжни да представятъ въ общината веднага следъ пристигането.

4. Пуснатитъ въ домашенъ отпускъ повикани на временно обучение сж длъжни да представятъ въ общината отпуснитъ си билетъ, ако семействата имъ получаватъ издръжка.

Образецъ „А“

Удостоверение

№

Въз основа на заповѣдь № 169 отъ 10 априль 1942 год. на Министра на войната, дава се настоящето на

(чинъ и тритѣ имена)

отъ гр. (с.) околия въ
Удостоверение на това, че той е повиканъ на временно во-
енно обучение и е започналъ последното на
1942 година. (дата словомъ)

Сжщиятъ не заема щатна длѣжностъ въ войската и не получава съответната заплата*).

Сжщиятъ заема щатна длѣжностъ въ войската и по-
лучава съответната заплата*).

(дата)

(подпись)

..... Командиръ на рота, (батарея,
(чинъ) ескадронъ) отъ полкъ

*) Ненуждното да се зачертае внимателно съ хори-
зонтални черти.

Образецъ „Б“

Удостоверение

№

Въз основа на заповѣдь № 169 отъ 10 априль 1942 г.
на Министра на войната, дава се настоящето на

(чинъ и тритѣ имена)

околия въ удостоверение на това, че той
е освободенъ отъ временно военно обучение на
194 година. (дата словомъ)

(дата)

(подпись)

..... Командиръ на рота (батарея,
(чинъ) ескадронъ) отъ полкъ

Чистотата не само краси, но и
предпазва отъ много заболявания.

пълнителни действия, независимо отъ характера на за-
дължението.

Презъ това време не се допускатъ никакви протести
на полични, мѣнителнични и др. задължения на такива лица.

Фактътъ, че длѣжникътъ е повиканъ ичи освобо-
денъ отъ временно военно обучение, се установява по
всѣки подходящъ начинъ“.

За да могатъ, както повиканитѣ на временно обу-
чение длѣжници, така и тѣхнитѣ кредитори законосъоб-
разно да използватъ разпоредбитѣ на горното постано-
вление, особено по установяване факта на повикването
и освобождаването имъ отъ временно обучение, съ запо-
вѣдь № 308 отъ 12 августъ 1940 год. на Министѣра
на войната (Държавенъ вестникъ, брой 182 отъ 14 ав-
густъ н. г.), се вмѣнява въ дългъ на всички длѣжници,
при повикването имъ, да уведомятъ кредиторитѣ си, като
въ срокъ отъ 10 дни следъ явяването въ частта си
представятъ на сжщитѣ кредитори удостоверение отъ
ротнитѣ си командири по приложения образецъ (№ 1),
че сж повикани на временно обучение, съ обозначение
датата на започване му.

Обр. № 1.

УДОСТОВѢРЕНИЕ

№

Въз основа заповѣдь на Министѣра на войната
№ 308 отъ 12 августъ 1940 год., дава се настоящето на
.....
въ удостоверение на това, че е повиканъ на временно
обучение и е започналъ последното на

..... (дата)

..... (подпись)

..... — Командиръ на рота (батарея,
..... ескадронъ) отъ полкъ.

Следъ уволнението имъ отъ обучение, сжщитѣ длъжници, въ десетъ дневенъ срокъ, сж длъжни да представятъ на кредиторитѣ си друго удостовѣрение по приложения образецъ (№ 2), отъ което да се вижда точната дата на освобождаването имъ отъ войската.

Обр. № 2.

УДОСТОВѢРЕНИЕ

№

Възъ основа заповѣдь на Министѣра на войната № 308 отъ 12 августъ 1940 год., дава се настоящето на , въ удостовѣрение на това, че е освободенъ отъ временно обучение на

(дата) (подпись)

. — Командиръ на рота (батарея, ескадронъ) отъ полкъ.

Горнитѣ удостовѣрения ще служатъ и за доказателства предъ сждебнитѣ власти, при установяване отсрочката.

Министерството на финанситѣ съ окръжна наредба № 150 — А отъ 23 августъ, 1940 година (Държавенъ вестникъ брой 202 отъ 7 септемврий с. г.) нарежда горекананото XII постановление на Министѣрския съветъ да се прилага така:

„Само по отношение на лицата, повикани на временно обучение, нѣма да се предприематъ каквито и да било принудителни действия за събиране на всчикитѣ събираеми държавни данъци, както и присждени глоби, обезщетения и пр., докато трае временното имъ обучение и единъ месецъ следъ свършването му“.

Министерството на вътрешнитѣ работи и народното здраве, отдѣление за общественитѣ грижи, съ окръжно

№ 5482 отъ 15 юний 1940 година дава следнитѣ арешдания:

а) да се разгласятъ по-важнитѣ распоредби на правилника *ИВП* като на заинтересуванитѣ се разясняватъ подробноститѣ му;

б) да снабдяватъ безплатно съ молба обр. № 1 всѣки заинтересуванъ и го упжтватъ въ попѣлването на млбата;

в) да приематъ, провѣрватъ и разглеждатъ поданитѣ молби;

г) да уведомяватъ на време всѣки молителъ за релтата отъ молбата му;

д) да издаватъ на време боновитѣ книжки за изъжка.

Въ сжщото окръжно всѣка община се задължава създаде добре подредени нарочни гишета или бюра справки, упжтвания, съвети, попѣлване на молби и др. т.; се опредѣлятъ точно приемни часове за оплаквания пр. въ връзка съ *ИВП*; да се опредѣлятъ мѣстата, итѣ и часоветѣ за плащане на издрѣжкитѣ.

Министерството на вътрешнитѣ работи и народното равѣ, дирекция на администрацията, отдѣление за обшвени грижи, съ окръжно № 7385/И-5 отъ 9 августъ 40 година, точка 8-ма, разрешава при опредѣлянето нятието „семеѣство“ по чл. 2 отъ правилника *ИВП*, огледъ на сжществуващитѣ на много мѣста така наченитѣ „неузаконени бракове“, да се считатъ за члѣве на семеѣството на единъ мобилизиранъ или повинъ на временно обучение, който е въ незаконенъ акъ, само неговитѣ деца отъ тоя бракъ, но не и съпруга и нейнитѣ възходящи. Издрѣжката, която се следа такива деца по правилника, да се изплаща на лицето, ето обикновено се грижи за тѣхъ, обаче, подъ надла на общината.

Съгласно точка 9-та отъ сжщото окръжно, възъ нова надпись № 2101 отъ 27. VII. 1940 г. на отдѣла

временна трудова повинност при Министерството на обществените сгради, пжтищата и благоустройството, на чалдъуващите лица и работниците — надничари въ работните групи, формирани от отдела временна трудова повинност, се считат за постоянни надничари и получават следващите им се надници за времето, прекарано на обучение въ войската.

Въ изпълнение на XIV постановление на Министерския съветъ, взето въ заседанието му отъ 21 юни 1940 година, протоколъ № 97, Министерството на общественитѣ сгради, пѣтищата и благоустройството — отдѣлъ временна трудова повинность, съ окръжно № 202 отъ 20 юлий с. г. (Държавенъ вестникъ брой 167 отъ 27 юлий 1940 год.), разяснява признаване правото на освобождаване или не отъ временна трудова повинность на преминалитѣ военно обучение презъ 1939 и 1940 година лица.

Съгласно поменатото постановление на Министерския съветъ:

„Всички запасни офицери, подофицери, войници и трудоваци (служили и неслужили), повикани през 1938 и до 8 май 1940 година на обучение във войската и трудовите части, независимо от срока за който са били повикани на обучение и сж на частна работа или на работа при частни лица (търговски фирми, фабрики, земеделски стопанства и др.), се освобождават от временна трудова повинност за 1940 или за 1941 година

Не се освобождават от временна трудова повинност, за същото време, повиканите на обучение които въ момента на повикването им, сж заемали държавна, държавно-автономна, общинска или обществен служба или сж постоянни надничари при същитъ учреждения.

Всички повикани на обучение, за времето от 8 май 1940 година и на сетне, не се освобождават от временна трудова повинност.“

Съ това си постановление Министерският съветъ ели да се обезпечи поне отчасти онази частъ отъ взетитъ на военно обучение граждани, които, напускайки аботата си, не сж получили за това време отъ никжде аплати и възнаграждения или сж ги получавали само въ оловинъ размъръ. Онѣзи граждани, които сж получавали заплатитъ или възнагражденията си отъ учрежденията или предприятия, въ които сж били на абота, естествено не следва да бждатъ освобождавани въ временна трудова повинностъ, понеже времето, прекарано въ войската, имъ е било напълно заплатено. Съ прилагане правилника за ИВП отъ месецъ май 1940 г. се освобождава отъ временна трудова повинностъ никой отъ повиканитъ, защото, за времето презъ което е на обучение, съгласно правилника, издржжката на семейството става отъ страна на държавата, ако получавания общъ доходъ на всички членове, включая и тоя на повикания, е по-малкъ отъ предвиденитъ въ сщия правилникъ размъри.

Съгласно XXV постановление на Министерския съвет, взето въ заседанието му отъ 22 юлий 1940 год., протоколъ № 120 (Държавенъ вестникъ брой 170 отъ 31 юлий 1940 год.), възъ основа чл. 33 отъ закона за гражданската мобилизация:

„Спира се изпълнението на съдебни решения за опразване на помещения, въ които граждански или военно мобилизирани предприятия упражняват занятие или индустрия.

Спирането има действие докато трае мобилизацията и два месеца след демобилизацията имъ“.

Когато работодателят няма законно основание не следва да плаща или ще плаща по-малко от определеното възнаграждение на мобилизирания или повикалия на временно обучение свой работник поради спиране на работата във предприятието по разни причини (липса на сурови материали, настъпване на мъртвия

Учтивостта не струва нищо,
а може да купи всички

сезонъ и пр.), изтичане срока по договоръ и др., трѣбе своевременно писмено да предупреди семейството и повикания, общината и съответната инспекция на труд и общественитѣ осигуровки.

Това е необходимо, за да може семейството временно да поиска съ допълнителна молба обр. № или съ молба обр. № 1 издрѣжка споредъ правилник за ИВП.

2. СЪ П РА В И Л Н И К А

за обработване земеделскитѣ стопанства на военни или граждански мобилизиранитѣ или повикани временно обучение лица, които оставатъ безъ достатъчно работна рѣжа и инвентаръ и за организацията дейността на органитѣ за това (Държавен вестникъ брой 130 отъ 12. VI. 1940 год.

Се цели да се уреди, както за въ мирно так и за въ военно време, обработването земеделскитѣ стопанства на военно или граждански мобилизиранитѣ или повикани на временно обучение лица, които оставатъ безъ достатъчно сръдства (работници, работен добитѣкъ, земеделски машиненъ инвентаръ, превозни сръдства, семена, кредитъ и други), необходими за правилното и навременно извършване на всички земеделско стопански работи.

Подлежатъ на обработване, споредъ правилника земеделскитѣ стопанства на онѣзи военно или граждански мобилизирани или повикани на временно обучение лица, семействата на които не могатъ да извършватъ обикновеннитѣ си земеделско-стопански работи, поради недостигъ на работни рѣже, добитѣкъ, земеделски инвентаръ, превозни сръдства, семена, кредитъ и пр.

Подпомагането на подлежащитѣ за обработване земеделски стопанства се извършва:

а) за цѣлата страна — отъ службата за гражданска мобилизация при Министерството на земеделието и държавнитѣ имоти, подпомогната отъ областнитѣ земеделско-стопански директори и околийскитѣ агрономи;

б) за общината — общинскиятъ кметъ, подпомогнатъ отъ общинския земеделско-стопански комитетъ;

в) за отдѣлнитѣ населени мѣста — мѣстнитѣ земеделско-стопански комитети, подпомогнати отъ десетницитѣ-рѣководители на групи земеделски стопанства.

Всички органи натоварени съ провеждането на това подпомагане сж длѣжни:

а) да рѣководятъ, обединяватъ, съгласуватъ и надзираватъ дейността на всички органи и служби за осигуряване подпомагането на подлежащитѣ за обработване земеделски стопанства;

б) да провеждатъ издаванитѣ нареждания въ връзка съ подпомагането;

в) да организиратъ, изискватъ, разпредѣлятъ и размѣстватъ при нужда и поискване земеделско-произодственитѣ сръдства отъ една околия въ друга или отъ едно населено мѣсто въ общината въ друго.

Общинскиятъ кметъ е длѣженъ да издирва и установява подлежащитѣ за обработване земеделски стопанства.

Въ тая си дейность, той се подпомага отъ общинскиятъ земеделско-стопански комитетъ. Състава на този комитетъ, който се учредява и действува още отъ мирно време, е:

Председател — общинскиятъ кметъ; подпредседател — участковиятъ (мѣстниятъ) агрономъ и членове: двама вещи, дейни и почтени земеделски стопани, свободни отъ военни задѣлжения, избирани отъ общитѣ събрания на мѣстната земеделско-стопанска задруга.

Този комитетъ е съвѣщателенъ и помощенъ органъ на кмета. Задачата му е да проучва, установява и про-

Най-опасния врагъ въ боя е страхътъ

всѣгда всички необходими за постигане поставената цел мѣроприятия въ общината.

Всѣка община назначава специаленъ чиновникъ свободенъ отъ военни задължения, който е секретаръ на общинския земеделско-стопански комитетъ и завежда общинската служба за подпомагане подлежащитѣ за обработване земеделски стопанства.

Въ всѣко населено мѣсто (отъ състава на общината) се учредява, сѣщо още отъ мирно време, мѣстенъ земеделско-стопански комитетъ въ съставъ: председателъ, представителъ на общинската властъ (кметския намѣстникъ или общински съветникъ) и членове: двама вещи дейни и почтени стопани, свободни отъ военни задължения или стопанки, избрани отъ общото събрание на мѣстната земеделско-стопанска задруга. За секретаръ на мѣстния комитетъ се назначава подходящо отъ нейния съставъ лице.

Мѣстниятъ земеделско-стопански комитетъ е непосредственитѣ изпълнителенъ органъ за подпомагане на подлежащитѣ за обработване земеделски стопанства въ населеното мѣсто. Той проучва, установява и провежда всички необходими за постигане поставената цел мѣроприятия; а така сѣщо ръководи и надзирава дейността на ръководителитѣ-десетници.

Въ всѣко населено мѣсто се образуватъ групи отъ по около 10 (десетъ) земеделски стопанства, съ назначенъ единъ ръководител-десетникъ измежду тѣхъ. Групирането на стопанствата трѣбва да става на свободни начала (по роднински, съседски и приятелски връзки), работни и производствени условия, като се внимава за равномерното разпредѣление на производственитѣ сръдства въ различнитѣ групи.

Така че, всѣка земеделско-стопанска група за взаимоподпомагане трѣбва да притежава по възможность равномерно и достатъчно работни ржце, добитѣкъ, орждия, машини и превозни сръдства за навременното обслужване на всички земеделски стопанства въ групата.

Пълновръстнитѣ членове (мжже и жени) на всѣка група избиратъ помежду си за ръководител-десетникъ най-дейния, най-подготвения и най-достойния мжжъ, свободенъ отъ повикване подъ знамената. Той се утвърждава и назначава за такъвъ отъ кмета на общината.

Ръководителтѣ-десетникъ, подъ прѣкия надзоръ и подкрепа на мѣстния земеделско-стопански комитетъ : длѣженъ :

а) да организира целесѣобразно и справедливо производственитѣ сръдства и дейности на стопанствата въ своята група така, че подлежащитѣ за обработване земеделски стопанства да бждатъ напълно подпомогнати и да не се чувствува липсата на мобилизираното лице или реквизиранитѣ добитѣци и производствени сръдства въ тия стопанства. За това, ръководителтѣ-десетникъ има право да прехвърля работници, работенъ добитѣкъ и инвентаръ отъ едно стопанство въ друго съ огледъ на пълното, навременно и планомерно използване на тия сръдства за производството. При нужда, той поисква воевременно недостигащитѣ сръдства за групата отъ мѣстния земеделско-стопански комитетъ;

б) да се грижи за поддържането въ изправность орждията, колитѣ и машинитѣ, съ които разполагатъ стопанствата въ групата, както и за набавянето на нови такова за частно и общо използване.

Всички земеделско-стопански комитети се конструиратъ още отъ мирно време и пристѣпватъ, при нужда, къмъ изпълнение на възложенитѣ имъ задачи.

Така, мѣстнитѣ земеделско-стопански комитети разпредѣлятъ стопанствата на групи, което разпредѣление се утвърждава отъ общинския кметъ.

Групитѣ си избиратъ ръководител-десетникъ, който сѣщо се утвърждава отъ общинския кметъ.

Всѣки земеделско-стопански комитетъ си изготвя планъ за действие въ своя районъ съ огледъ пълното и навременно обработване чрезъ задължителна взаим-

помощъ земеделскитѣ стопанства на военно или граждански мобилизиранитѣ или повиканитѣ на временно обучение лица, които сж останали безъ достатъчно работна ржка и инвентаръ.

При липса на работна ржка и инвентаръ въ землището на нѣкоя община, такива се доставятъ чрезъ гражданската мобилизация отъ най-близкитѣ села, райони или околии.

Провеждане подпомагането на подлежащитѣ за обработване земеделски стопанства се свежда къмъ следното

а) всички държавни, общински и общесвени служби и частни лица сж длъжни да даватъ пълно съдействие на съответнитѣ органи за постигане на поставената отъ правилника цель;

б) при разпредѣлението, размѣстването и използването на земеделската работна ржка и работенъ добитъкъ да се спазватъ обичайнитѣ право, начинъ, условия възможности и др., както и разликата въ работнитѣ сезони въ планинскитѣ и полскитѣ части на областитѣ

в) да се използватъ, съ разрешение на военнитѣ власти, пленнически и бѣжански групи;

г) да се използва свободното и годно за земеделски трудъ градско население съ огледъ на произхода му, връзкитѣ му и нуждитѣ на сжщото население;

д) да се използватъ групово ученицитѣ отъ горнитѣ класове на гимназиитѣ и специалнитѣ училища, когато сж свободни отъ учебни занятия;

е) използванитѣ за земеделска работа лица се считатъ граждански мобилизирани и семействата имъ се издържатъ съгласно „Правилникътъ за осигуряване издръжката на семействата на военно или граждански мобилизиранитѣ и на повиканитѣ на временно обучение лица“. Тѣ получаватъ безплатно храна и квартира отъ самото стопанство, кждето работятъ като членове на семейството;

ж) да се храни и гледа работния добитъкъ като собственъ добитъкъ на стопанството, въ което работи;

з) дадения за използване земеделски инвентаръ въ стопанството, да се държи въ исправностъ и годностъ за работа, като разходитѣ по поправкитѣ му сж за смѣтка на стопанството, въ което се използва;

и) безплатно превозване земеделскиятъ инвентаръ, работницитѣ, добитъка и пр. за подпомагане подлежащитѣ за обработване земеделски стопанства по Българскитѣ държавни желѣзници;

к) издействуване, при нужда, отъ страна на земеделско-стопански комитетъ необходимитѣ за нѣкои стопанства кредити отъ съответнитѣ за случая кредитни учреждения, като изплащането имъ става отъ полученитѣ доходи на подпомогнатитѣ стопанства.

Провиненитѣ длъжностни лица и всички неизпълнили нарежданията на властитѣ по настоящия правилникъ, се наказватъ съгласно закона за гражданската мобилизация.

Съ окръжно № 17858 отъ 3 юний 1940 год. на Министерството на земедѣлието и държавнитѣ имоти (Държавенъ вестникъ брой 130 отъ 12 юний с. г.) се дава разяснение по прилагане правилника и подканя всички длъжностни лица за бърза и дейна работа. Като особено внимание се обръща на чл. 18-ти отъ правилника, който разрешава размѣстването на работенъ добитъкъ, работна ржка и инвентаръ не само въ кржга на една група, но и отъ една група въ друга, отъ едно село въ груго, отъ една община въ друга, отъ една околия въ друга съ цель да се постигне ефикасна помощъ при обработването на земитѣ на военно или граждански мобилизиранитѣ.

Съ окръжно № 150 отъ 21 августъ 1940 год., отдѣление стопанско, служба по гражданската мобилизация при сжщото министерство се даватъ допълнителни разяснения и нареждания за длъжноститѣ на всички ор-

Опасенъ врагъ е онзи, който
е решенъ да загине съ честь.

Остри камъни брашно не мелятъ.

гани и участващи въ земеделско-стопанскитѣ комитети. Въ това окръжно се уяснява начина за взаимопомощта, която се дава на всѣко стопанство, което има извикано на обучение лице, съ изключение на тия стопанства, които поради достатъчно работна ржка се отказатъ писмено отъ такава. Тая взаимопомощъ не се заплаща отъ стопанството, на което е указана, когато е до размъръ отъ 5 до 10 надници, за отдѣлна сезонна полска работа, отъ колкото приблизително е било лишено стопанството съ повикването на нѣкой отъ неговитѣ членове въ войската.

Ако за взаимопомощта се използватъ членоветѣ на бедни стопанства, които презъ работнитѣ сезони препечелватъ нѣщо съ труда си за своята издръжка, то на такива следва да бжде заплащано отъ сумитѣ, които сж постъпили въ общината отъ земеделскитѣ стопанства, които сж предпочели да заплатятъ равностойността на опредѣленитѣ имъ за взаимопомощта надници. Така ще се постигне справедливо разпредѣляне на взаимопомощта, като по-заможнитѣ ще платятъ безъ да работятъ, а победнитѣ ще работятъ и ще имъ бжде заплатено по обичайнитѣ за работата и мѣстото надници.

Когато се подпомага земеделското стопанство съ работенъ добитѣкъ или превозни срѣдства, на което е билъ реквизиранъ добитѣкъ и за него му се заплаща отъ държавата, това стопанство е длъжно да си заплати указаната му услуга, но по цени равни на тия, които държавата му заплаща за реквизирания добитѣкъ или за превознитѣ срѣдства.

Съ това окръжно се задължаватъ кметоветѣ да издирятъ нуждаещитѣ се и имъ укажатъ действителна помощъ, а не да очакватъ нуждаещитѣ се да поискатъ такава.

Когато въ дадена община липсва необходимата работна ржка и инвентаръ, такива се набавятъ чрезъ

гражданска мобилизация отъ други общини съ постановление на Министерския съветъ. Въ такъвъ случай общинскитѣ кметове сж длъжни да направятъ своевременно презъ околийскитѣ агрономи искане до Министерството на земеделието и държавнитѣ имоти, въ което да изложатъ колко и съ каква специалность работници имъ сж необходими, за колко време и отъ кога до кога, колко и какъвъ инвентаръ имъ е необходимъ, за колко време и отъ кога до кога.

Не трѣбва да се мисли, че подкрепата и улесненията, които дава държавата, сж пълна отплата срещу данъта, която дава отдѣлнитѣ граждани, и че тази подкрепа може да служи за спестявания. Съ всички казани мърки за издръжка на нуждаещитѣ се войнишки семейства и подпомагане земеделскитѣ стопанства, държавата цели да създаде условия за по-безболезненото преживяване отъ страна на семейството времето, презъ което лицето, грижещо се за издръжката му, е въ редотъ на войската.

Държавата призовавайки своитѣ граждани да изпълнятъ свещения си дългъ къмъ Родината, въ тия особено бурни и неспокойни времена, когато се решаватъ съдбинитѣ на малки и голѣми народи, е разчитала и винаги разчита, че всички ще се отзоватъ въодушевени отъ чувствата на онзи възвишенъ идеализъмъ, съ който безвъзмезно и беззаветно служиха подъ роднитѣ знамена тѣхнитѣ бащи и дѣди, търпейки лишения и несгоди и жертвувайки най-скъпото и най-ценното си благо — своя животъ, само за благо на скъпата Родина.

III. ПРАВИЛА ЗА ХРАНЕНЕТО.

Насоки за хранене, смилане на храната, правилно и здравословно запазване на храната.

Единъ отъ важнитѣ проблеми за всѣко семейство, а особено за домакинята, е да може да приготви храната по такъвъ начинъ, че тя да бѣде здрава, питателна и да е въ състояние да замѣсти загубеното отъ организма.

Въ организма на човѣка непрестанно се извършватъ химически и физиологически процеси, отъ които се получава енергия и загуба на материални частици отъ организма. Човѣкъ, въ зависимостъ отъ работата, която извършва, изгубва повече или по-малко материални частици и енергия отъ тѣлото си. За да запази цѣлостта и работоспособността на организѣ и цѣлия организъмъ, той трѣбва изгубенитѣ и изразходвани частици и енергия да попълни съ други.

Чрезъ храната човѣкъ получава необходимитѣ за поддържане съществуването на организма вещества.

Нѣкой отъ съставнитѣ частици на организма се намиратъ готови въ храната и се приематъ направо. Други отъ тѣхъ трѣбва да се разложатъ въ храносмилателния каналъ и подложатъ на редъ преобразувания, за да получатъ присжитѣ съставни части на организма.

Въ състава на организма, като съставна частъ на храната влизатъ главно следнитѣ вещества: въглехидрати или въглеводи, които се намиратъ въ хлѣба, брашното, макаронитѣ, картофитѣ и др.; — бѣлтѣци, които се намиратъ въ месото, сиренето, яйцата и др.; — мазнини, намиратъ се въ масѣта, сланината, месото-зехтина и др.; — вода и соли. Пълноценната храна, обаче, трѣбва да съдържа още и така нареченитѣ витамини. Това сж вещества, които сж съставни части на ферментитѣ и организмътъ не може самъ да ги образува, а трѣбва да ги получи (вземе) отвънъ.

Изобщо, храната трѣбва да съдържа всички вещества, които сж необходими за градивни цели на организма. Ето защо, храната не трѣбва да е еднообразна, а най-разнообразна. Това съставлява едната важна страна на храненето.

Другата важна страна на храненето е енергитичната. Това е постоянното образуване на енергия въ организма, което е единъ отъ най-характернитѣ признаци на живота и се изразява въ работа и топлина. При покой, по-голямата частъ отъ образуваната енергия преминава въ топлина, когато при работа, голѣма частъ отъ нея преминава въ работа.

Освенъ това, при храненето трѣбва да се обърне особено внимание на количеството и качеството на храната, като не се забравя, че храни не това, което се яжда, а това, което се използва отъ организма, затова дълъгъ е на всѣки чрезъ рационално хранене да предпази е само себе си, но и потомитѣ си. Оскъдното хранене въ детската възраст остава неизлѣчими следи за презъ цѣлъ животъ.

Всички съставни части на тѣлото, което се състои отъ бѣлтѣчни вещества, въглехидрати, вода и минерални соли, произлизатъ отъ храната. Развитието на организма и способността за размножение сж въ зависимостъ отъ приемането на различни хранителни вещества.

Така, организмътъ трѣбва да приеме толкова отъ гия вещества, колкото е загубилъ. Ето защо, необходимо е да се знае какво количество отъ тия вещества сж необходими за човѣкъ за 24 часа. Така, за възрастенъ човѣкъ за едно денонощие срѣдно сж нуждни:

	Бѣлтѣчни Тлѣстини Въглехидрати		
при почивка . . .	100 грама	50 грама	400 грама
при срѣдна работа	120 "	60 "	450 "
при усилена работа	143 "	100 "	500 "

Чисти хранителни вещества приемаме въ изключителни случаи (само захарта). Обикновено, нашата храна представлява смесъ от различни хранителни вещества, което е от голямо значение за храненето. Различните храни представляват подходящи смеси от най-разнообразни хранителни вещества, необходими за организма.

Поглъщанитъ отъ организма хранителни вещества, се съединяватъ съ вдишвания отъ въздуха кислородъ, въ резултатъ на което се образува топлина. За измѣрване на тая топлина служи калория — т. е. количеството топлина нужна да повиши температурата на 1 кгр. вода на единъ градусъ.

Необходимото количество калори за възрастенъ човѣкъ въ денонощието е приблизително:

	На кгр. тегло за 1 денонощие:	За цѣлия организмъ за 1 денонощие
при пълна почивка . . .	30—35 калори	1800—2000 калори
при полупочивка . . .	35—40 "	2000—2550 "
при срѣденъ физ. трудъ	45—50 "	2700—3000 "
при тежъкъ " "	55—60 "	3500—4000 "
при много тежъкъ " "	80—85 "	5200—6000 "

Хранителнитъ вещества се раздѣлятъ на две голѣми групи:

а) енергитични, веществата които служатъ за поддържане на тѣлесната температура и извършване на различни видове работа на организма. Това сж бѣлтъцитѣ, въглехидратитѣ и мазнинитѣ;

б) защитни вещества, които служатъ за изграждане на тъканитѣ. Това сж бѣлтъцитѣ, витаминитѣ, минералнитѣ вещества, солитѣ и водата.

Разнитѣ хранителни вещества трѣбва да се приематъ отъ организма въ такова количество, че не само да замѣстятъ изхабеното количество, а да представляватъ достатъчна гаранция за предпазване на организма отъ пони-

жение на работоспособността и съпротивителната му сила.

Затова при избора на храна трѣбва да се гледа жщата да съдържа достатъчно количество защитни вещества (бѣлтъци, соли, витамини); въглеходи и мазнини.

Като се знае процентния съставъ на питателнитѣ вещества въ разнитѣ видове хранителни продукти, може а се изчисли, колко и какви продукти сж необходими, а да се приготви храна, която да задоволи нуждитѣ а организма.

За правилното хранене на човѣка е необходимо ще и правилното приготвление на храната, което рѣбва да бжде колкото е възможно по-примитивно. обре е да се употребяватъ колкото е възможно повече ранителни продукти въ свършено сурово състояние.

Правилното и рационално приготвление на храната гъ домакинята става чрезъ подготовката на продуктитѣ приготвление на храната.

Подготовката на продуктитѣ става както следва:

Месата отъ животни, птици и риба, следъ провѣрка а не сж развалени, загнили или червясали, се измиватъ обре въ текуща вода до изчезване на всѣкаква миризма, зсушаватъ се въ суха, мека и чиста кърпа и се оставатъ ъколко минути за пълното премахване на влагата.

Зеленчуцитѣ, коренитѣ и плодоветѣ се измиватъ редварително много добре, отстраняватъ се загнилитѣ ли повредени части и по възможностъ се обѣлватъ най-ьно, така че да се запазятъ повече витамини, които ормално се намиратъ близо до обвивната ципа на плода. ко е необходимо продукта да се постави следъ обелване-о въ вода, да се вари или попари, то тая вода не бива да се върли, а да се постави въ яденето, защото въ нея сж се азтворили вече една частъ отъ хранителнитѣ му соли и итамини. Зърната, сухитѣ зеленчуци и плодове, следъ .обро изчистване и измиване, се накисватъ известно време 1—2 часа) и следъ това се поставятъ за варене въ жщата вода.

Приготовление на храната.

Следъ приготвяването на продуктитѣ, необходими за готвене, се пристѣпва къмъ самото готвене.

Добъръ и силно хранителенъ животински, месенъ и растителенъ бульонъ се получава като месото или коренитѣ и зеленчуцитѣ, нарѣзани на сръдни парченца, а коститѣ начупени, се заливатъ съ хладка вода и се поставятъ да вратъ нѣколко часа на умѣренъ огнь. Соль се прибавя въ края на вренето, непосредствено преди сваряването, защото ако храната ври съ солта, последната спира извличането на хранителнитѣ вещества отъ врѣщия продуктъ, което е отъ голѣмо значение

Повечето витамини при варенето се разрушаватъ.ето защо, следъ приготвяването на супата и следъ като, позастине, се поставя прѣсенъ сокъ отъ сурови моркови, домати или лимони и дребно нарѣзали листа на добре измитъ магданозъ, копъръ и др., които добавятъ разрушенитѣ витамини. Така приготвениятъ бульонъ е добъръ и хранителенъ, обаче, месото остава изварено и безвкусно, съ малка хранителна стойностъ.

Вкусно варено месо се получава, като се постави въ кипяща вода и не се вари дълго време или пкъкъ месото предварително да се запържи и следъ това постави да ври. При пускането на месото въ кипяща вода или при запържването, на повърхността на месото бързо се образува ципа отъ съсиренъ бѣлткъкъ, която не позволява извличането на веществата отъ месото.

Най-добриятъ способъ за готвене на месо, птици, риба и дивечъ, при който се запазватъ витаминитѣ, ароматичнитѣ и вкусови вещества е задушването имъ въ специални сждове и готвени при температура 80 до 90° съ малко вода.

Зеленчуцитѣ, които ще служатъ за гарнитурѣ къмъ месото най-добре е да се варатъ на пара или пкъкъ

ушено, съ малко вода, която вода обезателно се трѣбва въ храната.

За засилване и запазване витаминитѣ и хранително съдържание въ храната, се прибавя прѣсно краве ло следъ като яденето е зготвено и позастинало: общо кашитѣ, соса и гарнитуритѣ да се примѣсватъ студено и сурово краве масло, което дава добъръ съ, ароматъ и витамини.

Компотитѣ и пюретата да се правятъ отъ прѣсни дукти, да вратъ на ниска температура и задушватъ. й-добре е употребяването на плодоветѣ въ суровъ видъ.

Сушенитѣ плодове се освежаватъ, като имъ се бави сокъ отъ прѣсни лимони, портокали, грозде и др.

Добрата храна сжщо трѣбва да бжде така при-вена, че да не бжде голѣма по обемъ и претовари маха. Сръдното й тегло при едно ядене трѣбва да де приблизително около 1,000 грама безъ изпитата ностъ.

Температурата на приеманата храна е отъ голѣмо иенично значение. Най добре е храната да има температура не по-висока отъ 50° С и не по-ниска отъ 12° С ть нулата,

Температуритѣ вънъ отъ казанитѣ норми дразнятъ ямашната лигавица, забавятъ храносмилането, а много то предизвикватъ и страдания.

Не трѣбва домакинята да забравя, че при приго-злението на продуктитѣ необходими при готвенето, на частъ отъ тѣхъ (кората) се изхвърля. Това трѣбва да има предвидъ при опредѣляне на количеството необходими продукти.

Каквото посѣнешъ,
Такова ще пожънешъ.

Съ каквото се съберешъ
Такъвъ ще станешъ.

А Б Л И Ц А

за хранителният вещества и калорий въ хранителнигт продукти:

	Сто грама хранителен продуктъ					Използваеми отъ	
	сдържка: грама					бѣлтъ- чини	калорий
	бѣлтъ чини.	тлѣс- тини, (маз- нини)	вжгле- води, (вжгле- хидр.)	мине- рални соли	вода		
1 — Месо							
говеджо тлѣсто	19.00	25.00	следи	0.09	49	18	300
говеджо слабо	21.00	41.00	"	1.10	74	20	115
телешко тлѣсто	19.00	11.00	"	1.00	69	18	171
телешко слабо	22.00	3.00	"	1.10	74	21	111
телешко консерв.	14.00	19.00	"	3.70	52	13	270
тел. консерв. слабо	19.00	5.00	"	0.17	55	18	125
овче тлѣсто	16.58	28.31	"	—	—	—	—
овче слабо	16.58	5.51	—	—	—	—	—
свинско тлѣсто	16.00	34.00	следи	08	49	—	—
свинско слабо	21.00	71.00	"	1.1	71	15	362
кокошка тлѣста	19.00	19.00	"	09	70	20	140
гжска тлѣста	14.00	44.00	"	07	41	18	152
шумка варена	25.00	36.00	"	10.5	28	13	445
пушено месо	26.42	14.58	"	—	—	24	420
кървавина I кач.	14.00	32.00	следи	2.7	51	—	—
кървавина II кач.	22.00	21.00	"	2.6	74	11	330
мешано	19.00	41.00	"	4.8	35	20	90
саламъ	28.00	48.00	"	6.7	17	17	430
						26	530

2 — Риби

змиорка пресна	12	28	—	0.9	58	9	225
моруна	16	03	—	1.3	82	—	20
щука	18	04	—	1.2	80	—	35
шаранъ	21.90	1.19	—	—	92	—	—
херинги (солени)	20	17	—	14	240	—	155
3 — Яйца и млѣч- ни продукти							
Яйце безъ черупка	14	11	0.6	0.9	74	13	150
бѣлтъкъ	13	03	0.7	0.6	86	12	50
жѣлтъкъ	16	—	0.05	1.2	51	15	340
женско млѣко	1-2	2-4	6-7	02-03	87-90	1-2	45-70
краве млѣко и кис.	3.4	3.4	4.7	75	88	3.1	63
овче млѣко	4.84	5.87	4.09	—	—	—	—
бивоолско млѣко	4.44	7.13	4.67	—	—	—	—
бито млѣко	3.4	3	4.7	—	—	—	—
каймакъ (10% масло)	3.4	10	4	07	91	3	33
масло несолено	0.8	84.5	05	06	82	3.1	120
краве масло	0.71	81.19	0.47	02	14	0.7	785
бивоолско масло	—	79.19	—	—	—	—	—
овче масло	—	82.14	—	—	—	—	—
свинска масть	6.30	95.08	—	—	—	—	—
топена лой	0.50	93.08	—	—	—	—	—
зехтинъ	—	95.60	—	—	—	—	—
сирене тлѣсто	26	30	(2.1)	4.6	37	24	375
постно сирене	28	38	(3.0)	4.4	52	27	167
кашкавалъ	24.09	28.86	2.91	—	—	—	—

1	— Говеждо месо, кости и жили	22 ⁰ / ₀
2	— Агнешко	19 "
3	— Свинско	18 "
4	— Зеленъ лукъ — чесънь	65 "
5	— Спанакъ	46 "
6	— Зелени чушки	20 "
7	— Тиквички	19.90 ⁰ / ₀
8	— Прѣсно зеле	19 "
9	— Сухъ чесънь	17 "
0	— Зелени домати	15 "
1	— Бакла зелена	12 "
2	— Зеленъ фасулъ	9 "
3	— Моркови	38 "
4	— Празъ	36 "
5	— Зеленъ лукъ	30 "
6	— Картофи	30 "
7	— Лукъ кромить	27 "
8	— Старъ фасулъ	4.80 ⁰ / ₀
9	— Оризъ	30 ⁰ / ₀
0	— Българъ	30 ⁰ / ₀

При замъняването домакинята трябва да има предвид, че 100 гр. мазнини, по количество енергия, която

	Сто грама хранителен продукт съдържа грама						Използваеми отъ човѣка	
	целулоза	бѣлтѣ чини.	тлѣс- тини, (мас- нини)	вжгле- води, (вжгле- хидр.)	мине- рални соли	кало- рий вода	бѣлтѣ- чини	калорий
чесновѣ лукѣ глави	—	4.87	0.04	22.11	—	—	112.40	—
" " зеленѣ	—	2.10	0.41	4.55	—	—	25	—
краставица	—	0.78	0.07	1.86	—	—	11.90	—
" " необелени	04	06	следи	1	05	97	7	—
" " саламура	05	0.27	0.08	0.85	—	—	5.40	15
спанакѣ	—	2	следи	2	1.9	93	16	—
коприва	—	5.50	7.10	7.10	—	—	48	—
чушки	—	2.67	0.30	0.03	—	—	27.8	—
кервизѣ	—	1.07	0.23	9.91	—	—	47	—
алабашѣ, голия	1.2	2.5	следи	6	1	89	35	20
рѣпа	1.4	1	"	7	07	89	33	28
рѣпички	0.8	1	"	4	07	93	20	—
миродия	2.3	1	"	15	1	80	66	40
гѣжи прѣсни	08	5	(02)	3	0.8	90	34	28
кафени гѣжи	1	5	(04)	5	1	87	43	36
7 — Разни	—	—	97.88	—	—	—	391.05	—
захарѣ	—	0.3	—	80	03	19	300	ок. 350
медѣ	—	7	22	65	1.7	2	500	450
шоколадѣ 55% зах.	1.8	—	—	—	—	—	—	—
какао на прахѣ	5.7	22	до 28	33 и повече	5.3	6	до 486	380—450
слабо обезмаслено	3.6	21	53	14	2.3	6	636	620
бадеми сладки	—	—	—	—	—	—	—	20

ТАБЛИЦА

За установяване на правилното хранене при извършване на физически труд

Храна	Калори, ккал на 100 гр. храна	Калори, ккал на 100 гр. храна	Калори, ккал на 100 гр. храна
масло	40	110,8	13,6
макаронени изделия	34,4	693,1	16,9
шумар	16,8	597,5	17,5
ориз	17,5	568,3	18,1
пшенична брашно	18,8	532,2	18,8
пшенично брашно	19,9	528	19
ястия	19,9	500,2	19,4
месо	22,4	445,4	20,3
мозък	35,3	280,2	26
свинско слабо	43,1	207,8	40,1
овне месо	54,2	184,2	48
телешко месо	74,9	133,4	69,2
грозде	92,2	108,4	80,9
яйце (бълтък)	114,2	87,5	99,3
ябълки	127	78,8	122,2
спанак	178,9	55,8	141,3
гъби	218	45,3	210,9
			370,8

Пазете чисти душитѣ на децата си.

даватъ на организма, могатъ да се замѣнятъ равноцѣнно съ :

Нишесте	228 гр.	Захаръ	235 гр.
млѣчна захаръ	243 „	гликоза	235 „
бѣлтѣкъ отъ яйце	219 „	мусколи	234 „
казеинъ (млѣченъ		глутенъ (млѣченъ	
албуминъ)	214 „	албуминъ)	237 „

Начинъ за опредѣляне необходимата питателна храна

Преди всичко необходимо е да се знаятъ основнитѣ условия, на които трѣбва да отговарятъ изобщо продуктитѣ, а именно :

1. да бждатъ здрави, прѣсни и чисти;
2. да сж въ достатѣчно количество и качество, за да замѣстятъ напълно загубеното отъ организма;
3. приготвлението имъ да става по такъвъ начинъ, при който най-малко се изгубва отъ хранителнитѣ имъ свойства.

За да се опредѣли отъ колко и каква храна има нужда единъ човѣкъ съ тежестъ отъ 70 кгр. при срѣдна работа, ще се постѣпи така :

Споредъ дадената таблица при срѣденъ физически трудъ, за единъ кгр. тегло въ едно денонощие сж необходими отъ 45 до 50 калории, или при тежестъ отъ 70 кгр., ще сж необходими—отъ $70 \times 45 = 3150$ до $70 \times 50 = 3500$ калории.

Отъ таблицата за количеството хранителни вещества се вижда, че при срѣдна работа за 24 часа сж необходими: бѣлтѣчини 120 гр., тлѣстини 60 гр. вжглехидрати 450 грама.

Като има предвидъ горното, домакинята, отъ таблицата за количеството на хранителнитѣ вещества и калории въ хранителнитѣ продукти, може да подбере съответнитѣ продукти или да замѣсти липсващитѣ продукти съ други, които има безъ, обаче, да се губи отъ

енергията и се набавят необходимите (изразходваните) калории.

Например ще приготи следното меню:

	Бѣлтъчни вещества	Тлъстини	Вжглихидрати	Калорий
Пшениченъ хлѣбъ финъ 700 грама. .	5.5 x 7 = 38.5	0.3 x 7 = 2.1	56.6 x 7 = 396.2	252 x 7 = 1764
Месо говеж- до ср. тлѣст. 350 гр. .	19.6 x 3.5 = 68.6	7 x 3.5 = 24.5	—	160 x 3.5 = 560
Мастъ свинска 30 грама. .	6.3 x 0.3 = 1.89	95 x 0.3 = 28.5	—	884 x 0.3 = 265
Картофи 200 гр.	1.5 x 2 = 3	0.09 x 2 = 0.18	20 x 2 = 40	88 x 2 = 176
Зеленъ фасулъ 200 грама. .	1.9 x 2 = 3.8	0.08 x 2 = 0.16	5.5 x 2 = 11	32 x 2 = 64
Макарони 100 гр.	8.8	0.3	73.5	336
Всичко :	124.59	55.74	520.7	3165

При приготвянето на храната, за да се запази въ нея повече хранителността ѝ — източниките на различните витамини, домакинята трябва да знае и изпълнява още следното:

1. при варенето на продуктите част от витамините преминават в водата, в която се варят. Ако тази вода се изхвърля ще изгубим голяма част от витаминното съдържание на продуктите, затова тази вода не бива да се хвърля, а да се използва;

2. при приготвяване на зеленчуковата супа, зеленчуците трябва да се поставят в кипяща вода, а не в студена или хладка;

3. приготвената от зеленчуци храна не трябва дълго да се съхранява;

4. след като бъдат обелени или нарязани зеленчуците — зеле, спанак, моркови, лук, картофи, не трябва да се мият, защото при миенето им се загубва значителен процент от витамините;

5. да не се прибавя сода при варенето на зеленчуци, понеже способства за разрушаването на витамините;

6. съдовете, в които се готви, трябва винаги да са чисти;

7. приготвената вече храна да не се оставя да стои дълго, а да се вари отново, а веднага да се сипва, като в никой случай не трябва да се остави такава храна за другия ден;

8. брашно, което съдържа повече трици има по-малко витаминна активност;

9. изсушените продукти се запазват на съвременно място;

10. сушенето на зеленчуци и плодове в отсъствието на въздуха запазва най-добре витамините;

11. еднообразната и прѣкомѣрно загрявана храна трябва да се избѣгва;

12. употребяваните за храна плодове и зеленчуци, колкото са по-близо до естествения си вид, толкова са по-добри източници на витамини.

За добрата храна е от голямо значение още и мисълта на сѣщата, ето защо голяма необходимост е домакинята да знае времето, за което се смила всяка храна, което е дадено в следващата таблица:

Освен състава на храната оказва влияние и начина на приготвянето на храната. Така например картофеното пюре се смила по-бързо отколкото варения картоф.

Най-бързо смилаеми са: мляко, яйца, бяло месо, риба, сухари и др., бавно смилаеми са: езици, жска, говеждо, леща, черен хлѣб, супа, грах и други. Обикновено обѣда се смила след 4-5 часа, а една срѣдна вечеря за 3-4 часа. Ето защо вечерята трябва да бъде от бързо смилаемите храни т. е. по-лека храна, и вечерята да започва по-рано особено, пък, при по-възрастните и болните.

Т А Б Л И Ц А
за времесмилането на разнитѣ храни

Количество	Х Р А Н И	Съдържа въ процентъ (%)			Общо калорий
		бѣлтѣчини	нишесте	мазнини	
храна, която се смила следъ 2—3 часа					
400 см. ³	млѣко	57.4	78	137.6	273.8
100 гр.	яйца варени	51.7	2.1	112.5	166.3
100 "	говекди колбаси	59.7	—	372	431.7
200 "	бѣло мѣсо	229.6	—	0.4	230
200 "	бѣла риба	179.6	—	20.5	200.1
200 "	раци	139.4	—	9.3	148.7
72 "	миди	17.7	10.7	7.7	36.1
150 "	скариси	12.3	12.3	—	24.6
100 "	бѣлѣ хлѣбѣ	28.7	213.2	4.6	246.5
100 "	сухари	35.3	307.9	9.3	352.5
50 "	бисквити	21.4	150	21.4	192.8

храна, която се смила следъ 3—4 часа					
200 гр.	кокошка	188.6	—	85.6	274.2
250 "	говекдо костно	215.2	—	34.8	250
160 "	варенѣ бутѣ	157.4	—	535.7	693.1
100 "	телешко печено	82	—	13.9	95.9
100 "	бифтекѣ	140.3	—	76.4	216.7
100 "	соленѣ хайверѣ	127.7	—	148.8	275.9
150 "	типовѣ хлѣбѣ	36.9	307.5	6.9	351.9
150 "	варенѣ оризѣ	18.5	467	—	485.3
150 "	варено зеле	18.5	49.2	—	67.7
храна, която се смила следъ 4—5 часа					
250 гр.	пушенѣ езикѣ	247	—	721	968
100 "	пушено говекдо	110.8	—	139.5	250.2
250 "	печена гѣска	164	—	106.0	270.0
200 "	солена селда	154.9	12.3	314.3	481.5
150 "	леща на хлѣбѣ	153.7	332.1	—	485.8
200 "	супа грахѣ	188.6	426.4	—	615

Умниятъ човекъ
въ яда се познава.

IV. РАЗНИ

ПОЩЕНСКИ ТАКСИ

Писмовна кореспонденция

А. ЗА ВЪТРЕШНОСТЪТА

Таксата за протитъ затворени писма за първитъ 20 гр. или дробъ отъ 20 гр. е 2 лева, а за следващитъ 20 гр. или дробъ отъ 20 гр. — по 1 лв. Затворени писма, подадени за доставяне въ сжщата община таксата е 1 лв.

Отворени писма и илюстровани карти — 1 лв., като за първитъ при отговоръ платенъ таксата е 2 лв.

Таксата за визитни картички, за известия за раждане, женидба или смъртъ, покани за събрания е 30 ст.

Забележка: Върху визитнитъ картички могатъ да се пишатъ поздравления, пожелания и пр. най-много до 5 думи.

Таксата за покани за балове, вечеринки и борсови бюлетини е 1 левъ.

Таксата за препоръка и за обратна разписка е по 3 лв.

Такси за вестници, подавани поеденично за всѣки брой и за всѣки 50 гр. или дробъ отъ 50 гр. тежестъ е 10 ст. Двойнитъ броеве, отпечатани наедно, се таксуватъ въ двоенъ размѣръ — 20 ст.

Вестницитъ изпращани на връзки — за всѣки 100 гр. или дробъ отъ 100 гр. се таксуватъ по 20 ст.

Таксата за печатни произведения, дѣлови книжа и образци отъ стоки (мостри) — за всѣки 100 гр. или дробъ отъ 100 гр. е 30 ст.

Неплатенитъ и недоплатенитъ писма се доставятъ на адресантитъ като се заплаща отъ последнитъ двойната имъ такса.

За писмовна кереспонденция, подадена „до поискване“, се събира отъ получателитъ такса по 1 левъ за всѣка пратка.

Колети за България:

За сжщия окръгъ: до 3 кгр. — 4 лева; до 5 кгр. 3 лева; до 10 кгр. — 12 лева; до 15 кгр. — 16 лева; 20 кгр. — 40 лева.

За съседенъ окръгъ: до 3 кгр. — 6 лева; до 5 кгр. 24 лева; до 20 кгр. — 40 лева.

За други окръжи: до 3 кгр. — 8 лева; до 5 кгр. 16 лева; до 10 кгр. — 24 лева; до 15 кгр. — 32 лева; 20 кгр. — 80 лева.

Б. ЗА СТРАНСТВО

Таксата за протитъ затворени писма за първитъ гр. е 7 лева, а за последващитъ дроби отъ 20 грама 3 лева.

Отворени пощенски и илюстровани карти — 4 лева.

Визитни картички, известия за раждане, женидби и смъртъ, покани за събрания — 1 левъ.

Печатни произведения, образци отъ стоки (мостри съ стойностъ) за всѣки 100 гр. или дробъ отъ 100 гр. 1 лева.

Върху плика името на получателя трѣбва да бѣде ясно и четливо написано, а така сжщо и точния му адресъ. Карката да се залепва въ горния дѣсенъ ъгълъ на плика, на гърба на плика се пише адреса на подателя на исмото.

Забележка: Допустимата най-голяма тежестъ за писмата е 2 килограма при размѣри — 45 см. отъ всѣка страна.

Таксата на писмата съ обявена стойностъ се аплаща предварително и се състои:

а) отъ таксата на обикновено писмо;

б) отъ таксата за препоръка;

в) отъ правото за обявена стойностъ: до 200 лева — 1 левъ; отъ 201 до 1000 по 0.50 лева за всѣки 100 лв. или дробъ отъ 100 лева; отъ 1001 до 1000 лв.

по 1 левъ за всѣки 500 или дробъ отъ 500 лв. и отъ 10001 до 50000 лв. по 1 левъ за всѣки 1000 лв. или дробъ отъ 1000 лева.

Забележка: Най-малката такса за обявена стойност е 1 левъ.

г) отъ правото за разписка — 0.50 лева, която се дава на подателя и

д) отъ правото за обратна разписка — 2 лева, ако бжде поискана отъ подателя.

Такса за колетни пратки съ обявена стойност се заплаща при подаването имъ и се състои отъ:

а) такса по тежестъ;

б) такса за обявена стойностъ: до 200 лв. — 1 левъ; отъ 201 до 1000 лв. по 0.50 лв. за всѣки 100 лв. или дробъ отъ 100 лева; отъ 1001 до 10000 лв. по 1 левъ за всѣки 500 лв. или дробъ отъ 500 лв. и отъ 10001 до 50000 лв. по единъ левъ за всѣки 1000 или дробъ отъ 1000 лева — при най-малка такса 1 левъ и

в) такса за разписка и декларация.

Такса за пощенски колетни е:

до 3 кгр. 6 лв.; до 9 кгр. 17 лв.; до 15 кгр. 28 лв.;

" 4 " 8 " " 10 " 18 " " 16 " 31 "

" 5 " 9 " " 11 " 20 " " 17 " 33 "

" 6 " 11 " " 12 " 22 " " 18 " 35 "

" 7 " 13 " " 13 " 24 " " 19 " 37 "

" 8 " 15 " " 14 " 26 " " 20 " 39 "

За декларация и разписка се събира допълнително такса по 0.50 лева.

Забележка: Коleti съ размѣръ надъ 60 см. до 1.30 м. дължина и коleti на рула до 2 метра дължина и диаметръ 20 см., като: географски карти, планове и др. се смѣтатъ обременителни и се таксуватъ съ 20% повече отъ следващата се такса по тежестъ.

Коleti надъ 20 до 35 килограма включително се атъ обременителни по размѣри и се таксуватъ:

до 21 кгр. 50 лева, до 24 кгр. 57 лева

" 22 " 52 " " 25 " 59 "

" 23 " 54 "

Забележка: Ако обременителнитъ по тежестъ коleti обременителни по размѣри, се таксуватъ съ 20% повече следващата имъ се такса.

Коleti, адресирани до войници, ученици и стутти, следващи въ държавни учебни заведения, се тактътъ съ 20% намаление.

Магазинажна такса отъ 0.50 лева на день се ара въ брой отъ получателитъ, които не сж се явили си получатъ колетнитъ пратки два дни следъ деня, въ то имъ е била връжена поканата въ градоветъ и селата, го има станции и десетъ дни въ селата безъ станции.

Забележка: За коleti, адресирани за войници и заттници, не се събира магазинажъ.

Таксата за плащане на записи въ жилищата е: въ. на записъ до 500 лева, 4 лв. — до 1000 лв. и 5 лв. записъ до 2000 лева.

Таксата за наложенъ платежъ се събира при подае на праткитъ и се състои:

а) отъ обикновената такса на пратката, споредъ егорията и видътъ ѝ и

б) отъ право за наложенъ платежъ:

1000 1 лв. отъ 1001 до 10000 лв. 10 лв.
ъ 101 до 300 лв. 2 " " 10001 " 20000 " 15 "

301 " 500 " 3 " " 20001 " 30000 " 20 "

501 " 1000 " 5 " " 30001 " 50000 " 25 "

Забележка: Колетнитъ пратки съ наложенъ платежъ третиратъ и като такива съ обявена стойностъ.

Обявената стойностъ не може да бжде по-малка гъ наложения платежъ.

ТЕЛЕГРАФИ ТАКСИ

Телеграмите трябва да бъдат написани четливо с мастило или химически молив, с български или латински букви, без да има заличаване, поправяне или допълнение в тях.

Те могат да се подават във всички телеграфо-пощенски станции, телефонно-пощенски постове и общински телефонни постове за публично ползване.

Адресът на получателя трябва да съдържа всички необходими указания, за да може да се осигури доставянето ѝ, затова за големите градове, в адреса трябва да се укаже улицата и номера, а местоназначението на телеграмата да се постави на края на адреса.

А. ЗА ВЪТРЕШНОСТТА

Таксите за телеграми е по 90 ст. на дума до първите 25 думи, по 80 ст. на дума за следващите от 26 до 50 думи, по 60 ст. на дума за следващите от 51 до 100 думи и по 40 ст. на дума за останалите над 100 думи.

За всяка телеграма се взема по 50 ст. за бланка и разписка. Минималната такса за една телеграма е 10 лева включително таксата за бланката и разписката.

Обикновените градски телеграми, поздравителните телеграми с свободен текст, размянявани по случай именини и рождени дни, годижи, свадби, раждания, Нова година (по юлиански и григориански календари), Коледни и Великденски празници — православни и католически и всички иновърни празници и заболявателни телеграми се таксуват с 50% намаление от таксите за обикновените телеграми, размянявани вътре в страната на царството. Най-малката такса за такива телеграми е 6 лева включително за бланка и разписка.

Поздравителните телеграми с определен текст, размянявани по случай именини дни и Нова година,

аксуват по 3 лв. за телеграма с най-много до два реда. Всяка следваща дума се таксува допълнително с 1 лев. Такива телеграми са:

Образец № 1. Ч. И. Д. Сърдечни благопожелания.

№ 2. Ч. И. Д. Щастливи бденини.

№ 3. От сърдце всичко най-хубаво за Н. Г.

№ 4. Ч. Н. Г. Нека тя носи щастие и радости.

Достатъчно е изпращача да посочи кой номер обикновено желае без, обаче, да пише самия текст.

За всяка телеграма, която носи указанието „бърза“ взема обикновената такса в двоен размер. Те предават в предаването другите частни телеграми.

За телеграмите „с проверка“ се събира една четвърт от основната такса на телеграмата с минимално 10 лева, която такса е отделна от основната.

По желание, телеграмите на всички телефонни абонати могат с получаването им, преди да бъде връчена от раздавача, да му бъдат съобщавани по телеграф, като за всяко съобщаване се заплаща по 5 лева. Щото може да стане и по желанието на подателя, ако плати допълнително 5 лева и в началото на текста пише „ТФ“, което значи телефон.

Исканията, които се отправят по телеграфа до приватни, изборни и обществени учреждения или юридически лица се обгербват според случая, съгласно закона за гербовия налог.

Размерът на събрания гербов налог се означава едновременно с адреса на телеграмата, който се предава по телеграф и се включва в количеството на таксуваните думи.

Преписи от частните телеграми се дават на подателя и получателя им или на техните пълномощници без всяка съдебна формалност, а на трети лица само по граждански или уголовни процеси и то на основание на съдебно постановление.

За искане на преписа се подава обгербвано заявление и се заплащат следните такси: пощенско право

4 лв.; архивно право, когато заявителя определи точната дата или номера на телеграмата — 10 лв., ако не може да се определи точната дата или номера по 25 лева на месец; такса за преписа 10 лв., за телеграми до 100 думи и по 10 лв. на всеки 100 думи или дробъ от 100 думи, когато телеграмата е надъ 100 думи.

Б. ЗА СТРАНСТВО

Допущатъ се отсрочни телеграми съ намалена тарифа 50% отъ обикновената такса само за неевропейския режимъ въ странитѣ, които сж ги въвели при минимална такса за 5 думи. Текстътъ трѣбва да бжде написанъ на ясенъ езикъ и обезателно съ указанието „L C.“

Поздравителни телеграми се размѣняватъ всѣка година отъ 14 декемврий до 6 януарий, а съ нѣкой държави и до 19 януарий. Таксуватъ се съ 50% отъ обикновената такса за европейския и $\frac{1}{3}$ отъ сжщата такса за не европейския режимъ. Текстътъ трѣбва да съдържа само пожелания и честитки. Подателтъ написва таксуваното служебно указание „XLT“. Минималната такса е таксата за 10 думи и за двата режима.

Подателтъ на една телеграма може да предплати отговора както въ вътрешността, така сжщо и за странство, като се укаже предплатената сума за това.

ТЕЛЕФОННИ ТАКСИ

Таксата за всѣки градски разговоръ воденъ отъ рѣчна или автоматична централа е по 1 левъ.

Таксата за всѣки 3 или дробъ отъ 3 минути междуградски разговоръ, покана и запитване е показано на отсрещната таблица:

Разстояния	Силенъ трафикъ (7—21 часа)		Слабъ трафикъ (21—7 часа)	
	Разговоръ	Покана или запитване	Разговоръ	Покана или запитване
До 10 клм.	5 лв.	5 лв.	5 лв.	5 лв.
" 20 "	10 "	5 "	8 "	5 "
" 40 "	15 "	5 "	10 "	5 "
" 70 "	20 "	7 "	12 "	5 "
" 100 "	25 "	9 "	15 "	5 "
" 200 "	30 "	10 "	18 "	6 "
Надъ 200 "	35 "	12 "	21 "	7 "

Бързитѣ разговори и покани се таксуватъ въ двоенъ азмѣръ. Таксата на единица разговоръ между селско бшинскитѣ постове, както и тѣзи между сжщитѣ и ганциитѣ, въ които сж включени, е 5 лева.

Телефонни услуги, извършвани отъ софийската централа (само за София), които се състоятъ въ следното:

1. Даване точно време (часъ и минути) при поискване отъ нѣкой телефоненъ постъ.

2. Събуждане отъ сънъ, когато пожелае нѣкой бонатъ, като заплати такса за едно събуждане 2 лева, за всѣко следващо, ако има такова, по 1 левъ.

3. Обслужване отсъстващи абонати по желание, а които дава сведения на ония, които ги търсятъ, като: реметраене на отсъствието, новия адресъ, телефоненъ умеръ на замѣстника и пр., приема бележки и кратки ъобщения, които предава на абоната следъ завръщането у. За такова обслужване таксата за първия день е 20 в., а за всѣки следващъ день — по 8 лева. За приети елефонни бележки, т. е. записване номера на телефонния остъ или името за лицето, което е търсило абоната, се аплаща 1 лв., а за телефонно съобщение — записване екстъ до 15 думи — 3 лева. На такъвъ абонатъ теле-

фона се включва съ специаленъ нумераторъ, за което се заплаща въ първия день 10 лв., а за всѣки следващъ по 5 лева.

4. Съобщава програмитѣ на кината и театритѣ.

5. Съобщава разписанието на пѣтническитѣ влакове.

6. Съобщава имената и адреситѣ на дежурнитѣ аптеки.

7. Съобщава, следъ 18 часа, изгледитѣ за времето за следния день, съ изключение за понеделникъ.

8. Съобщава резултатитѣ отъ по-важнитѣ спортни игри и пр.

Всички услуги, съ изключение на тия по точки 2 и 3, не се заплащатъ, а само се отброятъ разговоритѣ.

ГЕРБОВЪ НАЛОГЪ

Актове за встъпване въ длѣжностъ се обгербватъ съ по 1 лв. на всѣки 1000 лева или частъ отъ 1000 лева върху годишната заплата или възнаграждение. Такива актове се съставятъ задължително и за всички служители и работници, които постѣпватъ въ частни предприятия, съ изключение на работницитѣ-надничари (чл. 26, т. 1.)

Апелативни жалби, подавани до областнитѣ и апелативнитѣ сѣдилища, както и всѣкакви други книжа до тѣхъ съ 10 лева (чл. 20, т. 7); сѣшитѣ до Върховната смѣтна палата и Специалния сѣдъ при нея — свободни (гр. XVI, т. 4)

Брошури рекламни — съ по 1 левъ (чл. 17 т. 6).

Ведомости за единични цени по предприятия и доставки, извършени чрезъ предприемачъ — 10 лева (чл. 20 т. 2).

Ведомости за заплати — за всѣки подписъ за получаване на заплата по 1⁰/₀₀ върху месечната заплата (чл. 56 т. 3).

Вестници рекламни — по 1 левъ (чл. 17, т. 6).

Гаранции вещни и лични (ипотеки, антилези, залози, поржчителства, всѣкакви видове гаранции себе си или за трети лица), както и прехвърлянето на такива — съ 4⁰/₀₀. При срочни гаранции първитѣ две продължения съ общъ срокъ до 6 месеци не се обгербватъ. Всички други продължения се обгербватъ съ 2 на хиляда или частъ отъ хиляда лева (чл. 29, т. 1).

Девизи (смѣтки) по разни предприятия и доставки, извършвани чрезъ предприемачъ — 10 лева (чл. 20, т. 2).

Декларации пощенски за изпращане вътрешни лети съ или безъ обявена стойностъ съ или безъ наложенъ платежъ — 1 лв. (чл. 17, т. 4.)

Декларации пощенски за вътрешни съ наложенъ платежъ препоржчани писма, печатни произведения, ълови книжа, писма и кутии съ обявена стойностъ — левъ (чл. 17, т. 4).

Декларации пощенски за вестници, периодически списания и печатни произведения при заплащане аксата въ брой — 1 лв. (чл. 17, т. 4).

Договори предварителни за сдѣлки, за чиято ействиелностъ е необходимо съставяне на нотариаленъ актъ съ 2⁰/₀₀ (чл. 27, т. 1).

Договори, за които не е предвиденъ другъ разѣръ на обгербване, включително актоветѣ за собственостъ съ 1⁰/₀ (чл. 30, т. 2). Договоритѣ за отдаване подъ аемъ на недвижими имоти се изразяватъ задължително исмено, ако наемътъ изчисленъ месечно е повече отъ 000 лева на месецъ (чл. 30, т. 2).

Жалби до селскитѣ общини, и до общинскитѣ сѣдилища 3 лв. (чл. 18, т. 6.)

Жалби апелативни до областни и апелативни сѣдилища съ 10 лв., касационни, за прегледъ и за отмѣна до Върховния касационенъ сѣдъ; Върховния административенъ и Св. Синодъ — съ 20 лв. (чл. 20, т. 7).

Жалбитъ до В. С. П. и Специалния съдъ при нея, както и всички други книжа, по провѣрка на отчети и смѣтки на отчетници, включително жалбитъ до Върховната смѣтна палата и специалния съдъ при сжщата. Сжщо и книгата отъ и до други учреждения по тѣзи производства — свободни (гр. XIV, т. 4).

Залози, разписки и удостовѣрения за залойи: до 1000 лева — 1 левъ, надъ 1000 лева — 5 лева, (чл. 19, т. 4, буква „г“).

Записи на заповѣдь и мѣнителници за срокъ не по-дълъгъ отъ 94 дни, въ които се включва датата на издаването и тави на падежа — $2\frac{0}{100}$. Издаденитъ за по-дълъгъ срокъ, както и тия, на които не сж означени падежа или датата на издаването имъ, се обгербватъ съ 4 лева за всѣки 1000 лева или частъ отъ 1000 лева (чл. 27, т. 2). Дубликати отъ надлежно обгербвани мѣнителници свободни — (чл. 9).

Заявления до селски общини, до общински сждилища и до сждитѣ изпълнители — $3\frac{0}{100}$ лева (чл. 18, т. 6).

Заявления до държавни учреждения, автономни, градски общини и обществени учреждения — 5 лева (чл. 19, т. 6).

Заявления и всѣкакви книжа за назначаване, уволняване, премѣстване, повишение, отпускъ, за гаранции и пр. — 5 лв. (чл. 19, т. 4).

Заявления и въобще книжа до държавни, автономни, градско-общински и обществени учреждения — съ 5 лева (чл. 19, т. 6).

Извлѣчения отъ книжа, издадени въ частенъ интересъ, независимо отъ размѣра на герба за оригинала — 5 лева (чл. 10).

Искови молби и всѣкакви други книжа, подавани до областнитѣ сждилища и нотариуситѣ — съ 10 лева (чл. 20, т. 7). До околийскитѣ сждилища — съ 5 лева (чл. 19, т. 6), вторитѣ екземпляри — съ 5 лв. (чл. 10).

Книжа отправени и подавани до областнитѣ и елативни сждилища, включая нотариуситѣ, Върх. кас. съдъ, Върх. адм. съдъ и Св. синодъ, освенъ обложенитѣ другъ размѣръ или освободенитѣ отъ гербовъ налогъ — 10 лева. Жалбитѣ и молбитѣ за прегледъ до сжщитѣ — съ 20 лева (чл. 20, т. 7).

Книжа изразяващи получаването на суми въ собствень интересъ — $1\frac{0}{100}$. Ако за получаването на една сума даденъ обгербванъ документъ и следъ това е потвърнено получаването на сжщата сума писмено, потвърждението не се обгербва. Втори, трети и т. н. екземпляри гъ разписки за суми, получавани отъ трети лица отъ ти чрезъ кредитни уреджания или застрахователни дружества, не се обгербватъ (чл. 26, т. 3).

Наднични листове — за всѣки подписъ за получаване надници съ $1\frac{0}{100}$ върху надницитѣ за цѣль мещъ (чл. 26, т. 3).

Нотариални актове за собственост — $1\frac{0}{100}$ л. 30, т. 2). Вторитѣ екземпляри — 5 лева (чл. 10).

Обществени осигуровки: Всички книжа по приложение закона за общественитѣ осигуровки — свободни (гр. VIII, т. 6).

Обявления включително именни, годежни и вѣнчални (но не и скръбни), пращани за обнародване въ естници, списания и др. такива за всѣко обнародване, въ изключение тия пращани въ „Държавенъ вестникъ“ — по 3 лева (чл. 18, т. 10).

Поемни условия по разни предприятия и доставки, извършвани чрезъ предприемачъ — 10 лева (чл. 20, т. 2).

Поръчки, издавани на клиенти за поръчани стоки — по 3 лева (чл. 18, т. 13).

Предложения до държавни, автономни, общински или обществени учреждения за предприятия или доставки — 20 лв. (чл. 21, т. 8).

Протоколи приемателни по разни предприятия и доставки, извършвани чрезъ предприемачъ — 10 лева (чл. 20, т. 2).

Пълномощни: а) само за еднократно получаване на кореспонденция; б) само за предъ общинскитъ сѣдилища — 3 лв. (чл. 18, т. 14).

Пълномощни предъ сѣда, освенъ обложенитъ въ другъ размѣръ или освободенитъ — 10 лева (чл. 20 т. 15).

Разписки и книжа за получаване на суми въ собственъ интересъ, включително и временни разписки — $10/_{00}$ (чл. 26, т. 3).

Реклами и оповестявания отъ всѣкакъвъ характеръ, правени съ огледъ къмъ придобиване на материални облаги, включително брошури, вестници и др., съдържащи само реклами или издадени главно съ рекламни цели — 1 левъ (чл. 17, т. 6). Свѣтлинни постоянни — съ 100 лева, краткотрайни (до три месеци) — съ 50 лева (чл. 23, т. 11, буква „в“).

Ситуации привременни и окончателни, по разни предприятия и доставки, извършени чрезъ предприемчъ — 10 лв. (чл. 20, т. 2).

Смѣтки за суми надъ 50 лева безъ погасителни разписки — 3 лева (чл. 18, т. 16) освенъ тия, които подлежатъ на обгербване съг. чл. 28 (вж. фактури). Ако, обаче, съдържатъ и погасителни разписки, тия смѣтки се обгербватъ само съгласно съ чл. 26, т. 3, съ $0/_{00}$

Смѣтки (девизи) по разни предприятия и доставки извършвани чрезъ предприемачъ, 10 лева (чл. 30 т. 2). Извлѣчения отъ смѣтки — съ 3 лева (чл. 18. т. 5).

Смѣтко-разписки за оправдаване всички разходи на държавни и общински учреждения — съ $10/_{00}$ (чл. 26, т. 3). До 50 лева — свободни (чл. 28, т. 1). Издаванитъ на частни лица и учреждения се обгербватъ като фактури.

Удостоверения за безплатно пжтуване на лица, увикани за отбиване повиностъ, на учащи се, на запасни женнослужачи при повикване на временно обучение, кто и за връщане отъ задължителна повиностъ — свободни (гр. VI, т. 5, буква „б“), за пжтуване съ намалени цѣни по желѣзници и пр. въ I и II класа — съ 5 лева, въ III класа — съ 3 лева (чл. 19, т. 9, буква „в“).

Фактури и смѣтки, издавани въ Царството за родажба на стоки и електрическа енергия, безъ или съ гасителни разписки, на сума надъ 1000 лева — съ $30/_{00}$ о чл. 28, т. 1. Тия до 50 лева включително се обгербватъ съ 1 левъ (чл. 28, т. 1), втори и следващи екземпляри (дубликати) отъ надлежно обгербвани фактури — свободни (чл. 9).

Фактури между клонове и централи работящи за бща смѣтка — 3 лева (чл. 18, т. 18 а).

Ценоразписи съ по 1 левъ (чл. 17, т. 10).

Циркуляри търговски съ по 1 левъ (чл. 17, т. 11).

Чекове или замѣняващи ги писма и телеграми, о 1000 лв., свободни, отъ 1001 до 50000 лева, съ 3 лева, отъ 50001 до 100000 лв., съ 5 лева, надъ 10000 лева, съ 10 лева (чл. 20, т. 18), дубликати отъ редовно обгербвани — свободни (чл. 9).

ТАБЛИЦА ЗА МЪРКИТЪ И МОНЕТИТЪ

Метрична система

Тя е приета най-напредъ въ Франция, после въ ермания, Австрия, Белгия, Холандия, Испания, Потугалия, Іания, Швеция, Норвегия, България, Сърбия, Ромъния и ѣкой американски държави.

Основната мѣрка на метричната система е метърътъ. Той е една десетмилионна часть отъ четвъртината на окръжността отъ Парижкия земенъ меридианъ.

Декаметъръ (дкм) = 10 м.

Хектометъръ (хкм) = 100 м.

Километъръ (клм) = 1000 м.

$$\begin{aligned}\text{Дециметъръ (дцм)} &= \frac{1}{10} \text{ отъ метъра } 0.1 \text{ м.} \\ \text{Сантиметъръ (см)} &= \frac{1}{100} \text{ отъ метъра } 0.01 \text{ м.} \\ \text{Милиметъръ (мм)} &= \frac{1}{1000} \text{ отъ метера } 0.001 \text{ м.}\end{aligned}$$

Мѣрки за повърхнина

Единица мѣрка за повърхнина е квадратния метъръ м.² = квадратъ съ страна 1 метъръ.

$$\begin{aligned}\text{Квадр. декаметъръ (дкм.}^2) &= 100 \text{ м.}^2 \\ \text{Квадр. хектометъръ (хкм.}^2) &= 10000 \text{ м.}^2 \\ \text{Квадр. километъръ (ккм.}^2) &= 1000000 \text{ м.}^2 \\ \text{Квадр. мириаметъръ (мрм.}^2) &= 100000000 \text{ м.}^2 \\ \text{Квадр. децимет. (дцм.}^2) &= \frac{1}{100} \text{ отъ м.}^2 = 0.01 \text{ м.}^2 \\ \text{Квадр. сантимет. (см.}^2) &= \frac{1}{10000} \text{ отъ м.}^2 = 0.0001 \text{ м.}^2 \\ \text{Квадр. милимет. (мм.}^2) &= \frac{1}{1000000} \text{ отъ м.}^2 = 0.000001 \text{ м.}^2\end{aligned}$$

$$\begin{aligned}\text{Аръ} &= 100 \text{ м.}^2; \text{ декаръ} = 10 \text{ ара} = 1000 \text{ м.}^2; \\ \text{хектаръ} &= 100 \text{ ара} = 10000 \text{ м.}^2;\end{aligned}$$

$$\text{сантиаръ} = \frac{1}{100} \text{ отъ ара} = 1 \text{ м.}^2.$$

Мѣрки за обемъ

Единицата мѣрка за обемъ е кубическия метъръ м.³ = кубъ съ страна 1 метъръ.

$$\begin{aligned}\text{Кубически децим. (дцм.}^3) &= \frac{1}{1000} \text{ отъ м.}^3 = 0.001 \text{ м.}^3 \\ \text{Кубически сантим. (см.}^3) &= \frac{1}{1000000} \text{ отъ м.}^3 = 0.000001 \text{ м.}^3 \\ \text{Кубически милим. (мм.}^3) &= \frac{1}{1000000000} \text{ отъ м.}^3 = 0.000000001 \text{ м.}^3\end{aligned}$$

Мѣрки за течность

Единицата мѣрка за течность е литъръ л. = нѣ дцл. кубически.

$$\begin{aligned}\text{салитъръ (дкл.)} &= 10 \text{ литра} \\ \text{столитъръ (хкл.)} &= 100 \text{ литра} \\ \text{политъръ (кл.)} &= 1000 \text{ литра} \\ \text{риалитъръ (мрл.)} &= 1000 \text{ литра}\end{aligned}$$

$$\text{цилитъръ (дцл.)} = \frac{1}{10} \text{ отъ литра} = 0.1 \text{ л.}$$

$$\text{нтилитъръ (сл.)} = \frac{1}{100} \text{ отъ литра} = 0.01 \text{ л.}$$

$$\text{миллитъръ (мл.)} = \frac{1}{1000} \text{ отъ литра} = 0.001 \text{ л.}$$

Мѣрки за тяжестъ

Единицата мѣрка за тяжестъ е грамътъ гр. = жестъта на единъ кубически сантиметъръ дестилирана да при 4 градуса надъ нулата въ безвъздушно пространство.

$$\begin{aligned}\text{экаграмъ (дгр.)} &= 10 \text{ гр.} \\ \text{эктограмъ (хгр.)} &= 100 \text{ гр.} \\ \text{элограмъ (кгр.)} &= 1000 \text{ гр.} \\ \text{ириаграмъ (мгр.)} &= 10000 \text{ гр.} \\ \text{етр. квинт. (кн.)} &= 100 \text{ кгр.} \\ \text{онъ (т.)} &= 1000 \text{ кгр.}\end{aligned}$$

$$\text{ециграмъ (дцгр.)} = \frac{1}{10} \text{ отъ грама} = 0.1 \text{ гр.}$$

$$\text{антиграмъ (сгр.)} = \frac{1}{100} \text{ отъ грама} = 0.01 \text{ гр.}$$

$$\text{милиграмъ (мгр.)} = \frac{1}{1000} \text{ отъ грама} = 0.001 \text{ гр.}$$

ЧУЖДЕСТРАННИ МЪРКИ **Германия, Франция и Австрия** Въведена е метричната система.

Русия

Мърки за дължина:

- 1 футъ = 12 дюйма = 120 линии = 0.429 аршина = 6.86
 вершки = 0.3048 м.
 1 аршинъ = 2.333 фута = 28 дюйма 280 линии = 2800
 точки = 16 вершки = 4 четвѣртини = 0.7112 метра.
 1 сажень = 7 фута = 84 дюйма = 840 линии = 8400
 точки = 3 аршина = 48 вершки = 2.1336 метра.
 1 верстъ = 500 сажена = 350 фута = 1500 аршина =
 = 1066.78 метра.
 1 миля = 7 верста.

Мърки за повърхнина

- 1 кв. футъ = 144 дюйма = 0.1840 аршина = 47.02 кв.
 вершки = 0.0919 кв. метра.
 1 кв. аршинъ = 256 кв. вершки = 5.444 кв. фута = 384
 кв. дюйма = 0.50579 кв. м.
 1 кв. сажень = 9 кв. арш. = 2304 кв. верш. = 49 кв.
 фута = 7056 кв. дюйма = 4.55208 кв. метра.
 1 кв. верстъ = 1.13822 кв. километра.

Мърки за обемъ

- 1 куб. футъ = 1728 куб. дюйма = 0.0787 куб. аршина
 = 322.425 куб. вершки = 2.3 ведра = 1.079 четве-
 рика = 0.028315 куб. метра
 1 куб. аршинъ = 4096 куб. вершки = 12.7037 куб. фута
 = 0.3597 куб. метра.
 1 куб. сажень = 27 куб. арш. = 343 куб. фута = 789.67
 ведра = 370.16 четвѣрика = 46.27 четвѣртини =
 = 9.7122 куб. метра.

Мърки за течности

- 1 ведро = 10 шофа = 0.43 куб. фута = 750.568 куб.
 дюйма = 100 нарки = 20 бут. = 12.299 литра.
 1 шофъ или кружка = $\frac{1}{10}$ ведро = 1.230 литра.

Мърки за тяжести

- пудъ = 40 фунта = 1280 лота = 3840 золотника =
 = 16.38 кгр.
 фунтъ = 32 лота = 96 золотника = 9216 доля =
 = 0.4095 кгр.
 лотъ = 3 золотника = 12.79 грама.
 золотникъ = $\frac{1}{3}$ лота = 96 доля = 4.26 грама.
 тонъ = 61.05 пуда.

Англия

Мърки за дължина

- футъ (ft), foot = 12 дюйма = $\frac{3}{7}$ арш. = $\frac{1}{7}$ саж. =
 = 0.3048 метра.
 ярдъ (yds) = 3 фунта по 12 цола (инча) по 12 ли-
 нии = 9.1439 метра, (35 ядра = 32 метра).
 миля = 8 ферлонга = 5280 фута = 1.51 вер. = 1609.3
 метра.
 морска миля = 1855 метра = $\frac{1}{4}$ геогрф. миля = 1
 възелъ.
 географска миля = 4 морски мили = 6082.66 фута =
 = $\frac{1}{60}$ отъ екватора = 1.74 верста = 7410 метра.
 фунтъ 12 пръста = 0.30479 метра; 1 пръстъ = 0.02540
 метра.

Мърки за повърхнина

- акръ = 4 рота = 160 кв. рута = 0.37 десѣтини =
 = 4046.71 кв. метра;
 родъ = 25.29 кв. метра;
 роодъ = 1011.68 кв. метра;
 кв. ярдъ = 0.84 кв. метра;
 кв. футъ = 0.09 кв. метра;
 кв. дюймъ = 0.0006 кв. метра.

Мърки за течность

- пиндъ = 0.57 литра; 1 квартъ = 1.14 литра; 1 бу-
 шель = 36.35 литра;
 1 пеккъ = 9.09 литри; 1 саккъ = 290.78 литра;
 1 шалдронъ = 12 сакка = 1308.52 литри;

Мѣрки за тяжести

1 фунтъ — 16 унции по 16 драма — 453·593 грена;
 1 грень — 0·0648 грама; 1 унция — 31·1 грама;
 1 фунтъ — 373·2 грама;
 1 тонъ — 20 центнера — 1016 кгр.; 1 центнеръ — 112 фунта.

Турция

1 аршинъ за планоснимане и строително измѣрване —
 — 0·75774 метра.
 1 аршинъ-халибие за вълнени и копринени платове —
 — 0·6858 метра.
 1 аршинъ-ендезе за памучни платове — 0·6525 метра.
 1 дюлюмъ или увратъ — 40×40 — 1600 аршина —
 — 918·67185 кв. метра.

СРАВНИТЕЛНА ТАБЛИЦА ЗА НАЙ-ВАЖНИТЪ МѢРКИ ЗА ДЪЛЖИНА

М е т ъ р њ	Турски аршинъ	Руски аршинъ	Я р д њ
1 метъръ	1·470	1·406	1·093
0·68	1 аршинъ	0·956	0·744
0·711	1·046	1 аршинъ	0·778
0·914	1·345	1·286	я р д њ

ЗА ТЕГЛО

Килограмъ	Турска ока	Руски фунтъ	Английски фунтъ
1 кгр.	0·781	2·442	2·205
1·2825	1 ока	3·132	2·744
0·409	0·319	1 фунтъ	0·903
0·454	0·354	1·108	1 фунтъ

МОНЕТНИТЪ ЕДИНИЦИ НА ПО-ГЛАВНИТЪ ДЪРЖАВИ

Австрия. Австрийски шилингъ (öS) 1 öS = 100 гроша
 нглия. Англиска лира (£) 1 £ = 20 шилинга (sh) = 12 пенса (d)
 гипетъ. Египетска лира (£eg) 1 £ = 100 пиастра = 1000 милиеми
 ермания. Райхсмарка (Rm) 1 Rm = 100 пфенига (pf)

дания
 Швеция
 Норвегия
 Стония

Скандинавска корона (Kr) 1 Kr = 100 оере (öre)

Португалия. Ескюдо (\$) 1 \$ = центавосъ
 усия. Червонецъ (Sch) 1 Sch = 10 рубли = 100 копейки
 Турция. Турска лира (Ltg) 1 Ltg = 100 гроша
 Унгрия. Пенгъ (P.) 1 P. = 100 филера
 Франция. Франкъ (Fr) 1 Fr = 100 сантимта
 Белгия. Белга (B.) 1 B. = 100 сантимта
 Швейцария. Швейцарски франкъ (Frs) 1 Frs = 100 сантимта
 Италия. Италианска лира (Lit) 1 Lit = 100 сентисими
 Испания. Пезета (Pa) 1 Pa = 100 сентавосъ
 Турция. Драхма (Dr) 1 Dr = 100 лепти
 Румъния. Лей (Lei) 1 Lei = 100 бани
 Ославия. Динаръ (Din) 1 Din = 100 пара
 България. Левъ (lv.) 1 lv. = 100 стотинки
 Холандия. Холандски флоринъ (H.fl) 1 H.fl = 100 ccnts.
 Съединенитъ щати. Доларъ (\$) 1 \$ = 100 cents.
 Япония. Иенъ (Yen) 1 Y = 100 sen.

Забележка. Въ текста където се говори за: „повиканитъ на временно военно обучение“ или „военно повиканитъ“ и пр.

Да се чете: „ПОВИКАНИТЪ НЕСЛУЖИЛИ НА ОБУЧЕНИЕ 75 ДНИ“ или „ПОВИКАНИТЪ НА ОБУЧЕНИЕ СЛУЖИЛИ“.

СЪДЪРЖАНИЕ

Отдѣлъ I.

Стр.

1. Инструкция за предпазване при въздушни и химически нападения 31
2. Срѣдства и начини за предпазване отъ Б. Х. В. 41
3. Начини за запазване домашните животни, хранителни и фуражни продукти, вода, дрехи и др. 54
4. Кратки сведения за действието, предпазването, лѣкуването и почистването на бойните химически вещества — А върху хората 60
5. Общи указания при даване на първа медицинска помощ 71
6. Действие на бойните химически вещества върху животните 74
7. Действие на Б. Х. В. върху хранителните продукти и водата 82
8. Действие на Б. Х. В. върху разнитъ предмети 84
9. Предпазване при въздушни и химически нападения 95

Отдѣлъ II.

1. Извадки отъ Закона за гражданската мобилизация 103
2. Издрѣжка семействата на военно или граждански мобилизираните и на повиканите на временно обучение лица споредъ правилника — ИВП 107
3. Наредбата-законъ за уреждане заплатите и осигуровките на повиканите въ войската на временно обучение запасни служили и неслужили 118
4. Министерски постановления, заповѣди, наредби, окръжни и пр. въ връзка прилагането закона за гражданската мобилизация 119
5. Правилникъ за обработване земеделските стопанства на военно или граждански мобилизираните или повиканите на временно обучение лица 132

Отдѣлъ III.

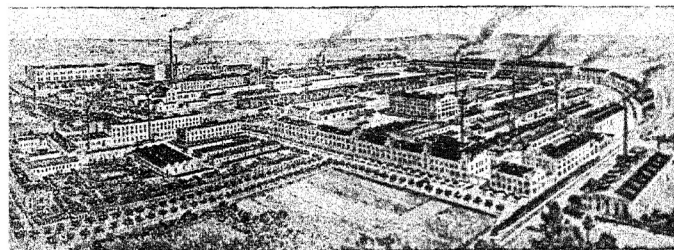
1. Общи насоки за храненето 140
2. Приготовление на храната 144
3. Начинъ за замѣняване една храна съ друга 151
4. Начинъ за определяне необходимата питателна храна 153
5. Таблица за времемилането на разнитъ храни 156

Отдѣлъ IV.

1. Календаръ за 1941 година 1
2. Пощенски такси на писмовната кореспонденция 158
3. Телеграфни такси 162
4. Телефонни такси 164
5. Гербовъ налогъ 166
6. Таблицы разни 172

РАБОТЕТЕ ЕВТИНО — БЪДЕТЕ ПЕСТЕЛИВИ

ВИХТЕРЛЕ & КОВАРЖИКЪ сж най-големите заводи за земеделски машини въ Чехия, иматъ най-голяма опитностъ, най-богата производителна програма и най-голяма традиция въ производството на земеделски машини.

Общ изгледъ на заводите ВИХТЕРЛЕ & КОВАРЖИКЪ

ВИХТЕРЛЕ & КОВАРЖИКЪ произвежда специални нафтови и петролни мотори „РОБОТЪ“ и „РОБОТЪ-ДИЗЕЛЪ“ — собственъ патентъ, най-подходящи двигатели на градинарски помпи, както и солидни и економически електромотори „ВИКОВЪ“.

ВИХТЕРЛЕ & КОВАРЖИКЪ произвежда всички видове машини, отъ които има нужда всѣки добъръ стопанинъ.

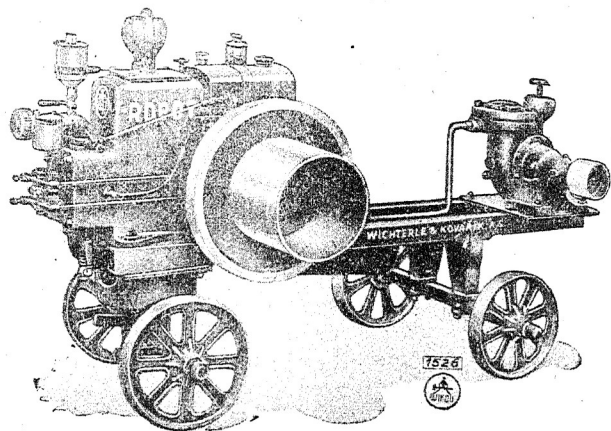

Знака „ВИКОВЪ“ е гаранция за не-надминато качество

ГЕНЕРАЛНО ПРЕДСТАВИТЕЛСТВО
И ФАБРИЧЕНЪ СКЛАДЪ
ИНЖЕНЕРЪ ЦВѢТКО КАДИЙСКИ
СОФИЯ

Бул. Дондуковъ № 26 Тел. 2-34-10
Фаб. складъ Царь Борисъ 171

МОТОРИТЪ РОБОТЪ

съ модерна конструкция, бавнооборотни петролни мотори, които се наложиха навсякъде, където се държи сметка за евтина поддръжка, дълъг живот и лесна манипулация.

Незамъними помощници въ земледелието и индустрията.

Най-подходящ двигател за помпени агрегати за борба против сушата!

Цѣлиятъ предавателенъ механизъмъ е предпазенъ напълно отъ проникване на прахъ.

Моторитъ РОБОТЪ сѣ съ сменяема вентилова глава и сменяеми ризи на цилиндъра. Смазването е чрезъ една обща маслѣонка.

Оборотитъ се регулиратъ и презъ време на движението.

Генераленъ представителъ и
фабриченъ складъ — София

ИНЖ. ЦВѢТКО КАДИЙСКИ

Кантора Дондуковъ № 26

Телефонъ: № 2-34-10.

КИРИЛЪ ДОМАЗЕТОВЪ

СОФИЯ, УЛ. ЕКЗАРХЪ ЙОСИФЪ № 55

ТЕЛЕФОНЪ 2-03-60

**Депозитъ на всѣкакви
материали и съоръжения
за противопожарна и
въздушна защита**

Пожарникарски принадлежности,
сти, пожарни помпи, ръчни и
моторни, алармени сирени,
арматури, технически артикули,
противогазови маски, бойни
и индустриални и пр. и пр.

Генерално представителство на германските заводи „Гьорике“ и др.

*Научете се да карате автомобилъ!
Това е една съвременна необходимостъ.
Най-лесно ще постигнете това, ако посетитъ*

Автомобилнитъ курсове

на

ДИМИТЪРЪ ТОРБОВЪ

п.л. Такевъ № 1

Телефонъ № 2-36-80

С О Ф И Я

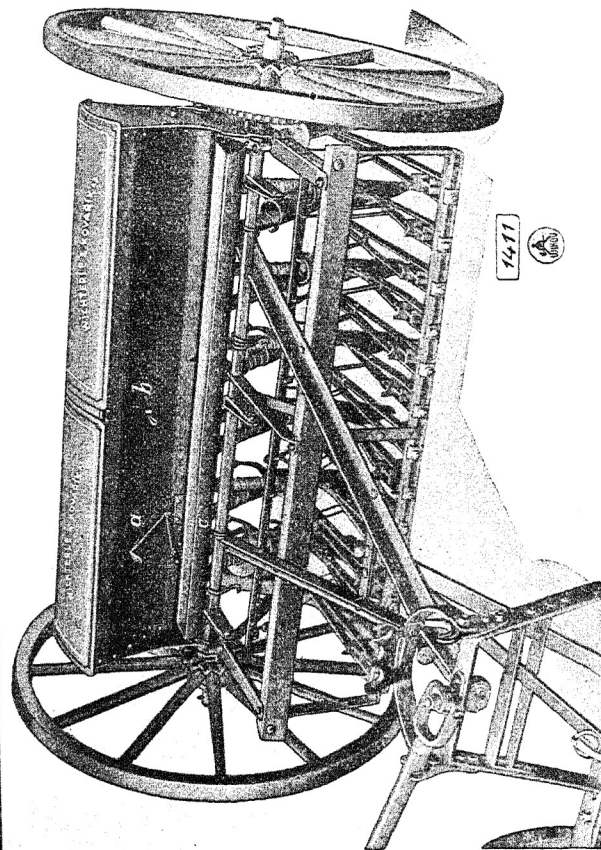

*За професионални шофьори специални
групи. Интересуващитъ се отъ изпити
за любители и професионални шофьори
да се отнасятъ до горния адресъ.*

Предпочитай автомобилнитъ курсове

ДИМИТЪРЪ ТОРБОВЪ

ЗЕМЛЕДЪЛЦИ! Редосъялнитъ „СИМПЛЕКСЪ“ сж
най-новата конструкция на свѣтовно известнитъ
заводи за земледѣлски машини
ВИХТЕРЛЕ & КОВАРЖИКЪ

Наградена съ най-големъ отличия за своитъ незаменими качества — точно
и равномерно съяне на всички видове семена безъ повреждане и пр.

Генерално представителство за България и фа-
бриченъ складъ
ИНЖИНЕРЪ ЦВѢТКО КАДИЙСКИ
Бул. Дондуковъ 26 — Телефонъ: 2-34-10 — София

I-ВА БЪЛГАРСКА ФАБРИКА
ЗА ПРОИЗВОДСТВО НА
КАДИФЕТА и КАДИФЕЛУЦИ

АКЦИОНЕРНО
ДРУЖЕСТВО

С О Ф И Я
ул. „Сердика“ № 14

За телеграми:
„ЗАМТФАБРИКЪ“

Телефонъ:
2-78-85

ФАБРИКА
КНЯЖЕВО

Телефонъ:
№ 5-65-82

ПРОИЗВЕЖДА ВСЪКАКВИ
ПЛЮШОВЕ И ПЛАТОВЕ

Работна единица въ полската работа се смята работата, която извършва сръдно физически здравъ мъжъ за 10 часа, работоспособността на жената е съ 70% по-малка отъ тая на мъжа, а на детето (14—18 г.) — съ 40—50% по-малка.

Единъ мъжъ за 10-12 часовъ работенъ день може да извърши следната полска работа:
оране съ плугъ — конска двойка до 3 дек., съ рало до 5 дек. застъване до 10 декара,
брануване: съ коне — 12 дек., а съ волове — 7 декара.
първа копанъ — съ прореждане и загърляне до 1 дек., а втора копанъ и прашене до 2 декара.
садене картофи — 3 декара, а царевица или фасулъ на гнѣзда до 4 декара.
косене — естествени ливади до 1½ декара, а на люцерна и фий до 2 декара.
брануване на ливади — съ коне до 15 д., а съ волове до 10 д.
ржчна жетва — безъ паламарка до 1 д., а съ пал. до 1½ д.
връзване на снопи — до 3 декара.

Дневната работа, която извършва една впрегната двойка е:

	конс.	волс.	крав.
а) подмѣтане на стърнища	5 дек.	3 дек.	2 дек.
б) есенна оранъ	4 дек.	1½ дек.	1 дек.
в) дълбока зимна оранъ	2 дек.	1 дек.	½ дек.
г) съ култиваторъ — 5 зжбовъ	10 дек.	6 дек.	4 дек.
3 „	7 дек.	4 дек.	2 дек.
д) брануване на ниви	12 дек.	8 дек.	6 дек.
на ливади	14 дек.	10 дек.	8 дек.
е) окопване съ едновпрега окопв.	6 дек.	4 дек.	3 дек.

	конс.	волс.	тракторъ
ж) косене съ косачка. ест. лив.	15 дек.	10 дек.	25 дек.
люцерна, детелина и фий	18 дек.	10 дек.	30 дек.

Горнитъ данни сж за сръдно интензивно стопанство при умѣренъ климатъ и сръдна почва. При екстензивното стопанство работоспособността, благодарение на по-лошото хранене и гледане, е по-слаба, а при интензивното — е обратното. Добре е да се знае, че студениятъ климатъ поддържа по-висока работоспособность у добитъка и човѣка, а топлия — обратно, а така сжщо и извършен-та работа при по-тежкитъ почви е по-низка и при по-лекитъ почви значително по-висока.

Таблица за тежината и обема на нѣкой земеделски произведения

	тежина на 1 куб. м.	обемъ на 100 кгр.
Сѣно доброкачествено	65—80 кгр.,	1.25—1.54 м. ³
Сѣно срѣдно	50—60 кгр.,	1.54—2.00 "
Житна слама	60—70 кгр.,	1.43—1.67 "
Овесена и ечемична слама	50—60 кгр.,	1.67—2.00 "
Плѣва	90—100 кгр.,	1.00—1.11 "
Картофи	625—715 кгр.,	0.14—0.16 "
Цвекло, моркови и подобни	665—775 кгр.,	0.13—0.15 "
Торъ прѣсна	720 кгр.	
Торъ полуотлежала	780 кгр.	
Торъ отлежала	840 кгр.	

Таблица за изсѣхването на нѣкои земеделски произведения

Намаляватъ отъ теглото
си до 1 година около

Сѣно доброкачествено	до 8 ⁰ / ₀
Сѣно срѣдно	до 10 ⁰ / ₀
Овесъ	до 2 ⁰ / ₀
Жито	до 1 ⁰ / ₀
Цвекло, моркови и подобни отъ 4	до 5 ⁰ / ₀
Грахъ, бобъ и подобни отъ 2	до 5 ⁰ / ₀

Земеделскитѣ произведения губатъ отъ теглото
си отъ деня на прибирането до края на месецъ:

Ноемврий до 0.5 кгр.,	Февруарий до 5.5 кгр.
декемврий до 3 кгр.,	мартъ до 6.5 кгр.
януарий до 4 кгр.,	априль до 8 кгр.

Цена 50 лева

СКЛАДИРАНЪ И СЕ ДОСТАВЯ ОТЪ
МАРА КИРИЛЪ КОЛЧАКОВА

Бул. Царъ Борисъ № 107, София — Княжево
Пощенска чекова смѣтка № 6516.

1.80